

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 493
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta
—
Račun pri poštnem čk. zavodu: Ljubljana
št. 11.843. — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Po Radićevom govoru je bila seja zaključena. Jutri je interpelacijski dan. Na vrsto pride interpelacija Demetričica na ministra agrarne reforme o reviziji agrarnega postopka v Dugem selu. Verjetno je tudi, da minister zunanosti Diničič odgovori na vprašanja posl. Vilderja in dr. Hohnjeca glede Radićevega konflikta s papeškim nuničijem.

Zadnjih volitev L. 1924. se je udeležilo v Sofiji 27.102 volilcev, dočim se jih je preteklo n.d.jelo udeležilo 31.474. L. 1924. je glasovalo za »Demokratski zgovor« 10 tisoč 399 volilcev, pri sedanjih volitvah pa 10.514. Po podatkih iz vseh večjih mest se more sklepati, da ni bila za vladne stranke jedrena niti tretjina glasov. Dočim zaznamu jeprav narodni liberalci precejšen napredek in prav tako tudi demokrati, so širši socialisti napram L. 1924. močno nazadovali. (Glej tudi članek na 2. strani.)

Berlin, 17. februarja s. Fotografski tehnik Artur Schultze, ki je bil v falsifikatorski aferi na Madžarskem strokovni svetovalec, se je v Berlinu sam javil policiji. Bil je takoj aretiran. Schultze navala, da ga je princ Windischgrätz oktobra 1923. pregovoril za ponarejanje. Princ le izrecno izjavil, da se le akcija pričela z znanjem in podporo madžarske vlade. Ko je štiri točne sodeloval pri podjetju, je začel premešati ter je dne 2. novembra 1923. objavil. (Hilf)

Klerikalci v boju proti slovenski knjigi

Slovenska literarna zgodovina beleži cel niz sramotnih dogodkov, v katerih so slovenski klerikalci nastopali kot odkriti sovražniki in uničevalci slovenske lepe knjige. Od Primoža Trubarja, Jurija Dalmatina, od Vodnikove in Prešernove dobe do Jurčiča, Stritarja, Levstika, Simona Gregorčiča, Aškercarja, Cankarja in najnovejših naših slovenskih pisateljev in pesnikov skoro ni človeka, ki v naši slovenski literarni zgodovini res kaj pomeni, da bi ga slovenski klerikalci ne obmetali z blatom in mu zagrevali življenja. Vsakogar, kdor ni slepo služil njihovim političnim klerikalnim namenom, so preganjali. Slovenska literarna zgodovina je vitnila slovenskemu klerikalizmu neizbrisane žig ubijalstva duševnega življenja slovenskega ljudstva, žig Kajna in Jude Iskarijota, katerih žalostni ulogi se niso znebili niti v prosvitljenem dvajsetem veku.

Kar ne služi klerikalnim političnim namenom, označujejo slovenski klerikalci vse kot brezversko, in kar ni dobilo njihovega »imprimatur«, je vse »obsodbe vredno«. Tako je njihovo poslovanje »svobode znanosti« in »svobode«.

Vajeni smo, da klerikalci že od nekdaj proglašajo vse politične liste, ki ne služijo klerikalizmu, za brezverske, četudi se more zlasti samostojno - demokratskemu časopisu očitati samo ta greh, da dosledno zastopa načelo verske tolerance in da se bori proti zlorabi vere v politične namene ter poniževanju cerkve v dekle političnih pustolovcev.

Včerajšnji »Slovenec« je objavil članek pod naslovom »V boj proti brezversnosti«, ki dokazuje, da hočejo slovenski klerikalci za vsako ceno izzvati kulturni boj, ker menda mislijo, da morejo med slovenskim ljudstvom edinole z zlorabo vere vzdržati svoje omaine politične postojanke. Članek se sklicuje na netaktni in netaktni napad prosvetnega ministra Radčiča na papeževnega nuncija Pellegrinetija. Naš list ni dopustil nobenega dvoma o tem, kako presoja ta napad na tujega diplomata, ker Radčič po nepotrebnem in na popolnoma neprimeren način izvaja spore, ki morejo samo škodovati ugledu naše države v zunanjem svetu. Prav tako pa smo obsodili tudi neprimerni ton in cilj interpelacije, ki jo vložili klerikalci v Narodni skupščini, ker kaže, da se klerikalci postavljajo iz vsega početka na stran inozemskega diplomata in da hočejo napraviti iz cele afere nov diplomatski spor z Vatikanom ne glede na naše državne interese. Klerikalci so z dušo in srcem bolj doma v Vatikanu kakor pa v Jugoslaviji in to je tisto, kar tvori nepremostljiv most. Zato je navadno demagoštvo, ako trdi »Slovenec«, da »domači katoličani v državi, kjer tvorijo malo manj kot polovico prebivalstva, nimajo pravice govoriti«. Govorite pošteno in ne kazite ob vsaki priliki, da ste bolj papežji kakor papeži!

»Slovenec« trdi v zvezi s tem, da je namen vseh napadov na klerikalne protidržavne tendence, »zanesti v široke ljudske vrste sovraštvo do cerkve, do katoliškega življenja in do vsake pozitivne religije« in naveda tudi kot dokaz, da je »voditelj slovenskega svobodništva« pozval v decembru svoje somišljenike na boj proti klerikalnemu časopisu in da hoče zlasti tednik »Domovina« razširiti za vsako ceno. V začetku decembra je ljubljanski škof izdal poseben poziv na »vernike«, naj naročijo samo klerikalne politične liste, ki jih je tudi imenoma navedel. O tem smo že pisali in ugotovili, da je to zloraba cerkvenega dostojanstva za politično agitacijo med katoliškimi verniki, med katerimi niso samo pristaši dr. Korošičeve stranke. Če bi to storil škof kot pristaš klerikalne stranke in izdal svoj poziv samo na pristaše te stranke, bi mi ničesar ne rekli, ker stojimo na stališču svobodnega političnega udejstvovanja, četudi baš ne smatramo primerno za cerkvenega dostojanstvenika, da prevzema ulogo političnega agitatorja. Ljubljanski škof nima ne pravice ne dolžnosti, da agitira kot cerkveni dostojanstvenik za gotovo politično stranko, ker ga ni ta stranka postavila za škofa v Ljubljani, pač pa cerkev s privoljenjem države. Klerikalna stranka pa še davno ni katoliška cerkev, pa tudi ne država v državi, četudi se proglašajo za eno in drugo.

In če piše »Slovenec«, da skuša samostojno demokratsko časopisje s smešenjem cerkve, verskih obredov, katoliških običajev in direktnimi napadi na vero odtujiti priprostega človeka pozitivni veri, je to prosta laž in ne ponoven dokaz klerikalne zlorabe vere in cerkve. Klerikalna morala temelji na laži in dokler nas bo v pobujanju in razkrinkavanju ne morale napadati klerikalni tisk kot nasprotnike katoliške vere in cerkve, nam bodo ti napadi vedno dobrodošli, zakaj gnojica, ki jo izlivali, teče nazaj v korita, v katerih se valjajo klerikalni zapeljivci in izkoriščevalci slovenskega ljudstva.

Klerikalni napadi na naše politično časopisje nas naravno prav nič ne razburja. Vajeni smo nanje in mogočnega razvoja našega tiska ne morejo zavreči, ker je prosvitljenost slovenskega ljudstva že toliko napredovala, da čimdalje bolj kljub grožnjam s peklom in hudim lahko samostojno spoznava, kje je vera in nevera, kje je resnica in kje laž.

Da pa popolnoma razkrinkamo klerikalno moralo in klerikalno lažslovenstvo, je potrebno, da navedemo tudi včerajšnji »Slovenec« izbruh na novoustanovljeno »Vodnikovo družbo«, ki na novo potrjuje naše uvodne besede o klerikalcih kot sovražnikih slovenske knjige. Poročali smo, da se je 13. t. m. ustanovila v Ljubljani »Vodnikova družba«, društvo za izdajanje poljudnih slovenskih knjig. Kot delokrog si je nova književna družba določila jačanje naroda z duševno in gospodarsko izobrazbo, krepitev mu narodno zavest. V to svrhu namerava izdajati knjige, časopise in publikacije sploh, muzikalije, reprodukcije slik itd.

Nova družba je nepolitična organizacija in vsak pošten in zaveden slovenski rodoljub je pozdravil njeno ustanovitev z veseljem. — saj ni nikogar, ki bi se upal reči, da je slovenskih knjig preveč. Par dni šele obstoja nova književna družba, izdala ni še nobene knjige, nobene publikacije, vendar pa jo »Slovenec« že proglašajo za brezversko. Če bi počakali vsaj na njena dela in potem kritizirali, dalo bi se o upravičenosti ali neupravičenosti takih napadov razpravljati. Klerikalci pa obsojajo v naprej, ker se boje, da bi ljudstvo ne dobilo v roke res dobrih knjig in ne samo iz nemščine prestavljenih molitvenikov. »Slovenec« namreč piše: »Nikakega dvoma ni, da so s tem svobodni selci ustvarili organizacijo proti Mohorjevi družbi. Prav tako ni nikakega dvoma, da so to storili, ker stoji Mohorjeva družba na krščanskem temelju. V času, ko se začnejo prve priprave, da se ustanovitelj te družbe (Slomšek) dvigne do časti altarja (?), hočejo to družbo »napredni« krogi izpodriniti z novo. Znamo organizator protikrščanske misli (!) med Slovenci skuša vsako stvar, ki jo imamo katoličani (!) posnemati.«

Nihče ni govoril o kaki konkurenci Mohorjevi družbi, nova književna družba hoče le pospešiti in razširiti književno produkcijo med Slovenci. Potreba nove književne družbe pa je prav gotovo, ne samo zaradi tega, ker je na eni strani Slovenska Matica popolnoma prenehala izdajati leposlovne knjige, ampak tudi zato, ker Mohorjeva družba

zadnja leta vedno bolj propada in že davno ne izpolnjuje svoje naloge, odkar so prevzeli v njej vodstvo kranjski klerikalci. Izvzani smo prisiljeni, da to odkrito poveljmo. Število članov Mohorjeve družbe je zadnja leta grozno padlo in obseg ter kvaliteta njenih knjig se je žalostno poslabšala. Ne podcenjujemo pomena Mohorjeve družbe za slovensko ljudstvo v prejšnjih desetletjih in slovenski naprednjaki so bili vedno med prvimi, ki so jo podpirali. Ni pa družba napredovala s časom niti po vsebini niti po tehnični opremljenosti. Vsi dobrohotni nasveti za njeno poživitev so bili zaman, zato pa tudi zadnja leta stalno nazaduje število njenih članov.

Ali naj zaradi nesposobnosti vodstva Mohorjeve družbe ostanemo široke množice slovenskega ljudstva brez čitve? Ali bo morebiti prosveta slovenskega ljudstva kaj trpela, če mu drugi sposobnejši nudijo več in boljše čitve? Ali bo »krščanski temelj« bratovščine Mohorjeve družbe kaj trpel, če bodo poleg njenih molitvenikov prihajale med naše ljudstvo zares dobre poljudne knjige leposlovne in gospodarske vsebine? In če je Mohorjeva družba došla že tako daleč, da se ne upa več vzdržati »konkurence«, potem moramo samo ugotoviti, da se je v resnici prežvečela in da ne ustreza več svojemu namenu. Sicer pa more biti konkurenca na književnem polju samo v prid slovenskemu ljudstvu in razvoju slovenske literature.

Klerikalni napad na novo ustanovljeno Vodnikovo družbo je znak klerikalnega mračništva, ki hoče vzdržati naš narod v duševni temi, da bi lažje vladal nad njim. Govoriti o brezversnosti te družbe, ki ima za edini cilj dvigniti ljudsko prosveto in ki še ni nudila nobenega dokaza za tak očitke, je znak klerikalne morale, ki se ne upa nastopati odkritov poštenemu boju z resnim delom in sposobnostjo svojih nosilcev in ki vidi edino sredstvo za doseg svojih ciljev v obrekovanju in blatenju vsega, kar ni klerikalno.

In ti ljudje, ki se bore s takimi sredstvi proti slovenski knjigi, hočejo biti zastopniki slovenstva? Če bi bilo v njihovi moči bi začeli na grmadi zadnjo slovensko knjigo, kakor so to že delali, samo da bi lažje špekulirali z ljudsko nevednostjo!

Občinske volitve v Rumuniji

V soboto 20. t. m. se končajo v Rumuniji občinske volitve, ki so se pričele v torek 16. t. m. Dosedanja poročila o poteku volitev so zelo netočna glede končnih rezultatov, toda glede načina in metod soglašajo v povdarni tona, ki ga izvalja sedanji režim nad pristaši opozicijskih strank. Zato ne bo nič čudnega, ako bodo končni rezultati izpadli v prilog vladni liberalni stranki, ki bo skušala na podlagi teh rezultatov izvojevati »zmago« tudi pri bodočih parlamentarnih volitvah, ki se bodo menda vršile že v mesecu aprilu ali maju.

Kakor smo že ponovno poročali, po- loka tako vladna stranka kakor opozicija veliko važnost na izid teh volitev, ki so sploh prve, odkar obstoja Velika Rumunija. Važnost izida je seveda zelo problematična z ozirom na nasilne metode s strani režima. Ako bi se bile volitve izvršile svobodno, bi v večini njih manjši meri pokazale, kako močen, oziroma slab je vpliv rumunskega gospodarstva v novopridobljenih deželah, ki so si med seboj v kulturnem in gospodarskem oziru tako različne.

Notranjepolitični položaj v Rumuniji nikakor ni tako stabilen, kakor to naglašajo Bratjanova liberalna stranka, ki se hoče za vsako ceno obdržati na vladni. To dokazuje že dejstvo, da so se za sedanje občinske volitve združile — razen madžarske fevdalne stranke — vse opozicijske stranke, kar je v vsa kem oziru velik dogodek, če se pomisli na velike medsebojne razlike, ki pa jih je premostilo skupno sovraštvo do sedanjega »liberalnega« režima. Volilnemu opozicijskemu bloku so se pridružili tudi zastopniki nekaterih narodnih manjšin, tako da obsega opozicijska fronta celokupno opozicijo od profesorja Jorge do socialistov.

Najmočnejši stranki v tem bloku sta nacionalna in kmečka. Nacionalna stranka se je razvila iz stare rumunske stranke pod Madžarsko in prebivalcev Sedmograške. Njen delokrog je na ozemlju bivše južne Madžarske, v njenih vrstah pa je tudi precej pristašev iz stare Rumunije. Njena voditeljica sta Julij Maniu in Aleksander Vajda-Vojvod, bivša poslanca v budimpeštanskem parlamentu ter zastopata nasproti vladni stranki inteligentnejše kmete in rumunsko meščanstvo v onih pokrajinah. Pristaši kmečke stranke, takozvani Zaranisti zastopajo rumunske kmete na ozemlju stare Rumunije, v Besarabiji in v Bukovini. Njeni voditelji so demokratski kmetje Lupu, Michalache in Stere. Značilno za razmere je dejstvo, da se je pridružil opozicijskemu bloku tudi bivši general Avarescu, ki je do zadnjega ljubimkaval z liberalci.

Socialistična stranka v Rumuniji je slaba, kar je posledica preganjanja njenih pristašev s strani vlade in s strani nelegalne komunistične organizacije. Njen pomen je le krajevnega značaja. V škodo ji je tudi njena razcenjenost v »narodnostno« organizacijo, ki so skoraj popolnoma samostojne v stari Rumuniji, v Bukovini, na Sedmograškem in v Banatu. Socialisti imajo samo en dnevniki »Naprej«, ki izhaja v Cernovicah pod uredništvom bivšega avstrijskega in sedanjega edinega socialno-

demokratskega poslanca Pistinerja. Stališče socialnih demokratov je razvidno iz pisave omenjenega dnevnika, ki pravi, da je državljanska vojna neizogibna, ako bodo pri teh volitvah zmagali liberalci.

Take so razmere v sedanji Rumuniji v strankarskem oziru. Kakor rečeno, ni izključena »zmaga« vladne stranke, toda s tem še nikakor ni izrečena zadnja beseda, kajti končna odločitev o vodstvu rumunske politike je odvisna od izida parlamentarnih volitev.

Bukarešta, 17. februarja, d. Tekom vo- linkega boja je prišlo v mestih Lamandi in Marisaniu do izredov in spopadov med pristaši vlade in opozicije. Na obeh straneh je bilo več mrtvih in ranjenih.

Bolgarske volitve

Kolikor so doslej znani rezultati občinskih volitev, ki so se vršile v Bolgariji v nedeljo dne 14. februarja, je iz njih sicer še nemogoče napraviti si sliko o situaciji v državi. Toda toliko je razvidno že iz dosedanjih poročil, da so opozicijske stranke ostale zelo, zelo močne, še več, da so se zelo znatno ojačile.

Predvsem je značilno, da se je zelo ojačila liberalna stranka, ki predstavlja pristaše Radoslavova, bivšega vodje germanofilske politike, glavnega pomočnika ekskralja Ferdinanda. Ta stranka, ki ni sodelovala v vladni Demokratičeskega zgovora, razen samo prav v početku po strmoglavljenju Stambolijskega, je bila sicer že poprej med meščanskimi opozicijskimi strankami najmočnejša; zdaj si je, kakor je podoba, svoje pozicije še izdatno ojačila.

Drug pojav bolgarskih občinskih volitev je, da so dokaj glasov in mandatov dobile skupine, ki so se ločile od svojih prvotnih strank, ko so se sklenile vladno in volilno koalicijo Demokratičeskega zgovora. To je v prvi vrsti stranka demokratov pod vodstvom Malinova, ki je dosledno napadala režim Cankova in je vztrajala na zahtevi, da se mora vlada v Bolgariji postaviti na drugačne temelje nego doslej, ko so zanje merodajne metode Demokratičeskega zgovora. Demokrati so izšli iz volilne borbe, kakor je videti, razmeroma zelo močni. Nekoliko manj uspešna je bila volilna kampanja za radikale, ki so istotako disidenti svoje stranke, katere glavni del se je priključil Demokratičeskemu zgovoru. Radikali so najbolj levo orjentirana meščanska stranka, zato je razumljivo, da v današnji situaciji zanjo niso baš ugodne šanse.

O uspehih razrednih strank, bodisi socialdemokratske kot zemljoradniške, se še ne da pregledati položaj. Treba je vsekakor počakati še na nadaljne rezultate. Toliko pa se vidi že sedaj, da je kljub neznosnemu terorju zadnjih treh let zemljoradniška stranka vendar še obdržala mnogo odpornosti. Pripomniti pa je, da iz dosedanjih poročil ni razvidno, kateri od zemljoradniških frakcij je prištevati uspehe, ali zmerne- mu desnemu krilu Dragijeva, ki se je že zdavnaj obrnil zoper oficijelno stranko Stambolijskega in njegovih političnih dedčev, ali pravi zemljedelski stranki, ki je obdržala prvotno smer, dasi se

je morala v zadnji dobi sumljivo izzvalno odreči svojih vodil, živčih v emigraciji v Jugoslaviji in na Češkoslovaškem. Kar se tiče socialnih demokratov, njihov uspehi niso videti veliki in jasno se vidi, da polom komunizma v Bolgariji ni mogoče prignat k desničarski socialistični stranki, marveč prej k zemljedelcem ali v pasivnost.

Za definitivno sodbo o volitvah in posledico za vlado Ljapčeva pa je treba počakati nadaljnjih rezultatov.

Politične beležke

+ Značilne volitve v Srbiji. Te dni so se vršile v Kladovu v Srbiji občinske volitve, pri katerih je za Davidovičeve demokrate glasovalo 169 volilcev, za radikale pa samo eden.

+ Klerikalno nazarenstvo. Klerikalni dijaki imajo svoj list z imenom »Križa na gori«. V tem svojem glasilu propagirajo nekakšno moderno čisto krščanstvo, ki priznava tudi plesu gotove duševne vrednote in ki ne trpi »trgovskega duha« v veri. Proti tej mladini, ki zagovarja take nazore, se je oglašil v včerajšnjem »Slovenec« z daljšo teološko razpravo g. A. U. (dr. Aleš Ušeničnik), ki pobija mlade reformatorje in jim očita, da so skoraj preveč »idealni« in premalo »realni«. Mi se v podrobnosti članka g. A. U. za sedaj ne spuščamo, dasi je značilen za pokret med klerikalnimi dijaki. Omenjamo pa, da jim očita člankar indirektno nazarenstvo, ki ga opravičuje s pretenkočutnostjo in idealizmom te mladine. Člankar naveda kot dokaz, da je bilo v zadnji številki lista »Križa na gori« rečeno v nekem zanisku iz dnevnika, da Italijani prirejejo ob naši meji vojaške vajne in da se naših vojakov zelo boje. »Le naj se jih, saj jih bodo tudi čutili,« se je čitalo v zanisku. V tem zvezku je pa urednik na koncu dodal »izpoved«, naveda člankar, da je te besedice prežrl, da jih zato sedaj preklicuje, ker so le »tipljena kretnja vsakdanje naivne patriotične samozavesti in grožnje« in je v njih »sled podzvestnega materialističnega življenjskega nazora«, čegar »zadnji madež moramo izmiti v sebi, da bomo resnično prerojeni«. Ali klerikalni dijaki ne vedo, da je l. 1914. govoril ljubljanski škof slovenskim vojakom, ko so šli v vojno proti Srbom in Rusom: »O kako vzvišen, kako svet in kako Bogu donadljiv je boj, v katerega sta poklicani. Z vami je pravica in Bog, gospodar vojskinskih trum!« Profesor bogoslovja jim upravičeno očita, da so premalo realni in preveč idealni, kadar proglašajo strahopetstvo pred Italijani za višek svojega idealizma.

+ Dr. Korošičevo ponujanje. Včerajšnji »Hrvat« poroča iz Beograda, da je poset dr. Korošča pri zunanjem ministru dr. Ninčiču vzbudil mnogo zanimanja zlasti med onimi političnimi krogi, ki ne verujejo, da je spor med radikali in radičevci popolnoma poravnani. Pašičevi nasprotniki pričakujejo končni polom vladne koalicije in novega človeka na Pašičevem mestu, ki naj bi bil dr. Ninčič. Zato smatra »Hrvat« poset dr. Korošča pri dr. Ninčiču kot poizkus približanja k bodočemu šefu vlade. Kakor se vidi iz navedenega, bi dr. Korošec na vsak način rad zlezal v vlado, pa zato na vseh straneh preizkuša teren. Zato je prejšnji teden tudi dvakrat menjal svoje dosedanje naziranje o potrebi avtonomije. Klerikalna stranka se mora vsekakor nahajati v velikih neprikljnih, da se tako vsiljivo ponuja radikalom.

Iz demokratske stranke

Politična šola SDS v Celju. Za srečo Celje, Smarje, Oornjizid in Slovenjgradec se bo vršila dne 20. 21. in 22. t. m. Dosele je privlačen okrog 30 udeležencev, po večini samih kmečkih mož.

Občni zbori kraljevih organizacij SDS v mariborski oblasti so se tekem zadnjega časa vršili: v St. Ilju v Slov. gor. dne 24. jan. Organizacija levo napreduje in je na običnem zboru pristopilo 5 novih članov. Predsednikom je bil ponovno izvoljen poštari in posestnik g. Gabriel Silizgoj. — V Srednji Bistrici (srez Dol. Lendava) 17. jan. Organizacija šteje 42 članov. Predsednikom je bil izvoljen posestnik in kovaški mojster Ivan Spilčan. — V Gor. Bistrici (srez Dol. Lendava) dne 10. jan. Šteje 60 članov. Predsednikom je izvoljen dosednji predsednik posestnik Jožef Kolenc. — V Bratovcih (srez Dol. Lendava) se je vršil občni zbor dne 17. jan. Tudi ta organizacija napreduje. Dosednji predsednik Matjaž Ulen in ostali odborniki so bili soglasno zopet izvoljeni. — V Petišovcih je bil občni zbor 17. jan. ob lepi udeležbi članov. Predsednikom je bil izvoljen posestnik Anton Silizgoj. — V Trzinu se je vršil občni zbor 17. jan., na katerem so pristopili 3 novi člani. Potriem je bil v celoti stari odbor s posestnikom Martinom Sobočanom kot predsednikom. — V Gor. Lakošu je bil občni zbor 24. jan. Organizacija je narasla za 7 novih članov in jih šteje danes 55. Predsednikom je bil ponovno izvoljen posestnik Josip Kralj. — V Obrežu pri Središču je bil občni zbor 12. februarja v prostori g. Keshja na Grabah. Predsednikom je bil izvoljen posestnik Ivan Borko iz Obreža. Izvolil se je nadalje širok odbor ter smo prebrčali, da bo organizacija tudi v tekočem letu lepo napredovala. Dosedanemu predsedniku Rakuši se je izrekla zahvala. — V Šmartnem ob Paki je bil občni zbor dne 17. jan. v prostori g. Gorčička. Na običnem zboru se je priključilo 9 novih članov in jih šteje danes organizacija 28. Soglasno je bil potrjen v celoti ves dosedanji odbor z g. Valentinom Vebrom na čelu. — V St. Petru v Sav. dolni se je vršil v prostori g. Stribarja dne 7. t. m. letni občni zbor tamne organizacije, ki krasno napreduje. Pristopilo je na zboru 7 novih članov in jih šteje danes organizacija 34. Potrtil se je odbor, ki je bil izvoljen na ustanovnem obč. zboru v mesecu decembru z g. Ivanom Srebotnjakom kot predsednikom in se je po-

množil še z novim članom, čevli, mojstrom in inv. A. Lorenčcem. — V Sošanju je bil občni zbor dne 23. jan., v navzočnosti okrog 80 članov. Predsednikom je bil ponovno izvoljen g. Miloš Tajnik. Organizacija je sklenila storiti potrebne korake v zadevi izboljšanja tamošnjih okrajin cest. Sklenilo se je tudi, da se bo vršil dne 7. marca v Velenju ustanovni občni zbor nove organizacije.

Redni občni zbor krajevne organizacije SDS v St. Petru v Savinjski dolini se je vršil v nedeljo, dne 7. t. m. Ta občni zbor je pokazal, kaj zamore organizacija, ako je v pravih rokah. Po dosedanjem napredku te najmlajše organizacije je soditi, da bo postal St. Peter središče demokratske misli v Savinjski dolini. Pri volitvah se je izvolil dosedanji odbor s predsednikom g. Srebotnjakom. St. Peterčanom želimo nadaljnjih lepih uspehov in jim kličemo: Naprej po začetni poti za vzgled drugim.

Mladinska organizacija. Člane ljubljanske »Edinosti« ponovno opozarjamo, da je danes ob 8. zvečer II. redni občni zbor v društvenih prostorih, Gajeva ulica 21. Vsi naj se običnega zbora sigurno udeležijo. — Odbor. — Seja »Zveze dem. mladine« bo v petek ob 8. zvečer v društvenih prostorih »Edinosti«. Dnevni red važen! — Predsednik.

»Edinosti« v Trzinu ima svoj redni obč. zbor v nedeljo 28. t. m. v restavraciji pri Lončarju. Dnevni red običen. Čas zborovanja se naknadno objavi.

Kratke brzojavke

Rumunska afeta z vojaškimi letali

Novo aretacijo.

Bukarešta, 17. februarja, d. 2e dva meseca deluje posebna preiskovalna komisija v zadevi afere nabavljanja vojaških letal tipa Fokker v Amsterdamu. V zadevi je zapletenih več častnikov, ki pridejo pred vojaško sodišče. Pred par dnevi je poslal ravnatelj Fokkerjevih delavnic v Amsterdamu, Rasch, znanemu bonvivanu Aleksandru Jurga-Negrelistiju v Bukarešto brzojavko, o kateri piše včerajšnji »Eventul« v posebni izdaji. V brzojavki je sporočeno, da je depozitiranih 12 milijonov lejev pri podružnici Draždanske banke na razpolago Jurga-Negrelistiju, ki naj jih razdeli štirim osebam. Včeraj je prišel predsednik preiskovalne komisije k temu odličnemu gospodu in je zahteval od njega, naj mu pove, kdo so te štiri osebe. Ker Negrelistij tega ni hotel storiti, je bil aretiran in izročen sodišču. Na dalje aretacije se pričakujejo za prihode dni.

Zborovanje mandatne komisije Zveze narodov

Sirski politični emigranti v Rimu.

Rim, 17. februarja, d. Na včerajšnji seji mandatne komisije Zveze narodov, ki zboruje v ministrstvu za kolonije se je dolготil dnevni red bodočih razprav.

V Rim je prišlo več zastopnikov Sirijcev, čijih zaslavljanje je praktično nemogoče. Kljub temu so skušali priti v stike z raznimi člani komisije in jim razložiti svoje težnje. Tako je zastopnik Zeneve, prof. Rapapard, izjavil, da jih sprejme, ako se obrne nanj v zasebnih zadevah. Pripomniti je, da imajo člani komisije le tehnične funkcije, nikakor pa ne političnih. Edini politični pooblaščenec je predstavnik francoske vlade de Caix, ki pa pride na sejo komisije šele v četrtek, da bo na razpolago, ako želi kdo odgovoriti in pojasniti glede francoskega položaja o položaju v Siriji.

Priprave za Matteottijev proces

Rim, 17. februarja, d. Kakor znano, se prične 16. marca Matteottijev proces v Chicetiju. Po »Popolo d' Italia« je vlada ukrenila vse potrebno, da ne pride do motenj, sodne razprave proti morilec socialističnega poslanca Matteottija. Ker so se postranski tožilci umaknili, računajo, da bo trajala razprava le nekaj deset dni. Vlada je odredila, da se prepreči vsako zbiranje ljudi, tudi fašistov. Isto je sklenila tudi fašistovska stranka.

Papež naročil pridige zoper žensko modo

Rim, 17. februarja, d. Papež je sprejel postne pridigarje in imel pri tej priliki nagovor, v katerem se je nepopolno izražal o sedanji ženski modi, ki so je skrivni tudi moški. Papež je naročil pridigarjem, naj v svojih propovedih kritizirajo žensko modo.

Nove smrtne obsodbe v Leningradu

London, 17. februarja, a. »Times« poroča iz Rige, da je bil včeraj pred Leningradskim vojnim sodiščem zaključen proces proti 48 Estoncem, ki so bili obtoženi volunstva in protirevolucionarne propagande. Sodišče je dokazalo, da so vsi obtoženci vršili špijonažo v korist Anglije. 15 jih je bilo obsodjenih na smrt, vsi drugi pa na večletno ječo.

Izgon nezaželenih tujcev iz Amerike

Pariz, 17. februarja, s. Iz Washingtona poročajo, da je priseljenjski odbor reprezentativne zbornice dovolil 100 tisoč dolarjev kreditu za izgon nezaželenih tujcev, ki so se v zadnjih petih letih nepostavno priselili v Ameriko.

Letalska nesreča

Pariz, 17. februarja, d. V bližini angleške obale je včeraj padlo na tla francosko letalo, ki vrši službo med Parizom in Londonom. Letalo je imelo pet potnikov. Podrobnosti manjkajo.

Naši kraji in ljudje

Izjava min. predsednika drž. uradnikom

Pašić izjavlja uradnikom, da se ne more niti misliti na povečanje uradniških prejemkov. — Uradniki pri Radiću in predsedniku finančnega odbora.

Beograd, 17. februara.

Z ozirom na sklep uradniškega kongresa, ki se ni mogel odločiti za energičnejše korake, so posetili člani glavnega odbora Saveza uradniških organizacij s predsednikom dr. Mihajlom Jovanovićem na čelu včeraj dopoldne ministrskega predsednika Pašića, ministra prosvete Stj. Radića ter predsednika finančnega odbora Narodne skupščine dr. Jovana Radonjića. Razen članov glavnega odbora so se udeležili teh posetov tudi naslednji delegati iz posameznih pokrajin: Drag. Obradović (Južna Srbija), Lileg (Slovenija), Bratanić (Hrvatska), Gjuković (Bosna) in predsednik Zveze visokošolsko naobraženih uradnikov inž. Milan Jovanović. Zastopniki državnih nameštencev so posetili najprej ministrskega predsednika Pašića, ki ga je predsednik Saveza dr. Jovanović naprosil, naj poskrbi, da se izpolnijo zahteve uradnikov, izražene v resolucijah kongresa. Pašić je uradnike sicer zelo prijazno sprejel, vendar pa je pri tem vprašanje izplačila dolžne razlike zamenjal s povečanjem uradniških plač, ki ga uradniška organizacija niti ni zahtevala. Ministriški predsednik Pašić je odločno izjavil, da se z ozirom na težki gospodarski in finančni položaj države niti ne more misliti na povečanje uradniških prejemkov, ker je uradnikov toliko, da nimajo v nekaterih uradnih splošnih nobenega dela. Država je v težkem položaju, je izjavil Pašić, in zaradi tega bo morala najeti v inozemstvu posojilo, od katerega se bo del porabil za uradnike, kakor tudi za invalide. Pašić je priznal, da je treba misliti na izplačilo razlik. Zatem je opisoval politični položaj v Evropi ter je naglašal,

da vse države izjavljajo po svojih zastopnikih, da so proti vojni, njihovi vojni proračuni pa so z vsakim dnem večji. Zaradi tega je tudi naša država v nevarnem položaju, da mora voditi o tem svoj račun in da mora velik del svojih izdatkov uporabljati za stvari, ki bi drugače ne bile potrebne. Koncem svojega odgovora na je Pašić obljubil, da bo proučil uradniške zahteve v svrhu svoje končne odločitve.

Zatem so delegati državnih nameštencev posetili drugega šefa vladne večine, prosvetnega ministra St. Radića, ki je tekom razgovora obljubil, da se bo zavzel v vladi, v finančnem odboru in v svojem klubu za izplačilo razlike, kakor tudi, da se izpremenijo kronske plače v dinarske. Govorilo se je tudi o številu uradništva v naši državi, in ko so delegati povedali Radiću, da je vsega skupaj 149.000 državnih nameštencev, se je pokazal zelo iznenadenega. Dejal je, da se je v vladi govorilo o 200.000 uradniških in da je včasih na svojih shodih zaskočil to število na 300.000. To je seveda izvalo med prisotniki precej veselosti. Koncem svojega govora je Radić ponovno obljubil, da se bo zavzel za uradniške zahteve.

Predsednik finančnega odbora dr. Radonjić je izjavil delegatom, da je pripravljen o upravičenosti uradniških zahtev in da se bo z vsemi silami zavzel v finančnem odboru ter v Narodni skupščini, da se vstavi v novi proračun vsota 50 milijonov dinarjev za izplačilo razlike. V imenu odposlanstva se je predsednik dr. Jovanović zahvalil za njegovo naklonenost ter ga naprosil za čim izdatnejšo podporo pri uresničenju uradniških zahtev.

Notar Franc Presečnik

Na Vranskem je umrl v torek, kakor smo že včeraj poročali, tamkajšnji notar Franc Presečnik, župan, predsednik krajnega šolskega sveta, juridični posvetovalac in duša Vranske posojilnice, predsednik Citalnice, član vseh tamkajšnjih naprednih društev ter predsednik krajevne organizacije samostojno demokratske stranke v Vranskem.

Rodil se je 1. 1879. v Gornjem Gradu. Študiral je v skromnih razmerah, brez podpore od doma. Jedva je dokončal študij in si ustanovil lastno ognjišče, pa je obolel. In ta njegova bolezen je bila njegova zvesta in kruta spremljevalka do konca življenja. Notar Franc Presečnik je bil zelo nadarjen, temperamentna in ambiciozna osebnost in bi sigurno igral v javnem političnem življenju še veliko vlogo, da ga ni neprestano tiščala k tlom zavratna bolezen. Bil je vester uradnik, ljubezniv družabnik, zvest prijatelj in predvsem dobra, neizmerno blaga duša.

Slava predvojnih četnikov

Beograd, 16. februara.

Včeraj se je vršila tu slava Udruženja predvojnih četnikov, ki so četovali do leta 1912, onih pravih četnikov, ki so bili že pred dvema desetletjema glasniki današnje svobode in edinstva troimega našega naroda. Naj pripomnim, da je to Udruženje popolnoma neustrankarsko in z nobenim drugim četniškim udruženjem v zvezi.

Slava in zabava se je vršila v prostorih hotela Imperiala, prisostvovali pa so ji vsi, ki predstavljajo naš predvojni idealizem, vsi, ki se žive v atmosferi onega predvojnega patriotizma, ki sta mu bila najvišji in edini cilj: Ujedinjenje naroda in njegova srečna bodočnost. Po obredu sečenja kolača je predsednik Udruženja, šef gorskega štaba, polkovnik Alimpije Marjanović, s kratkim nagovorom pozdravil goste in prebral seznam padlih vojevod, četnikov in številnih nacionalnih delavcev, članov Udruženja predvojnih četnikov. S posebno toplimi besedami se je spominjal vojevoda Vuka, Tankosića in Babunskoga, velikih sinov srbskega naroda. Navzoči so navdušeno vzklíkili trikratni: Slava jim! Stari beograjski prota Nikola Božić je imel pri tej priliki krasen govor, v katerem je izrekel tudi sledeče značilne besede: »Nedavno je bilo izpregovorjeno, da znajo Srbi samo umirati. Znali so in znajo umirati, res je to, toda nikdar niso umirali za svoje osebne interese, temveč vedno za one okoli sebe, za svoje brate in sorojce. Krvavo so branili zemljo, če na bo potreba, jo bodo vnovič branili do poslednje kaplje krvi!«

Anta Todorović, učitelj iz Prizrena, eden izmed ustanoviteljev četniške organizacije, je nato očrtal v par potezah delo četnikov od začetka do l. 1913. Njegova izjava je bila izredno zanimiva in so jo pokazala, da so tvorili četniki svojočasno takorekoč državo v državi. Tri znamenite zgodovinske letnice je treba zabeležiti: 1804., 1904. in 1914. Leta 1804. je počila prva puška v kršni Sumadiji, osrčju srbskega naroda. Od nikoder še niso prihajali takrat žarki svobode, niti upanje na pomoč. Uspeh je bil zato le delan. Ustanovljena je bila le okrnjena Srbija, dogodek pa je bil važen posebno radi tega, ker je takratna vstaja ustvarila naš Piemont. L. 1904. je bila ustanovljena organizacija četnikov. Bilo je to ravno 100 let, odkar so počile prve vstaške puške v Sumadiji. Neposredni povod za ustanovitev organizacije četnikov pa je bil obupni položaj Srbov v Macedoniji. Prve organizacije so bile ustanovljene v Skoplju in Bitolju in je bilo njih geslo: Raje smrt, kakor suženjstvo. Četniki so bili boj na tri strani: proti Turčiji, proti bolgarskim organizacijam in proti avstrijskim Arnavtom. Obrnili so se na beograjsko vlado s posebnimi predlogi, ki jim je nato obljubila vso moralno in materialno pomoč.

Organizacija se je krepko razvijala in postala kmalu država v državi. Vojni minister kraljevine Srbije je skrbel čet-

Sijajna zabava! Smeh na smeh!

Eno uro in pol pozabite na vse ako si ogledate najnovejši smeha in zabavni veliki film najboljšega nemškega komika

Reinhold Schünzelina „Cvetličarka iz Potsdamskega trga“

Izza kulis Berlina. Krasne slike berlinskega nočnega življenja. Nočna zabavišča. Senzacionalne točke v barji in kabarej h. Nadvse zanimiva sodna ločitev zakona. Izvrstna zasedba, najboljši nemški igralci. Režija višek umetnosti. 1035 a. Izven programa: „Deulig Journal“ — Danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Kino „Ljubljanski dvor“ Telefon 730.

Prednaznanilo: „Madame Sans Gene“.

nikom za orožje. Pisma so se prenašala v raztrganih čevljih, v konjskih sedlih, v ženskih laseh itd. Organizacija je izdala zakon: Noben Srbin ne sme tožiti brata Srba turškemu sodišču, temveč le sodišču organizacije, ki je obstajalo iz prve instance, apelacije in kasacije. Prvo instanco je tvoril mestni odbor v dotičnem kraju, apelacija je bila četa, kasacija pa srezki revolucionarni odbor. Za prvi prestop je bilo določenih 25 batin, za drugi kroglja v glavo. Noben Srb tudi ni smel pri Ne-Srbu kupiti niti za paro blaga. Kazen za prvi prestop je bila 25 batin, za drugi kroglja v glavo. Uspeh je bil seveda absoluten. Vera je morala biti vedno v službi Nacije in nikdar obratno. Organizacija je tudi skrbela za izboljšanje higijskih razmer in vzgojo ljudi v čistoči, čeprav je stala na stališču, da se oni, ki se ne zmenijo za smrt, ne zmenijo niti za zdravje. Invalidi četnikov in njihove rodbine so bili mnogo bolj preskrbljeni kakor sedaj. Kdor je padel, mu je morala občina obdelovati posestvo toliko časa, dokler niso dorasli njegovi otroci. Noben turški aga ni smel priti na čifluk. Kdor se je drnil zahtevati desetino, je zgubil glavo. Tako je bilo omogočeno, da je mogel srbski kmet nemoteno uživati sadove svojega dela. Tudi za izboljšanje prometa so skrbeli četniki. Vojvoda Vuk je dal tik pred izbruhom balkanske vojne potom kuluka izdelati cesto na Kozjake, ki je potem služila za prevoz topov srbske vojske. Duše organizacije so bili učitelji in profesorji, ki so skrbeli, da so srbski otroci v neodrešenih srbskih pokrajinah posejali samo srbske šole. V kakem duhu so vzgajali mladino, ki je dorasla potem za izvršitev velikega dela ujedinjenja, izpričuje sledeči dogodek: Vojvoda Skopljanec je nekoč s svojo četo vprašal 13 letnega pastirja, kje je sovražnik, da ga napade. Pastir pa je sam vzel takoj puško v roke in streljajoč zapel: »Dali se nadeš sultane, prolet komite da dojde!«

Ta žar je rodil tudi Gavrilu Principu, nesmrtnega junaka, ki je izpalil 1. 1914. tretji usodopolni strel, ki je vnesel svobodo tudi bratom onstran Save. Anta Todorović je zaključil svoje poročilo o četniški zgodovini s sledečim značilnim izrekom: »Ta doba je podobna znamenju svetega križa. Sumadija je rekla leta 1804.: V ime otca! Južna Srbija leta 1904.: V ime sina! Prečanski kraji pa leta 1914.: V ime Sv. Duha! Manjka še: Amen! To pa so prepuštili Kranjski, Goriški, Koroški in Istri, da spregovore one. Ker je naš tretji brat še majhen, naj se zaveda, da mu priskočimo in prihitimo takoj na pomoč, čim bo potreba!« Viharno ploskanje je pozdravilo izvajanje govornika. Po njegovem govoru je pevski zbor četnikov zapel četaško pesem, komita Moša pa omiljeno »sem Mačedonijci«. Popoldne se je vršila intima zabava, kateri so med drugimi prisostvovali tudi mati pokojnega vodje Tankosića, divizijski general Dragutinovič kot zastopnik vojnega ministra, vojvoda Ilija Trifunović-Birčanin in še mnogo drugih junaških vojevod.

Slovenci v Ameriki

Chicago, v začetku februara.

Nova banka.

Slovenska banka v Clevelandu, ki je inkorporirana kot »The North American Bank« ter posluje že šest let, je otvorila nov bančni zavod, nekako podružnico v sosednji slovenski naselbini Collinwood. Podjetje, v katerega vodstvu so izključno Slovenci, katerim tudi pripada, je izbralo za bančno podružnico v Collinwoodu prostor, ki je ravno v sredi slovenskega četrtja. Uspeh denarnega podjetja je nedvomno zagotovljen, kajti slovensko prebivalstvo naselbin Nottingham, Euclid in Nobol tudi gravitira v to središče, v katerem je že polno slovenskih trgovin, na stotine naših posestev, so sedeži kulturnih in podpornih društev itd. Naselbina Collinwood sama spada pod Cleveland, ampak je z ostalimi navedenimi naselbinami tako distriktno ločena in navezana samo nase, da tvori mesto popolnoma samo zase. Taki so torej vsi pogoji za dober razvoj slovenskega bančnega podjetja.

Predavanje slovenske zdravnice v Clevelandu.

Slovenska zdravnica dr. Šimecova, ki je prišla iz domovine na proučevanje zdravstva v Ameriki, se je nastanila po daljšem bivanju v Detroitu sedaj v Clevelandu. Nahaja se med Slovenci, od katerih je tudi sprejela povabilo za predavanje.

Vežbali so se s samokresom.

V Pittsburghu so se mladi rojaki vadili streljanja s samokresom. Streljal je tudi Edvard Mihaljič, pri čemur pa je težko rani svojega prijatelja Johna Porubna. Ranjena so takoj odpeljali v bolnišnico, a pomagalo brzokone ne bo nič, ker je rana težka in je poleg tega še nastopilo zastrupljenje krvi. Mihaljič

je bil aretiran, toda Poruben je bil vendar še toliko sposoben, da je pred nozavestjo oprostil svojega prijatelja vsake odgovornosti z izjavo, da je bila le nesreča.

Smrt pred železniškim vozom.

V tovarni Glenwood, ki je last železniške družbe Baltimore in Ohio, je našel smrt 43 let star rojak France Stoparič. To je v tovarniškem distriktu mesta Pittsburgha. France je delal pod velikim vagonom, v katerem se je nahajal tank olja. Tank (kotel se je na nepojasnjen način odpel s pritrdjenih vijakov in zgrmel na spodaj popravljajočega rokajla. Težko poškodovanega so pobrali a v bolnišnico so pripeljali mrtliča.

Samomor rojaka.

V Clevelandu so našli v kleti obešenega Matevža Jeseta. Vsi znaki so takoj pokazali, da je moral pokojnik živeti v brezupni revščini, o kateri sodejo, da ga je tudi gnala v smrt. Pokojnik je bil star 45 let. Bil je samec in že dalj časa brez dela. Življenje si je torej nedvomno končal radi pomanjkanja.

Rudniška katastrofa.

V številnih katastrofah, ki so zadnjih par tednov zahtevale precejšnje število rudarjev, je gotovo več ali manj Slovencev, ki so med drugim narodom naseljenj vsepovsod, posebno pa po rudniških naselbinah. Tako je prišla tudi vest iz Trinidada v Koloradu, kjer se je zgodila manjša eksplozija ter je zahtevala tri življenja, pet pa jih je bilo težko obžganih. Obžgani imajo tudi slovenska imena.

Smrtna kosa.

Rodbina Mramor, doma iz Cerknice, je izgubila 21letnega Johna, zaposlenega v tovarni v Barbertonu. Prišel je med dva tovarna avta, ki sta ga stisnila in tako končala mlado življenje. — John Loboda je umrl v starosti 42 let v New Yorku. — Valentin Stalič, 49 let star, doma iz Hotavlj pri Gorenji vasi nad Skofjo Loko, je umrl v Pueblu, Colo. — Rokaj iz Bač na Notranjskem, Louis Skok, star 30 let, je izidil pri Yorkunu, Pa. — John Buščaj iz Dobrepolja na Dolenjskem je preminul v starosti 44 let.

Hrvata ubita v Detroitu.

Nesreča je zahtevala dva rojaka v Detroitu. Samu Gjuroviću se je po nepreviđnosti sprožila puška in ubit je padel Peter Dukić. — Cvetka Angelica je zaklal Mihajlo Osten, čemur je najbrž vzrok star prepir radi žensk. Vsi imenovani so Hrvati.

Izsiljevanje v carinski aferi

Obsodba beogradskega poročevalca.

Maribor, 17. februara.

Danes se je vršila pri mariborskem okrožnem sodišču razprava proti dopisniku beogradskega lista »Balkan«, Milenku Matejiću. Matejić je prišel 24. novembra preteklega leta v Maribor in obiskal spediterja Hobacherja. Pripovedovati mu je začel, da je bil pri vodji policije nadsvetniku Kerševanu, ki da ga je na vse mogoče načine zadrževal pri sebi, ga celo povabil na večerjo in čaj, mu dal prenočišče, samo da ne bi Matejić prišel v stike tudi z drugimi činitelji v Mariboru in dobil od njih drugačnih informacij o carinski aferi. Gospod Kerševan da je pripovedoval Matejiću o preiskavi proti spediterjem in carinikom, ki so bili zapleteni v znano carinsko afero.

Kljub vsem tem naporom od strani g. Kerševana da je Matejić vseeno posetil Hobacherja, da se informira takorekoč pri izvoru. Dalje je slikal beogradskega dopisnika, kako težke posledice bi imele za Hobacherja, ako bi beogradskega lista slabo pisali o njem. Pri tem mu je pokazal menico na 15.000 Din, katero mu je baje podpisal neki sarajevski trgovec, da je Matejić zato o njem ne bi pisal v neki pravdi, ki se je za trgovca tudi res ugodno iztekla.

Hobacher se je spočetka izgovarjal, češ, da je vseeno, kaj pišejo časopisi, sedaj da že itak javnost ve za vse, Matejić ni odnehal. Pridružil se mu je sedaj še neka uradnica, uslužbena pri Hobacherju, in tako je končno Hobacher res podpisal Matejiću menico za 5000 dinarjev. Matejić je obljubil, da bo napisal o zadevi cel članek v »Balkan«.

Danes! Danes!

„KOMEDIJA LJUBAVI“

Krasno — Elegantno — Pikantno — Rokošno — Divno.

Šest strani filmovano iz raznih dnevnikov. Izvrsna zabava vsebinska in režija. Zabavno dejanje. Krasne slike. V glavni vlogi Lil Dagover in Nigel Barrie.

Pride senzacija

„Pariški cuniar“

Predstave pop. 3., pol 5., 6., pol 8. in 9.

Kino Ideal

Žaljava idila

»Dom in Svet« je otvoril novi letnik dr. Ivana Preglja »idilo«. Osmero pesmi, ki niti od daleč ne zasluži imena »idila«. Vsebinska ji je karikatura staroste duhovščine ljubljanske škofije, moža, ki je 41 let deloval na vzgojenem polju, veljaka, ki je skoro četrt stoletja kot načelnik družbe sv. Cirila in Metoda stal na braniku slovenstva, slovstvenika delavnega na književnem polju izza Vodnikovega spomenika (1859.) do današnjih dni, ko mu je pred par meseci poteklo 65. leto. Na pragu 87. leta ga je postavil »idilčar« pred krivo brušeno zrcalo, vračajoče spačene, skvarjene poteze, očes pogled se, šolski svetnik, sivi vzgojnik, odsluženi učitelj latinskih šol, zmerni član devetih resnobnih učiteljskih zborov, odgovoritelj višjih mino sebe, vlastelin na Okroglem, pogled se v zrcalo na zavedaj se svojih slabosti!

Za svojo »idilo« je Pregelj izkoristil govor o zlati maši kanonika dr. Ivana Svetina, objavljen v »Mladiki«. Da ne bi bilo nobene znote, je nesel »idilo« na Okroglo, a karikiranca je rahlo pokril s plaščem profesorja Franceta Orešca. Kar je Pregelj že zakril, je razgalil oče-navelec T. Debeljak: »Vlastelin z Okroglega Tomo Zupan, prelit v zgodovinsko osebo prof. Orešca.« Tako je stalo v »Slovincu« (1926, št. 25), o katerem je znano, kako se je pred leti norčeval iz msgr. Zupana - dotični listek je prišel baje izpod peresa pok. dr. Jan. Ev. Kreka. Nekim krogom moramo priznati, da so mojstri v umetnosti žaljevanja. Ko se msgr. Tomo Zupan ni ravnal po pravilih »idilčarja«, ki je »red leti oznanjeval v »Domu in Svetu«, da naj bog varuje, da bi potem, ko doživi 80. leto, še kdaj prijel za pero — in je pred par leti razstavil v Ljubljani uspeh mnogletnega truda: Rodopis Prešerjev, so molčali; noben častnik, kar jih je, ni izjavil iz Jugoslovanske tiskarne, ni črnil besedice o Zupanovem delu, s karikiranjem se ne ponašajo pesniki drugih narodov. Tak molk žali, mora žaliti. Vse bolj pa se žali najnovejša »idila« — višek brezobzirnosti. Proti njej se dvigajo in protestirajo vsi, ki poznajo in visoko cenijo msgr. Toma Zupana.

Sabor pravoslavni cerkva

Že par let se govori in piše o sklicanju Vasilijanskega sabora, na katerem se imajo sestati vsi zastopniki vzhodne pravoslavne cerkve. Razpravljalo se je že o tem, kje naj se vrši to pomembno zborovanje in kot kraj zborovanja sabora so najprej omenjali Jeruzalem, Bukarešto, Niš in celo Beograd. Grki pa niso z nobenim izmed navedenih mest zadovoljni. Na njihovo pobudo je bilo naposled zaključeno, da se bo vršil vasilijanski sabor na Sv. Gori Atos, v tej republiki vzhodnega monarhizma, na Balkanidki. Ta kraj je po sodbi poglavarjev pravoslavne cerkve najpripravljeniji za zborovanje. Na Atosu so namreč živeli številni bizantinski cerkveni učitelji in pobožni redovniki. Sabor se bo vršil letos za blinokšne praznike pod imenom osmega Vasilijanskega (ekumenskega) sabora in na zborovanje bodo povabljene tudi druge krščanske cerkve, ki pa ne bodo imele glasovalne pravice.

Dnevni red sabora je zelo važen tudi za izvenckrvene zadeve. Razpravljalo med drugim tudi o unifikaciji kolektarja, o vprašanju druge žentive pravoslavnih svečnikov, o ureditvi pravoslavne cerkve na Poljskem ter o razkolu

med pravoslavni verniki v Bolgariji.

Sabora se bo udeležilo okoli 500 patrijarhov, metropolitov in pravoslavni škofovi ter višjih svečnikov. Vsi ti bodo imeli glasovalno pravico. Poleg njih bo zastopanih na zborovanju še 500 drugih odposlancev, bogoslovcev in klerikov, ki bodo vršili na zborovanju delo poročevalcev in zapisničarjev.

Po dosedanjih izglelih bo predsedoval saboru ekumenski patrijarh iz Carigrada, Vasilije. Poleg njega bodo v predsedstvu zborovanja še patrijarhi iz Jeruzalema, Antiohije, Aleksandrije, Beograda ter Bukarešte. Velike težkoče povzročajo cerkvenim dostojanstvenikom vprašanje ruske pravoslavne cerkve, ki je danes razdeljena v rusko sovjetsko cerkev in v cerkev emigrantov. Slednja ima svoj sedež v Sremskih Karlovcih.

Lani se je vršil zbor vseh protestantskih cerkev v Stockholmu, letos se pripravila sabor vzhodne pravoslavne cerkve v Atosu, čez leto dni pa bo hajle sklican Vatikanski koncil. Tako bomo imeli v par letih zborovanje vseh krščanskih cerkva, odnosno njihovih poglavarjev.

Iz našega pomorskega življenja

Odlikovanje našega pomorščaka.

Split, 15. februara.

Predlani, dne 9. avgusta, je plul parnik »Kostrena«, last tedanje družbe »Oceanije«, proti Alžiru. Bila je zelo viharna noč. V oblakih so se vžvale strele, deževalo je in burja se je igrala z ladjami na morju kot z malimi lupinami. Tisto noč je bil na poti iz Evrope v Afriko francoski zrakoplov, ki je nosil pošto in je v sled hudega viharja padel v morje med Alicantom in Oranom. Priča strahovite tragedije je bil parnik »Kostrena«, na katerem je poveljeval pomorski kapetan M. J. Kalafatović. Pogumno je hitel Kalafatović ponesrečenec na pomoč, vzel na svojo ladjo posadko in pošto, letalo pa je prepuštil njegovim usodi, ker ga ni bilo mogoče rešiti.

Ko je »Kostrena« čez par dni dospela v alžirsko luko in se vkrcala, je prišel na krov ladje francoski admiral, ki se je osebno zahvalil poveljstvu in moštvu parnika za srčnost in pogum, katerega je pokazala »Kostrena« v noči od 9. na 10. avgusta. Zahvalil se je za izkazano pomoč in je predlagal poveljstva kapetana Kalafatovića v odlikovanje. Te dni je bil Kalafatović resnično odlikovani, in sicer je prejel iz Pariza bronasto plaketo, darilo francoske vlade.

Jugoslovensko društvo za pomoč ponesrečenemu na morju.

V zadnji številki »Jugoslovanskega Pomorca« priobčuje pristaniški kapetan Badelić apel na javnost, v katerem poziva merodajne kroge, naj se zavzamejo za pomoč ponesrečenim pomorščakom in naj osnujejo tozadevno društvo. Drugi narodi, ki žive ob morju, imajo tozadevne ustanove, katere štejejo na tisoče članov. Pri nas nismo tozadevno še ničesar ukrenili. In vendar je bilo že polno primerov, ko so nam poginili takorekoč pred hišnim pragom mornarji in nemornarji, starci, žene in otroci. Naše morje je poleg tega znano po svojih opasnostih in bilo bi potrebno, da vzame iniciativno za reševanje društvo v roke »Jadranska Straža«.

Novi parniki »Jadranske plovbe«.

Na Sušaku pričakujejo te dni prihoda novega parnika »Jadranske plovbe« z

in da mu bo dostavil pet izvodov dotične številke. Ker pa bodo gotovo drugi listi na ta članek replicirali, bo treba zopet pisati in odgovarjati, kar bo pač dosti stalo.

Cez par dni je Matejić menico eskontiral in indosatar je vložil proti Hobacherju tožbo na izplačilo menične vsote. To tožbo je kazal Hobacher g. Manku Gagliardi ju v Zagrebu, ki je zadevo ovadil policiji. Policija je še isti dan aretirala v Zagrebu Matejića, danes pa mu je mariborsko okrajno sodišče prisodilo šest mesecev ječe radi hudodelstva izsiljevanja.

Matejić je res napisal v »Balkanu« daljši članek o carinski aferi. Opisoval je v objavljenem stilu postopanje mariborske policije in preiskovalnega sodnika, slikal je v ugodni luči »preganja« carinikov in dajal zadevi značaj, kot da bi bila pravda naperjena proti Srbom.

Zelo značilno za ta proces je, da je podobno notico prinesel tudi »Kmetijski list«.

Po volitvah v Delavsko zbornico

O članku »Nove pravde«. — Potreba naročne strokovne organizacije, Delavstvo v defenzivi.

Volitve v »Delavsko zbornico« so imele vsaj eno dobro posledico. Vzdranile so speče delavstvo, ki je v občem nezaupanju brez prave linije tavallo semintja kot dobrodošel plen hujšajoče in politične sebičnosti. Kdor je delavca bolj naščuval v nezadovoljstvo, je mislil, da ima pravico do njegovih kuglic. A stvarno zanj kaj storiti, to ni niti na misel prišlo ne duhovniški, ne boljševiski stranki. Boljševiki bi radi zloračili z ruskim denarjem delavca, da porušijo lastno domovino in prostor svojega zaslužka. Kjerkoli je ruska sovjetska politika rabila nemire in štrajke, so morali delavci začeti brez ozira na to, ali je čas primeren in je-li upanje na zmago. Tako je delavstvo radi sovjetske politike ruskih dolarjev doživelo vrozne poraze. Na drugi strani je duhovščina držala delavstvo na udi. Strokovna organizacija SLS ni strokovno sposobna. Ona sme je toliko daleč, dokler to kapitalistom SLS ugaja. Čim gre kam deli, ji zapro novine in denar. Če pet let večina delavstva voli SLS. »Uspehi« kažejo, da so bili vsi ti glasovi vrženi proč.

»Nove pravde« je priobčila zanimiv članek, ki opozarja, kako je škodljivo cepljenje narodnih delavcev ravno v času, ko bi morali najbolj delati. »Nove pravde« priporoča, da se zvežejo samostojne in narodno socialne delavske organizacije, ki so vodile skupaj boj pri volitvah v »Delavsko zbornico«.

Mora se priznati, da ima »Nove pravde« to pot prav. Cepljenje v času, ko je najtežje vzdrževati organizacije, je škodljivo, potratno, zlasti ko se zna, da eni in drugi hočejo isto.

Delavstvo je danes v defenzivi. Prihodnje prvih povojnih časov padajo, medse se mu skušajo zniževati predno, oziroma bolj, nego so padle cene življenjskih potrebščin. Delavsko pravo na neko stalnost se gazi na vseh koncih in krajih.

Boj zoper to zlo se ne da voditi več s stariimi sredstvi, z divjanjem ali pa s pasivnim čakanjem. Boj je na eni strani čisto strokoven, a obenem je političen, ker je država glavni regulator socialnih odnosov. Strokovna organizacija mora imeti za sabo i politično moč, da more vse strokovne interese delavstva izvajati.

V teh razmerah je klic »Nove pravde« po enotni organizaciji narodno socialističnih in drugih narodnih delavcev umesten in je stvar delavstva, da to dobro misel prevede.

Uboji Radić! Kakor poročajo listi, je na pustni torki davidovičev poslanec Agatonovič hotel iti v prosvetno ministristvo, ker pa St. Radić klub znaneu incidentu z radikalnim poslancem Dragovićem ni prekalil odredbe orožnikom, da ne smejo nikogar pustiti v ministristvo, se je posl. Agatonovič dogodilo isto, kakor se je posl. Dragović. Orožnik mu je zastavil pot in ga ni pustil dalje. Zato se je posl. Agatonovič poslužil istih besed kakor poslanec Dragović in poslal prosvetnega ministra tja, odkoder je prišel ob svojem rojstvu in kamor ga je pošiljal tudi posl. Dragović. Uboji Radić, ki ne more ugoditi niti vladni večini niti opoziciji!

Trboveljsko pismo

Skok maskiranega rudarja z mosta v Savo. — Nenaden napad na občinskega nadredarja. — Avtomobilska nesreča pred rudniško restavracijo.

Trbovlje, 17. februarja. Včeraj se je nudil občinstvu na železniški postaji Trbovlje okoli 3. popoldne razburljiv prizor. Ko je došel neki dosedaj še neznan rudar, ki je bil maskiran, na sredino mosta, ki spaja pod postajo levi breg Trbovelj z desnim bregom, so se povzpeli preko ograje in so vrgli z vrha v deročo Savo. Neznane so je nekaj časa potapljaj, kasneje kor bi si hotel končati življenje, kamalu za tem pa se je pokazal na površju in mrzlično plaval okoli 200 metrov proti separaciji. Tamkaj sta ga razburjena čakala dva tovarnika, ki sta ga potegnili iz vode in ga trdno držeč, vsega mokrega in tresočega se od mraza, odvedla s seboj. Čepav je bilo otročnivo tako na mestu, je dozdnevni samomorilec izgubil brez sledu. Dogodek so se daj različno komentirali.

V nedeljo zvečer sta sedela rudarja Franc in Anton Novak, oba iz Zablje vasi v družbi več tovarišev v gostini pri Ročavniku. Na

enkrat se je vnel med družbo prepri radi pijače, kdo jo bo plačal. Prepri je zavzel tek obseg, da je bil občinski nadredar Franc Grosar primoran, da nastopi. Toda slabo je je izkupil; v tistem trenutku je namreč po grabil Franc Novak za mizo in odtrgal eno nogo in navalil na Grosarja. Občinski nadredar se je mahoma zgrudil oblit s krvjo, gostje pa so vsi zbežali. Istočasno mu je izdrl Franc Novak službeno pištolo izza pasu, nakar sta oba brata zbežala na Terezijsko in oddala dva strela v zrak. Orožništvo je šlo takoj na delo in že naslednjega dne aretiralo Antona Novaka. Franc Novak pa se je sam predal okrajnemu sodišču v Laškem. Pištolo so izsledili v neki drvarnici. Redar Grosar je težko ranjen in se zdravi v domači oskrbi.

Pri trboveljski Avto-družbi, katere lastnik je g. Miloš Rozin, so se že dalj časa vršile nepravilnosti, ne da bi jim mogli priti na sled. Tako je vzel ob priliki sokolske maskeirade šofer Franc Sotler, baže svoje voljno, avtomobil iz garaže in pozno zjutraj odvažal potnike na kolodvor. Ko je tak ob pol 4. zjutraj vozil zopet proti postaji, se je zaletel nasproti pošte Trbovlje I. z vso silo v tamošnjo ograjo. Konduktar, ki je stal na stopnjicah na levi strani avtomobila, je bil tako nesrečno ranjen, da so se mu zamešala čreva in mu je počil mehur Poleg tega sta bila lahko poškodovana g. Letnik in njegov sin, avtomobil pa močno poškodovan. Šofer, ki se mu ni nič pripetilo, je odpeljal ranjenega konduktarja mesto v bolnico v garažo, kjer ga je zaprl in oddal ključne ni hudega slutečemu g. Rozinu, sam pa se s prvim vlakom neznano kam odpeljal. Nesrečnega konduktarja so našli zjutraj v garaži, odkoder so ga odpeljali v bolnico. Njegovo stanje je resno. Za pobežim šoferjem Sotlerjem je izdana tirailica.

Umor in samomor pri Domžalah

Skrivnostna smrt žene mladega moža. Pekoča vest in obup. — Samomor.

Domžale, 17. februarja. V četrtek, dne 12. t. m. je Marija Premk iz Sv. Trojice pri Domžalah umrla nenadne smrti. Takoj, ko so jo pokopali, so se začele razširjati ljudske govorice, da je postala žrtev zločina in da jo je njen mož Andrej Priank zastrupil.

Premkova žena je bila že 50 let stara in se je kot vdova s petimi otroci poročila pred sedmimi leti s takrat šele 25letnim Andrejem Premkom, na katerega je tudi prepisala vse svoje premoženje. Po starosti nerazumni zakon se je razvil med obema v pravi pekel. Prestano sta se prepirala in pretepala, pri čemur je Premk svoji ženi vedno grozil, da jo bo ubil. Dne 11. t. m. ji je pripravil čaj, v katerega ji je bržkone pomešal strupa. Dejstvo je namreč, da se je Premkova po zavžitju čaja pričela zvijati, napadali so jo krči in padla je kmalu v nezavest. Že drugega dne popoldne je nesrečnica izdihnila.

Premk se je udeležil pogreba svoje žene v precej vinjenem stanju, kar je vzbudilo splošno pozornost. Po pogrebu je krenil v bližnjo gostilno pri Sv. Trojici, kjer je dalje časa popival. Iz omenjene gostilne je odšel nekako ob 9. zvečer in potem neznano kam izginil. Nihče ni vedel, kje je in kam je odšel.

V ponedeljek, dne 15. t. m. pa so ga našli zasledujoči orožniki iz Domžal v gozdu pod Sv. Trojico na tleh. Ležal je v nezavesti. Sumi se, da je vsled strahu pred zaporom in kaznijo še samega sebe zastrupil. Pri njem so se namreč pojavili enaki znaki zastrupljenja, kakor pri njegovi ženi. Premk je še istega dne popoldne umrl.

Cela zadeva je zelo skrivnostna in še vedno zelo zamotana. Upajmo, da bo prinesla v zagonetno smrt obeh zakoncev več luči šele preiskava in raztelesenje obeh zakoncev. Pokojnik Premk je bil zelo zurov in nasilen človek ter strah in trepet tamošnjega prebivalstva.

Svatba starega vojščaka

Selo Kotlenice v Dalmaciji je imelo letos vesel pust. Zmil se je 85letni starac Mate Grdić in je pri svatbi sodelovala vsa srenja, živahna in razigrana.

Starac Mate je navzlic svojim križem korenit junak. Spoštuje in pozna ga vsa vas in okolica. Svoje čase je bil mornar in se je udeležil morske bitke pri Visu. Ima posestvo in je bil doslej dvakrat oženjen. Z obema ženama je živel složno in zadovoljno. Posebno za drugo je precej dolgo žaloval. Letošnji predpust pa ga je le omamil, da je sklenil navzlic visokim letom še v tretje stopiti v zakonski jarem s priletnejšo, toda dokaj brhko devojko. In se je torej vnel stari panj in je svatba bila nad vse imenitna.

Vabljenih je bila cela vrsta svatovskih parov od blizu in daleč in prišli so vsi ovenčani deloma peš, deloma na vozovih. Kolikor pa vasčanov in okoličanov ni bilo naravnost vabljenih v svate, so se udeležili podoknice, ki je bila staremu ženinu prirejena na predvečer svatbe. In zjutraj so že zarana po vseh obronkih severnega Mosorja nad Kotlenico odmevali mozarji in kravji rogovi. V cerkvi se je zbralo staro in mlado. Svatbeno slavlje je nato bilo tako živahno, veselo in norčavo, da se enakega ne spominjajo najstarejši vasčani, pa niti sam ženin.

Gloria Swanson

naša ljubljena, naša Gloria kot Madame Sans Gene pride v kino »DVOR«.

Dopisi

JESENICE. V četrtek 11. t. m. je predavala pri Humru gđ. Jerica Zemljanova o gospodinjstvu. Udeležba je bila silajna, kar je dokaz, da se naše ženstvo za gospodinjstvo vprašanja zanima. Tako je prav. Dobrih gospodinjstev hočemo. — Te dni se je pričela pobirati članarina za Rdeči križ, ki se bo na opetovane prošnje ustanovil. Prejšnji Slov. Rdeči križ je razpuščen na njegovo mesto pa stopa Društvo Rdečega križa kraljevine SHS. Delokrog tega društva je človekoljubno delovanje, vsled česar upamo, da se občinstvo odzove s pristopom k društvu.

BOH. BISTRICA. Preteklo nedeljo smo videli na odru v Občinskem domu veselotigro iz liškega življenja »Vozel«, katero je vpriporilo društvo »Soča« v Boh. Bistrici in se je vkljub neprimlikam obnesla povojno. Dobili so se namreč ljudje, ki so potrjale lepake omenjenega društva. To samo beležimo... Pričakujemo, da nas društvo zopet kmalu razvedri s kako podobno prireditvijo.

SMARTNO PRI LJUTJI. K. o. SDS v Smartnem pri Ljutji vabi na redni občni zbor, ki se bo vršil dne 23. t. m. ob 8. dopoldne v prostoru sokolske telovadnice v Smartnem. Vabimo vse člane in somišljenike naše organizacije, da se ga sigurno udeležijo Odbor.

RIBNICA. Učiteljstvo meščanske šole je priredilo 7. t. m. dobro uspešni roditeljski sestanek, katerega so se udeležili povabljeni starši v velikem številu. Navzice je bilo tudi učiteljstvo osnovnih šol. Po pozdravnem nagovoru ravnatelja šole je predaval o vzrokih neuspehov v šoli strokovni učitelj L. Trošt, za tem pa ravnatelj o vprašanju »Kam z mladino, ki dovra meščansko šolo?« Obe predavanji sta bili aktualni rde vsebine. Prvo je pokazalo staršem vse pogreške današnje vzgoje pod vplivom mamonizma in breznežnega uživanja materialnih dobrin. Drugo je kazalo pot v življenje v delu in potu za ljubi kruh. Starši so spoznali, da ni meščanska šola tovarna duševnega proletarijata, da ni stroj, ki predeluje surovino v fabrikate za pisarne, temveč delavnica, umetniški salon, v katerem ustvarjamo umotvore, v katerih rastejo borci in delavci. Sestanek je dokazal, da so naši očeti in matere dovzetni za vzgojne probleme in razšli smo se v nadi, da se smidemo vnovič, in sicer kmalu. Šola skuša pomagati svojim slomašnim učencem. Namesto silajne božičnice, je nabrala pri raznih dobrotničih na 3 nabirale pole 401 Din, za katere prejemale najpotrebnejši otroci razna učila. Srčna hvala vsem!

RADEČE. Na rednem letnem občnem zboru Sokola je bil po poročilih društvenih funkcionarjev izvoljen sledeči odbor: starosta Baša Alojzij, podstarosta Haller Zane, tajnik Langer Franjo, blagajnik Setina Peter, prosvetar Čuk Franjo, načelnik Selevšek Franjo, podnačelnik Plevel Drago, načelnica Pavčič Danica, podnačelnica Božić Franja, odborniki: Pešec Ivan, Polanc Anton, Haller Valerija, Kepec Milko, Jazbec Ivan, Fink Oton in Knez Rudolf. Namestnika: Trepečnik Bogomir in Ruža Petelinova. — Društvo ima zaznamovati v preteklem letu precejšen napredek v vsakem oziru, h kateremu je pripomogla agilitnost pridnih članov. — Dramatični odsek Sokola pripravila sedaj igra »Sladkosti rodnega življenja«, ki jo bo dal v začetku marca. — Dvignilo se je tudi pevsko društvo »Kuma«, ki je imelo svoj letni občni zbor. Odbor je ostal isti. Društvo pripravila sedaj pevski zbor, ki bo v kratkem pričel z vajami.

SV. MIKLAJZ PRI RIMSKIH TOPLICAH. »Slovenski Gospodar« govori v zadnji številki od nekakega »korajz-porja«. Dobro vemo, da leži gospodim klerikalcem težak kamen pri srcu, odkar so začeli uvdejavljati, jim bo »korajz-perje« prinesla marsikaj na dan. Vedo tudi, da so se njihovi trili stoletki že začeli majati, odkar trezni občani nosijo to perje za klobukom. V prihodnjem naj klerikalni gospodje v Marja Graški občini malo več mislijo, ter si naj dobijo advokata za sestavljanje dopisov, da ne bodo tako šolarsko sestavljeni. Priatelj, iz tega je razvidno, kakšno zmčnost imajo ti ljudje. Trudijo se seveda na vse kriplje, da bi našo javnost osramotili, ali ni trezni občani pa prvimo: Proč z njimi! Naj vlada poštenost SDS.

DVORSKA VAS. Županstvo občine Sv. Gregor razlaga v »Slovenec« z dne 7. februarja radi nabiranja prispevkov za zidavo nove šole v Dvorski vasi, neučevne stvari. Trdi, da ne ve ničesar o nameravanih šol v Dvorski vasi. Ve pa prav dobro o protizjavah nekaterih vasčanov vasi Male Slevce, Škrlavice, Zlasti rep; ve tudi o Dvorski vasi sami, ve tudi od protizjav, kako so bile »soglasne«, ena kot druga. To se pravi, da je bil nekdo duša vseh teh protizjav, da tako prepriča že započeto delo marljivih Dvorjanov. Trdi, da o tej zadevi ni prejelo županstva ničesar. Po kaj ste šli g. župan v Kočevje, čemu je šel še drugi odposlanec? Nadalje citira občinske seje, da v občinskem odboru sedita dva napredna odbornika in »eden« od SLS. No, g. župan, ali se ni v proračunski seji p. l. predlagalo, naj se preostanek 1000 Din da šol v Dvorski vasi? Ste pozabili? Mi ne? Gospodje, kar tako naprej, tudi isti »eden« od SLS se zgraja nad vašo nestrojnostjo, ko bitate v umazanih listih kot sta »Slovenec« in »Domoljub«, svoje občane, mesto da bi jih ščitili! Da niso svoje prijatelji duhovnikov. V Dvorski vasi in okolici se ni še nikoli slišalo pikrih besed od dobrih duhovnikov, pač pa so proti takim duhovnikom, ki jim je vsaka druga stvar več kot njegov vzvišen poklic. Ob prikl nabiranja prispevkov se je jasno videlo, kateri duhovnik so slabi in kateri dobri. Zgodil se je slučaj, da je duhovnik ozmerjal nabiralec kot povestnega pazlaven. Županstvo pri Sv. Gregorju ne more pol-

Brzjavka
Brzjavka

Kino Ideal, Ljubljana.

Pridem v soboto obleten kot

„Pariški cunjar“

1926

NIKOLA KOLIN.

miti, kako se Dvorjanci predrznejšo po svoji glavi misliti. Da, to je nezumno za nekateri okoli Sv. Gregorja. Ker pa ravno tisti nekateri živijo večno od berčanja, naj položijo roko na srce, pa bo odleglo. Mi smo nabirali, ne zahtevali, in ker nas je ljudstvo dobro poznalo, nam je šlo na roko ter nam darovalo lepo svoto. Najlepša hvala vsem darovalcem. Za darovani znesek smo kupili opeko za streho ter jo že domov speljali. Če sin v hiši kaj dobrega naredi, ga dober oče pohvali; naš župan pa v časopisih predlaga, naj bi se požrtvovalne može aretiralo. G. župan pravi: »Se nikdar se ni v naši občini še od nikogar pobralo za kako občinsko ljudsko šolo?« Kdo je pa zidal dosežanje naše šole? Kdo jih združuje, g. župan? Kam gredo, desetisoči vsake leto? Komu ste naselili g. župan? Reklamo ste nam pa ne naredili, mogoče tudi sebi zadostili, a občini ne. Pripravljalni odbor za zidavo nove šole v Dvorski vasi pri Vel. Laščah.

SREDIŠČE. Občni zbor krajevne organizacije SDS za Obreg-Grabe se je vršil v petek dne 12. t. m. zvečer v prostornih gostilni L. Kosl na Grabah. Udeležba je bila klub delavniku prav lepa. Kot delegat občnega odbora je prišel na zbor naš rojak dr. I. Šestan, ki je podal poročilo o sedanjem političnem položaju in predložil zborovalcem važnost in pomen organizacije. Za predsednika je bil izvoljen ugledni posestnik Iv. Borko, za tajnika Jak. Bratuša, pos. sin, v odbor pa sledeči naši zavedni pristasi: Črček Matija pos., Glavnik Ivan tesar, Kocjan Martin pos., Kocjan Jakob pos., Kosi Lovro gost., Kukovec Anton strojnik, Kunst Andrej pos., Masten Matija pos., Škrinjtar Jakob pos., Rakovec Matija kov. molster in pos., Šestan Franjo pos. sin, Vrbančič Franjo pos., Vitorji Srečko učitelj. Dosedanjemu predsedniku g. H. Rakuš se je izrekla zahvala. Naša organizacija za Obreg-Grabe je sicer majhna, toda čvrsta trdnjavica in kljub temu, da ima v tej občini lepega poslanca i. slovenska ljudska in radičevska stranka, se naša misel lepo razvija in niti najmanjše ne dvomimo, da bomo prodrli prav kmalu tudi v tem kraju; jamstvo za to so nam naši možje iz občnega krajevnega organizacije.

BIRČNA VAS. Na svečeno smo imeli zanimivo šolsko prireditev ki je prav dobro uspevala. V počastno zasedeni sobi so rešili izrečki, mali in veliki, častno svoje vloge. Ali tudi v gospodarskem oziru je naša šola v zadnjih letih vrlo napredovala. Za deco posebno v zimskem času tako škodljivo in mrzli linolej so razen na hodnikih povsod zamenjali z lesenim podom; pa tudi druga popravila stalno napredujejo ne glede na to, da imamo že drugo leto povečan vrt, ki zelo olepšuje šolsko stavbo sredi gozda ob cesti s postaje k fari Šmihel. Posebno zaslugi za naš gospodarski napredek pri šoli ima krajni šolski svet, katerega uvidelni možje se trudijo vzajemno s šolskim upraviteljem za dobrobit mladine in prospeh šole, za kar jim gre vsekakor priznanje.

IZ BELOKRAJINE. O naših cestih se je pisalo že mnogo, sedaj pa slišimo, da so akcijo pokrenili občinski župani, da zdravijo naše oblasti. Pa res je že skorajni čas, da se prebivalstvu odpomore z dobrimi cestami. Zvedeli smo, da so razni vozniki morali ustaviti prevoz raznega blaga samo radi neprehovalne ceste. Med temi je v prvi vrsti premovalnik, kateri prevaža premože samo za že zažgane peči v ognenici. Vse drugo delo v Črnomlju največ radi neprehovalni mest počiva. Neki gospod iz cestnega odbora pravi, da ni denarja za ceste zato, ker gredo vsi cestni prispevki v Beograd in da so Srbi krivi temu stanju. Vemo, kaj je namen tega moža. To je le prazen izgovor cestnega odbora. Temu stanju je treba nujno odmoči, naj pomaga, kdor more, gradbena direkcija naj nas obišče.

SLIVNICA PRI MARIBORU. Klerikalci morajo imeti presneto slabo vest, da se še celo lastnih pristavev boje in jih obrekujejo. V zadnji »Straži« se spodbujajo neki kandidati za Studence nad tukajšnjo pošto, menda zato, ker posluje še preko uradnih ur in to za borih 400 Din mesečno. Upamo, da bo dotični tako pogumen in javi svoje ime, da se ga lahko prime za predložitelj. Kar pa se tiče ljubimkanja, se naj klerikalni moralisti prime za nos in pogleda nekam drugam (saj dobro ve, kam), kjer bo res kaj videl in izvohal, in sicer na »kato« podlagi. — Značilno je za klerikalce, da si hlače jezo nad ubogo uradnico, ki je brez moči in ni napravila drugega, kakor da se ne klanja klerikalnim bogovom. Dobro delo bi napravil poslanec Falež, če bi se zavzel za njen gnotni položaj, ne pa da podpira ovađuško klico.

ZITEČKA VAS. Naše novoustanovljeno Prsneto društvo pridno deluje. K sklepu starega leta nas je presenetilo s krasno uspešno Silvestrovo prireditvijo v gostilni g. Partliča v Gr. Dupleku. V izri »Pot do srca« so izrekli prav dobro nastopali. Nad vse pričakovane pa nas je razveselil pevski zbor s svojim krasnim petjem. Polnočni prizor »Stara in novo leto« nas je očaral, ko se je v benediktini luči prikazala na odru deklica ter po deklamaciji obšla gledalce s cvetjem. V morsem in gnotnem oziru krasno uspeša prireditelj, ki se je vršila v najlepši harmoniji, nam ostane v prijetnem spominu. Obhajovati moramo, da se najdejo taki ljudje, ki so proti vsaki pošte-

ni stvari, ki ni pod okriljem SLS. Že naslednjo nedeljo je bila prižnka s polno paro v diru proti našemu društvu. Novorojenec dete so hoteli takoj po rojstvu zadušiti. A glej! Z vso hujškarjo mu je večajo življenjsko moč. »Kdor drugim jamo kopli sam vanjo pada!« Ker smo uvideli, da vira vsa hujškarja iz strankarske prenetosti in osebne zavisti, povemo oim se ne polnoletnim političnim mladim in dopisumom v »Slov. Gospodarju«, da se mi boro malo zmiramo za ono politično gardo okoli mežnarje v Sv. Martinu. Nikar ne mislite, da smo vaši strankarski sužnji, ki bi ne znali ločiti pšenice od ljudke. Ponosni smo na naše Prosvetno društvo s pevskim zborom, ki nas je dvignilo iz samote in mrtvila.

Pred sodniki

Tudi »Telcna paša« bi se lahko imenovala mašne bukvice »Dušna paša«, ki jih je dobila Ana iz Sutne v dar od prijateljice Rezičke, ki je imela pri »Kamniški hranilnici« vinkulirano hranilno knjižico za 3625 dinarjev. Potrdilo o tej knjižici je pa previdna Rezička spravila v svoj molitvenik in dotična lista zalepila. O tem je vedel sam njen brat Karol, ki je bil tedaj nekje na Češkem. Preden je umrla, ni zaupala skrivnosti svojemu možu, niti otrokom, katerih najstarejši še ni prekoraj 16. leta, temveč raje Ana, češ, naj plača iz tega denarja maše in naj da nekaj tudi v bogaimo. Svojim ljudem je pa Rezička zabičala, da morajo izročiti »Dušno pašo po njeni smrti Ani, da bo na te bukvice molila zanjo. Reza je res umrla. Preden so rakev zabili, so ji odvzeli mašno knjižico, na kateri je imela nastlonje ni roki in jo izročili Ani. Lepega dne se je pa oglasil brat Karol in vprašal, ali so dobili hranilno knjižico. In zadeva je prišla na dan. Ker je manjkalo dokazov, da bi Ana, ki je res živela Rezičino zaupanje, ravnala v slabem namenu, je bila oproščena.

Sredni Joža je žvižgal veselo po cesti tosto lepo predpustno: »Kureta! kureta! dobro meso!« Hipoma zatemni nad njim nebo, ubožeč čuti, kako ga silna teža potdere na tla, že se onesvesti. Prav tedaj je namreč Tomačevski Francelj vrgel iz nekakega skladišča, v prvem nadstropju ob cesti, težko balo sena in podil Joža na tla. Francelj je oporekel, da bi bil zakrivil kako ne previdnost, češ da je svarsil mimoidoče kar v dveh jezikih in klical: »Pozor, »Aufpasen!« Tudi neka stara gospa v bližini je čula ta klic in dejala, da Francelj veselo žvižgača ni mogel videti, ki je urno približal izza nekega vogala. Francelj je bil oproščen.

Andrejčkovi ženi je pomolila štorklja skozi okno otročka, ki ga je ženica radostno na sprejala. Zal, da je štorklja preumena in ne ve, da je otročku treba tudi perila, sicer bi gotovo ne prinesla golega. Andrej je pa kmalu ženi sam pomagal. Ker je vzel, da je sosedov fantek že dovolj velik in da ne potrebuje več takega perila, se mu je neumestno zdelo, da bi ležalo poravnano v omari, dočim ga njegova žena potrebuje. Šel ga je iskat, ga izročil ženi in jo nalagal, da ga je neke kupil. Sodnik se pa ni dal nalagati in je obsodil Andreja na 48 ur zapora.

Delavec Josip S. iz Ljubljane, se je spričo svojo dobro sestroci, ki mu je dajala staro rovanje in jo je maševalno pobiral po svetu — potepal se je namreč po ljubljanski okolici. Ker je moder človek, ki ne potrebuje mnogo, je spal kar v — kozolcu. Ker pa človek niti počivati več ne sme, kjer bi se mu zljubilo, ga je sodnija obsodila radi potepanja na teden dni zapora, da se fant spet polagoma postelje privadi.

Janez in Joško iz Domžal sta se na Silvestrovo spomnila, da se ne smejo opuščati in zamemjati narodni običaji; zato sta jo mahnila na koledovanje, prvi s harmoniko drugi s klarinetom. Za to muziciranje sta dobila tudi nagrado in precej dinarjev, kar se je nabralo. Ovađena, sta se zapovarjala, da dozdaj še nobenemu koledovalcu ni bilo potreba imeti za koledovanje posebnega dovoljenja, da se to smatrata le za običaj, in bila sta oproščena.

»Saj ste ga mesarili bolj kot prešiča.« Je dejal predsednik Janezu Mužanu iz Ribnika, ki je napadel brez vzroka sopiva Janeza Dežmana, ko se je to vračal z veselice. Pri zadejal mu je na vratu dve lahki telesni poškodbi, a na životu, glavi in rokah kar 15, ki tvorijo skupaj težko poškodbo. Povojši si je tudi nekakega knjičnika in ga lahko poškodoval. Obsojen je bil na 6 mesecev ječe, temnico, poste in odkodnino.

Jaka B. z Iga se preveč za tuje denarje briga. Lojze C. trdi, da mu je vzel iz hlačnega žepa 1048 Din gotovine; Jaka pa trdi, da je našel v gostilni, kjer sta pila, na tleh bankovce za 1000 Din; a poredni Lojze ne verjame in pravi, da je Joki našel denar v njegovem žepu. Sodišče je obsodilo Jaka, ki je bil radi goljufije že predkaznovan na mesec dni težko ječe.

V gostilni pri Sv. Ožboltu sta pila domača fanta Mikuz in Petrovič ter se prepirala s fanti iz Zapleš. Ko so fantje odšli, sta se podala tudi Mikuz in Petrovič domov. Pa sta naletela na Zaplešane in pogumni Mikuz je prigovarjal Petroviča, naj napadeta te štiri. Ko je enkrat Mikuz Petroviča pregovoril, da je res skočil nanj, mu je ušlo srce v hlače in pobežnil je. Fant je Polde Slak, Tone Lipovšek in Matija Premk, prva dva iz Zapleš, a zadnji iz Uka. So so Petrovičevemu »aufbixus« s veselim odzvali ter ga poštno pretepli. Eden mu je desno nadlehtično težko poškodoval. Ker pa so požrtvovalno tajili krivico, so bili vsi trije obsojeni radi težke telesne poškodbe in sicer Polde na 2 meseca, Tone in Matija pa na 4 tedne ječe.

drživel gospod generalni konzul ob svojem
slovesu v Mariboru zopet tako veličasten
pozdrav kot smo ga sprejeli pred leti ob

Dob vajo se v prodajalnah.
Nogavice brez žiga „ključ no
ponarejene, 82-8 V

Iz Maribora

drživel gospod generalni konzul ob svojem
slovesu v Mariboru zopet tako veličasten
pozdrav kot smo ga sprejeli pred leti ob

Kupite 1 par

nogavice z žigom in znakom
(rdečo, medno ali zlato)

„ključ“

da se prepičate, kako en par
traja kakor štirje pari drugih.
Doh vajo se v prodajalnah.
Nogavice brez žiga „ključ“ no
ponarejene, 82-4 V

prvem manifestacnem večeru Lige, ki so je vršili tudi v polni veliki dvorani Narodnega doma.

a— **Higijenska razstava v Mariboru.** Ljudski univerzi v Mariboru se je posrečilo pridobiti Državni higijenski zavod v Ljubljani, da bo razstavil svoje bogato, že ponovno v Ljubljani razstavljeno gradivo iz vseh strok moderne higijene tudi v Mariboru. Razstava bo v veliki kazinski dvorani od 21. februarja do 1. marca. Otvorjena bo v nedeljo dne 21. t. m. ob 11. dopoldne, odprta pa bo vsak dan od 10. do 12. in od 14. do 18. ure. Ker je higijena velikega pomena za sodobno družbo in posebej še za naše razmere, se vabi občinstvo, da si jo gotovo ogleda.

a— **Nabratna akcija Protituberkulozne lige** nenavadno lepo napreduje. Poleg obilice stavbnega materiala je dosegla denarna zbirka doslej že lepo vsoto 30.000 Din. Liga se je obrnila sedaj za podporo še na mestno občino in na županstva vseh okoliških občin. Upoštevalo veliko važnost započete akcije, je pričakovati, da bo naša liga tudi v okolici povsod primeren odziv.

a— **Prvi kongres jugoslovenskih plinarov.** Na inicijativno mestnih plinarov v Ljubljani, Mariboru in Zagrebu se bo vršil dne 20. in 21. t. m. v Zagrebu sestanek vseh jugoslovenskih plinskih strokovnjakov v svrhu ustanovitve Zveze jugoslovenskih plinskih strokovnjakov. Doslej se je prijavilo 14 plinarov iz cele države. Iz Slovenije se udeležijo sestanka zastopniki mestnih plinarov v Ljubljani, Mariboru in Celju. O poteku kongresa bomo še poročali.

a— **Nered v študijski knjižnici.** Maribor ima poleg krasno se razvijajoče Ljudske knjižnice v Narodnem domu tudi lepo znanstveno, takozvano študijsko knjižnico, nameščeno v prostorih Narodnega gledališča. Ustanovljena je bila po prevratu na inicijativno zgodovinskega društva, ki je dalo v to svrhu mestu na razpolago svojo bogato knjižnico. Pridružili so še knjižnici Muzejskega društva in mesta ter vodi to knjižnico sedaj poseben kuratorji, obstoječi iz zastopnikov mesta in kornjih društev. Mesto daje v to svrhu na 100.000 Din letne subvencije, kot knjižničar pa je bil nastavljen g. Davorin Zunkovič, malor v pok, in izobražena ruska bezunka. S poslovanjem knjižnice pa njeni ustanovitelji nikakor niso zadovoljni in je kuratorji že ponovno razpravljali o neredu, ki za povzroča postojanje g. Zunkoviča. Študijska knjižnica bi naj namreč služila le študijskim in znanstvenim svrham in zlasti zbirala domačo in tujo literaturo za mariborsko oblast, da bi bila na razpolago interesentom v študijskih prostorih. Knjižničar g. Zunkovič pa je zažel kar vse kritično izposojevati, zlasti tudi nevezane leposlovne knjige in celo revije mladini, radi česar je Zgodovinsko društvo ponovno protestiralo in pred kratkim celo zagrozilo, da bo svojo knjižnico odtegnilo iz študijske knjižnice, če se v tem oziru ne bo napravil red. Znano je namreč, da so izposojevalci čisto tako brezvestni, da vračajo celo v platno vezane knjige docela raztrgane in le tako dragocen zaklad študijske knjižnice, ki se je zbral s tolikimi trdnjami, resno ogrožen. Upamo, da bo napravila občina red!

a— **Zulžanje veseličnega davka.** Mestni magistrat razglasi: Mestni občinski svet mariborski je v svoji seji dne 9. t. m. sklenil, da se v smislu sklepa proračunske seje z dne 21. januarja zniža veselični davek v splošnem na 12 odstotkov; zato pa se ne opreže pod nobenim pogojem veseličnega davka prireditve, ki so v zvezi s plesom. Na to se opozarjajo vsa društva, da ne vlagajo po nepotrebnem prošnje za oprostitve.

a— **S plinom se je zastrupila.** 17-letna pomožna delavka Pepca Matela, stanujoča v Preradovičevi ulici št. 6, je pri delu prišla po lastni ne previdnosti v diško s strupenimi plini ter je padla v nezavest. Rešilni oddelki ji je nudili prvo pomoč ter jo nato prepeljali v bolnico.

a— **Vlom v Limbušu.** V noči na 12. t. m. so doslej neznan storilec vlomili v trgovino g. Rudolfa Hercoga v Limbušu pri Mariboru. Odnesli so za 40.000 Din raznega manufakturnega blaga in okoli 2000 Din gotovine. O storilcih doslej ni nikakega sledu.

a— **Z nožem v roko.** 21letni posestnik sin Jože Rajh se je na pustni tork v Dobravcih v gostilni Jerneja Vitka zapletel v pretep, tekem katerega je bil Franc Holcer sunil z nožem v desno roko ter mu prelazil dlan. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico ter ga včeraj operirali.

a— **Higijenski tečaj Ljudske univerze v Studenčih in Ptuj.** Ljudska univerza v Mariboru bo šla s svojimi predavaji tudi v okolico mesta in na deželo. Priredila bo za četrtkom marca higijenska predavanja v delavskem predmestju Maribora v Studenčih in sokojski dvorani. Isti teden se bodo vršila enaka predavanja v Ptuj. Predavali bodo zdravnik, ki so nastopili že na higijenskem tečaju v Mariboru. Predavanja bodo spremljana s filmi.

a— **Občni zbor Češkega kluba v Mariboru** se je vršil v nedeljo dne 14. t. m. popoldne v klubski sobi v Narodnem domu. Navzočih je bilo nad polovico članov kluba. Predsednik je v svojem nagovoru konstatiral, da se je število članov zopet zmanjšalo, tokrat za 20% in sicer vsled odhoda v domovino ali pa v druge kraje Jugoslavije. Spomnil se je izleta z Ligo in Českosl. obel v Ljubljani in Celje in kongresa istih društev v Rogaski Slatini. Začel je uspeh teh prireditelj in izrazil, da je klub Ligi za njeno podporo v zadevi bivanja Čehov v Jugoslaviji zelo hvaležen. Pri volitvah je bil izvoljen predsednikom zopet g. F. Bureš, zlatar in urar, podpredsednikom pa g. I. Knap, finančni svetnik v pok. Med slučastimi je bila izražena želja, da naj člani kluba ne pozabijo na merodajnih mestih po možnosti podpirati razne akcije v svrhu ustanavljanja novih industrijskih podjetij v katerih naj bi se zaposlil popolnoma zanesljiv narodni živeli, ker se z nastavljanjem takega delavstva obremen povzdigne tudi število slovanškega prebivalstva. Kar je za obmejni Maribor velikega pomena. Predsednik kluba je h koncu povabil članstvo, da naj se polnoštevilno udeležijo občnega zbora Jug. Čsl. Lige v

soboto, dne 20. t. m. v Narodnem domu, ob kateri priliki se bo poslovil od tukajšnjih Slovencev in Čehov gen. konzul dr. Ot. Benes iz Ljubljane, ki odhaja na svoje novo mesto v ministrstvo zunanjih zadev v Pragi.

a— **Nadaljni program Ljudske Univerze.** V petek, dne 19. t. m. se bo vršil v občinskih prostorih koncert harfneza tria Lukež, Skočelj, Vesely. Na sporedu so razne kompozicije Bacha, Dostala, Lukeža in drugih skladateljev. Koncerta te vrste v Mariboru še ni bilo; zato je pričakovati, da bo vzbudil obilo zanimanja. — V ponedeljek, dne 22. t. m. pa se bo pričela nova serija predavanj pod naslovom »Francoska revolucija«. Obsegala bo vrsto predavanj, deloma s sklopičnimi slikami. Prvo predavanje dne 22. t. m. bo imel vseučiliški profesor dr. Ljudevit Hauptman, naš sloveči zgodovinar. Njegovo predavanje »Politični in kulturni položaj Francije pred revolucijo« bo dostojen uvod v ta ciklus. Za petek dne 26. t. m. je kot izredno predavanje na vrsti predavanje prof. arh. Rada Kregarja iz Ljubljane o pariski dekorativni razstavi z novimi sklopičnimi slikami.

Iz Celja

a— **Spenglerja Jan Krbor.** Tak napis, ki zasmehu in žali naš jezik, se blišči nad vrati imenovanega v Samostanski ulici. — Kdor žali naš jezik, dokazuje jasno, da se je preobdelal slovenskega kralja. V Celju imamo dovolj kleparjev in ne bo nikomur potreba prestopiti praga spenglerja. Politijski oblasti v Celju pa priporočamo, da skrbijo za to, da ta žaljiv napis izgine iz javnega ozračja.

a— **Jugoslovenska-českoslovaška liga v Celju.** V ponedeljek, dne 15. t. m. je nadležoval prof. Orožen v prostorih Ljudske univerze svoje predavanje o Janu Žižki. Pizikalna dvorana mešč. šole je bila zopet napolnjena. Na podlagi sklopičnih slik se seznanil predavatelj občinstvo z nadaljnjim Žižkovim delovanjem in življenjem. Predavanje je obsegalo zlasti njegov zmagovit pohod po Češki ter hvaležnost češkega naroda do svojega velikega sina, ki se je pokazala v tem, da je Jan Žižka ovekovcem v pesmih in v raznih spomenikih lepe smetno st. Nazorno proizvajanje in predavateljeva živa beseda je zapustila med poslušalci iz vseh slojev, zlasti pa med številno mladino, gotovo najkrajši uspeh. Spoznavanje slavne zgodovine českoslovaškega naroda pa privede tudi najprej do pristranskih odnosaev za bratskim češkim narodom. Ob koncu predavanja se je predsednik Jugoslovensko-českoslovaške lige v Celju, župan dr. Hrašovec, zahvalil predavatelju prof. Orožnu za trud ter pozval navzoče, da pristopijo kot člani k ligi.

Iz Trbovelj

a— **V Trboveljski občini** je bilo 15. t. m. reduciranih po izjavi delavskih zaupnikov vsega skupaj okoli 250 rudarjev. Pred 15. februarjem pa okoli 300, skupno torej 550 rudarjev.

a— **Smrtina nesreča.** Tragično smrti je umrla rudarjeva žena Amalija Bajda iz Hrastrnika. Bila je v blagoslovljenem stanju in je šla pral perilo. Pri tem je stopila tako nesrečno na desko na brvi preko kanala pod kolonijo, da je padla po bregu. Odpeljali so jo v ljubljansko bolnico in jo operirali, toda ves trud je bil zastonj. Pokojnica je zapustila moža in štiri mladoletne, neposkrbljene otroke.

a— **Trboveljskega sokolskega gledališča** predstava »Maks v škripih« v hrastinskem Narodnem domu je ljudem zelo ugajala. Glavno vlogo je igral inž. Freyer.

a— **Meškoradna prireditve** v Narodnem domu v Hrastrniku je izmed vseh številnih predstavnih prireditev privabila največ udeležencev. Pozornost so vzbujali maharadža g. Logarja in maharadžica ga. Simončičova, pikova in srčna dama v rokoko slogu ga. Kumarijeva in gđ. Brinarjeva, v svetlo modri svileni obleki gđ. Kešetova in v rozi svilnati njena tovarišica iz trgovine Beve. Igral je Holeskov šramel, razne kuplete je pel g. Simonček, ki ga vsi radi poslušajo. Enako veselo so se imeli tudi v Trbovljah, kjer so še včeraj pri belem dnevu srečevali različne maske.

Iz Ptuja

a— **Dominikanska vojašnica na prodaj.** Bivša dominikanska vojašnica, katero je lani kupil neki geografski konzorcij z namero, da ustanovi tekstilno tovarno, je sedaj zopet na prodaj.

a— **Krvav pustni tork v ptujski okolici.** Kakor vsako leto, je bilo tudi letos v ptujski okolici na čast odhajajočemu pustu vse polno pretepov, ki so potekali več ali manj krvavo. Doslej je bilo prijetih v ptujsko bolnico šest težko in več lahko ranjenih.

a— **Gospodinski tečaj** priredi Kolo jugoslov. sester v Ptuj od 15. aprila do konca junija. Potrebne prostore da na razpolago mestna občina v Mladiki, okrajni zastop pa skrbi uene pripomočke. Učiteljica nam je zagotovljena iz Ljubljane od centrale Kola jugoslov. sester. Gospodinski tečaj, katere je do sedaj prijel okrajni zastop v Ptuj in po okoliških občinah, so se zelo do bro obnesli. Pričakovati je, da bo tudi obisk tega tečaja polnoštevilen. Prijave sprejema odbor že sedaj, vsa potrebna pojasnila daje predsednica ga. dr. Fernečeva; podoben program še objavimo.

a— **Ptuj na sešmishi** se bo dne 8. in 9. marca ob priliki licenciranja vršil tudi plemenski sejm za nakup in prodajo plemenskih bikov domače rejte ter pasme: pingavke, pomurske in marjetovske. — Določeno so za nakup državne in okrajne subvencije. — Ako ne bode dovolj domačih bikov, tedaj se bo izvršil nakup po drugih krajih. Prijave sprejema okrajni zastop Ptuj. Istotam se sprejemajo tudi prijave za nakup in prodajo plemenskih merjasev. — Tudi za ta nakup so določene državne in okrajne nakupne subvencije.

Iz Prekmurja

a— **Skrlatica.** V dolnje-lendavskem okolišču gori do Kobila razsaja skrlatica. Ze več otrok je pomrlo. Po poročilih iz Čentiba je v tamkajšnji majhni občini umrlo v par dneh že deset otrok. V takem času ubogo ljudstvo najtežje pogreša zdravnika. Zato je že skrajni čas, da nastavi sanitetna uprava za dolnje-lendavski srez posebnega zdravnika.

a— **Odhod zdravnika v Zagreb.** Splošno ljubljenski vojaški civilni zdravnik, Rus dr. Andre v Dolnji Lendavi, nas je zapustil. Kaj težko je odšel na svoje novo mesto, če težje pa je našemu kmetkemu ljudstvu, ki mu je tako rad pomagal.

a— **Dolnja Lendava.** Najnovjši list »Ne-pujsa«, ki je prišel izhajati v Dolnji Lendavi pod uredništvom katheha Holsedla,

Krasna razkošna drama iz dobe terorja Benetk nad Dubrovnikom.

Lev sv. Marka

V glavnih vlogah samo izbrana elita filmskih igralcev: **Hanni Weiss, Grete Reinwald, Paul Biensfeldt, W. Diegelmann** in naš rojak Slovenec Mariborčan, splošno priljubljeni **OLAF FJORD.**

Slijana igra — Izvrstna rečija — Prekrasni naravni posnetki **Dubrovnik in Benetke** — Zoroča v Dubrovniku — Sreče lepe Lucette — Benetke — Lepa Alinda kot Devica Orleanska v boju za slobodo Dubrovnik — Mučenje sužnjev — Ljubav in mržnja — Moč ljubezni — Žitni ljudje kot leva hrana — Ljubav močnejša kot meč... Posebno Vas se opozarjamo na izvrstno godbo pri tem krasnem filmu!

Predstave točno ob: 4., pol 6., pol 8., in 9 ur. — Predprodaja vstopnic vsak dan od 10 do pol 1. — Kot prihodno orisano bogato opremljeni veličim **„Maciste kralj Sardinije“** — Ogled si razstavljen reklamne fotografije.

ELIZNI KINO MATICA

vodilni kino v Ljubljani
Telefon 124.

postaja vedno hujši v izpadih na »prišleke«. Tudi učiteljstvo mu ni všeč; najraje bi pač videl na vseh šolah prejšnji učiteljski kader, tako, da bi morali še poznejši rodovi iskati tolače za državni jezik. Gospodje so očitno pozabili, da je madžarstvu že davno odklenalo in da je znanje madžarskega jezika še samo lokalna potreba v državi ponarejevalcev bankovcev. V naših krajih potrebujemo samo učiteljstvo, ki je zmerno našega jezika. Zadnja številka »Ne-pujsa« se zaganja v občinskega gerenta g. Hribarja in mu očita, da ni ničesar napravil, čemur pa je kriva brezposelnost na glavarstvu, kjer tudi službuje. Dopisnik pravi, da je v Dolnji Lendavi polno sposobnih ljudi, ki bi lahko opravljali ta posel, in sicer takih, ki so preje tu živeli, kakor je gerent za obino Doljno Lendavo to sploh vedel, da obstoji. Članek je bil sestavljen očitno na željo nekega krmarja, ki bi sam rad sedel na občini. Vzbudil pa ni nobenega odobravanja med ljudstvom, ki pač predobro pozna varčevanje g. Hribarja kot gerenta. G. kaplanu Holsedlu pa priporočamo, naj ne krije vsega, kar mu prinesejo drugi, ker se bo moral itak zagovarjati pred sodiščem. Se hujše pa bo seveda, če začne še naša metla poteti. Za danes naj zadostuje znana prislovica: »Pometaj najprej pred svojim pragom!«. V občinski hiši je red. Ali je tudi drugod?

Naši onstran granic

a— **Fašistovska organizacija v Dutovljah.** Pred nekaj dnevi se je vršil občni zbor fašistovske organizacije v Dutovljah na Krasu. Predsedoval je tajnik Orel, poročal je politični tajnik Kompare. Navzoč je bil tudi Grazioli iz Sečane. Izvoljeni so v odbor: Božidar Kompare, Henrik Filipčič, Ivan Umkar, Anton Tavčar in Leopold Sirca.

a— **V Ljilji** se je ustanovila sekcija »narodnega združenja fašistovskih učiteljev«. V odobro so Germani, Martinoli, učitelj Vondina in učitelj Golles in Zupančič.

a— **Z Reke** poročajo: Vsako leto se bo vršil v našem mestu mednarodni sejem, na katerem se izloži najraznovrstnejši italijanski produkti. Sejem je namenjen le Balkanu. Izložitve se odpre 1. avgusta in se završi 30. septembra. Vrši se velika reklama in vabijo se na poset Reke pred vsem Jugoslovani.

a— **V Sežani** je bilo na trgu 12. t. m. 1326 glav živine. Ceno goveji živini od 420 — 450 lir za stot žive teže, konji do 5000 lir, prašiči 70 — 120 lir. Kupčija je bila živahna. Prihodnji sejem bo 22. t. m.

a— **Influence divja** že 14 dni po geriškem mestu in v okolici. Segle je tudi v Vipavsko dolino in v Brda. V Vrtojbi, v Standeržu in Mirnu so bile cele družine hkratu v postelji. V Steverjanu v Brd' so hoteli najeti zdravnika za celo občino. Vse je bilo bolno. Po nekaterih vaseh so najeli ljudi iz drugih občin za strežnike. Izprememba vremena odpravi počasi bolezen, ki je zahtevala tudi več žrtev.

a— **V Tolmini** se čuti že zdavnaj potreba vodovoda. Storili so se že številni koraki pred vojno in po vojni, da bi se zgradil vodovod. Novi načrt, ki odgovarja vsem modernim zahtevam, se nahaja v rokah oblasti skupno s prošnjo tolminske občine za dovoljenje gradbe vodovoda. Stroški bi bili po proračunu 460.000 lir. Zajedno s tolminskim vodovodnim vprašanjem se premo-tiva potreba preskrbe s vodo za ves gorški del dežele. Treba se zganiti povsodi. Pri zborovanju o kraškem vodovodu v Gorici je povedal general Romel, da vojaške tehnične oblasti proučujejo tudi vodovodno preskrbo za banjsko in trnovsko planoto ter za kotlo Črna vrha. Vodovodna vprašanja so sedaj v teku in električne centrale, ki se napravijo ob Soči, bodo imele dovolj sile za pogon vode v vodovodu. Torej na delo!

a— **Vojaške geografske karte** so draga reč. V nekem državnem uradu cenijo vojaške geografske karte istrske province tako malo, da jih režejo in porabljajo o za zavijanje pošiljav. V Rovinju so te dni ogledovali tak zavoj in se prijemali za glavo. Čutili so se užaljene, potem so pa žigosali tudi tako ravnanje za skrajno potratno v času, ko se zapoveduje štedenje!

a— **Prireditve brez Mussolinijeve slike.** V Sv. Nedelji v Istri deluje društvo »Filodrammatica«. Priredilo je ples v korist »Legs«. To ime vleče, temu imenu se ne odtgne nihče. V dvorani »Filodrammatica« je slika kralja in kraljice, Viktorja Emanuela II., Cavourja, Mazzinija in Garibaldija. Ko je bila prireditve v polnem razvoju, je prišel fašist Antonio Posar (Požar) in zaklical »evviva« kralju, Italiji, Legi in Mussoliniju... »kateraga slike pa ni v tej dvorani?« so pripomnili s hrupom navzoči fašisti. Tekli so nato po Mussolinijevo sliko v prostoro svoje organizacije in jo potem na svečan način ob zvokih »Giovinezze« postavili nad Dantejev kip... V svojem listu robnijo fašisti nad »Filodrammatico« in govore, da se zbrani v njej številni protifašistični elementi, ki jih vodi učitelj Facin. Čudno vendar, da je v sedanjih silni fašistovski dobi toliko protifašistov pa skoro povsod? Kaj to pomeni!

a— **V Renjah** so odstranili občinskega tajnika Leopolda B budra in sicer na pritožbo občinskega sveta. Prišel je nadkomisar Diaz iz Gorice in ga odslavlil. Občinarji so se od dahnili.

a— **»Coda del Diavolo«** pred sodiščem. Znan tržaški satirčni list je priobčil v novembru 1924. članek, po katerem so je čutil žaljenega odvetnik Giannini. Pri prvi razpravi je bil odgovorni urednik Pastega obsojen na 10 mesecev zaporu in 833 lir globe. Pri prizivni razpravi je prišlo do poravnave. »Coda del Diavolo« priznava svoje zmotne in izjavlja, da je neutemeljeno vse, kar je obsegal inkriminirani članek »Veseli advokate«. Zmote pa se ne ustavljajo pri odvetniku Gianniniju, marveč zadevajo vse odvetnike iz starih provinc, katere jemlje »Hudite« repa večkrat na piko. Ob tej priliki nam priha v spomin pretep med tržaškim domačim odvetnikom in odvetnikom

Položaj v mlinarski obrti

V naši obrti je število mlinov zelo veliko. Mogočna je tudi storilna zmoglost teh mlinov. Poleg jako velikih trnovskih mlinov po Banatu, ki so prešli k nam v nove prilike po prevratu, je dovolj mlinov po Hrvaškem, v Srbiji, Sloveniji. Število mlinov je v mnogih krajih med svetovno vojno naraslo, osobito po Hrvaškem na motorski pogon. Poleg največjih mlinov obstoji množica srednjih mlinov in pa pisani broj malih mlinov, ki meljejo za plačilo v denarju ali robi. Zadnje vrste mlini imajo v svojem kraju različne oznake; tako se na Kranjskem zovejo v ljubljanski oblasti »stularji«, ker se v stulah prenaša žito in moka v mlin.

Ta naša industrija je osobito, v kolikor gre za male in srednje mlino, povsem nacionalna. Veliki mlini v Banatu, ki so akcijska društva, so ponajveč tuja podjetja, in sicer madžarska. Po kolosalnem polomu takozvanera »Viktoria«-koncerna na Madžarskem, ki ima kot veliko mlinarsko podjetje svoje interese tudi v naši državi, so trdo prizadeti tudi 4 mlini v Vojvodini.

Kapaciteta vseh mlinov v Jugoslaviji sega daleč nad vsakoletno potrebo moke v državi sami. Izvoz v tujino je pa nezadosten, ker se v inozemstvu daje prednost nakupu žita pri nas, tako, da ima posla lastna mlinarska obrtnost. K nam prihaja tudi dokaj laške moke. Neugodno so na mlino v obče po prevratu vplivale razne carinske mere in navedbe naše vlade, ki je nalagala izvozne carine po nepravem razlikovanju med moko in žitom. Gospodarski položaj vseh naših mlinov ni ugoden. Mnogo je mlinov počivalo, mnogo delalo le onemajeno. V naših krajih je bila za mlino usodna neugodna lega, ker je bilo treba dovažati žito s težkimi iz krajev provenijence v mlino. Istočasno je pa prihajala moka iz istih krajev na naše trge. Kmetom pomeljejo domači mlini, kar donosajo žita za domačo porabo. Za naše mlino se je svet neugodno obrnil in jih je dokaj omagalo. Ustavili so obrat. Imajo pa dovolj še drugih skrbí.

Jasno je, da v tako težavnih prilikah ob odločno preveliki storilni zmoglosti misli vsaka pokrajina z mlinsko industrijo, kako zase reši, kar se da rešiti. Leka iščejo seveda tudi v železničnih tarifah. Do 1. oktobra je obstajala ena tarifa za žito in moko. Ta položaj je bil za mlino v naših krajih katastrofalen. Po tem je prišel nov režim. Uvedli so ugodnostno tarifo za dovoz žita z razliko 4 do 5 par med žitom in moko. Ta naprava, ki je dala nekaj malega našim mlinom, je razburila vojvodinske interese. Začeli so žolčno kampanjo po listih in drugod proti našim mlinom. V tej borbi za svojo obrambo so naša sredstva, ki niso prav spopolniva z industrijsko solidarnostjo. Izigravali so celo nacionalni moment. Borba je zopet prišla in gre zahteva Vojvodincev za tem, da se zenači tarifa za žito in moko. To je zelo slabo za severne mlino. Prišel je kot posredovalni nov predlog od Hrvatov, da se vpelje enotna tarifa ob sočasni uvedbi reekspedicije ki bi dajala mlinom prednost nelomljene tarife v razmerju 75 odst. med žitom in moko. Reekspedicija za promet z žitom do mlina in z moko od mlina dalje z navedeno relacijo med moko in žitom očitno, in na prvi pogled jasno za vsakega poznavalca položaja ne pomenja nikake koristi za mlino v naših severnih krajih, ki imajo samo mali razporedni radij za sebe. To ni nikak izhod iz situacije zanje in je treba specialni položaj teh mlinov z neugodno lego, ako se že izpreminjajo sedanji tarifni predpis, upoštevati s posebnimi merami. Mislimo pa, da ni nobenega razloga, da bi se izpreminili sedanji obstoječi položaj, ki je komaj dobro začel in je prinesel tem mlinom v obupnem položaju vsaj malo tolažbe. Čuje se, da predlog na uvedbo reekspedijskega postopanja ni našel ugoden odmev na pristojnem mestu. Mogočni vplivi, ki stoje za vojvodinsko mlinsko industrijo, pa obujajo bojazen, da to vprašanje ne bo ostalo mirno, ampak, da se išče drug izhod na ta način, da bi se uvedla sicer enotna tarifa za oba predmeta, ki bi bila nekako v sredi sedanje napetosti tarife med moko in žitom. Tudi to je samo blela. Za naše mlino je edino pravo, da ostane pri starem položaju in bi naši roslanci, kakor tudi poklicna zastopstva morala napeti vse sile, da se ne more sedanjega položaja. Če na pride do spremembe na en ali drug način, je na vsak način potreba, da se upošteva poseben, nenavadno občutljivi položaj naših visoko na severu ležečih mlinov, ki navzlic bližnji Avstrije ne morejo s svojimi izdelki na avstrijski trg, ker se Avstriji spretno branijo našega produkta osobito z davkom na poslovni promet.

Brezposelnost pri nas strašno napreduje. V teh razmerah bi bilo pač treba natančno premisliti, predno se izpodnesejo tla še našim mlinarjem na severu. Na sestankih, ki so se vršili, in pri intervencijah, ki so se izvršile na merodajnih mestih, se je odločno podčrtavalo ogroženo stanje naših mlinov, ki imajo tudi drugih skrbí, tako zlasti zaradi nerednosti pri tehtanju, ter se je naglašala potreba, da se prepreči propast naših mlinov, katerih gospodarska sila je jako oslabila.

Vprašanje pa je jako nevarno, in treba, da mu vsi naši faktorji posvete takoj največjo pozornost.

M. S.

Zahtevajte BUDILKO
z znakom zvezda
F. Čuden, Prešernova ulica št. 1.

Gloria Swanson

naša ljubljena, naša Gloria kot
Madame Sans Gene

priide v kino **„DVR“**

Uživat nasladi ni Slovenka
znala, dočler čokolade „Mirim“
ni poznala!

Objava

Radi pomnožitve stanja rib, prepovedujem izvrševanje ribolova na vsa dosedaj izdana dovoljenja v revirju Kranjske mestne občine št. 14, Kokra od Pavšarjevega jez v Kranju do jezova tovarne Zabret v Britofu ter vseh njenih pritokov, pripadajočih temu revirju.

Obenem opozarjam vse ilegalne ribiče tega revirja, ki so se dosedaj vedno zanašali na odpustljivost prejšnjega zakupnika, da jih bodo moji nadzorovalni organi brezobzirno zasledovali in ovadili orožništvu.

Kranj, 17. februarja 1926.

RUDOLF JEGLIČ
zakupnik ribolova, Kokra št. 14.

Iz življenja in sveta

Življenje na Aljaski

Aljaska je narava obdarila prav po mačehovski: dala ji je deset mesecev zime, ki se prične koncem septembra in traja skoraj do julija; temperatura se v tej dobi zniža na 30, 40, 50 in celo na 57 stopinj Celzija pod ničlo. Reke in morje zamrznejo, rastlinsko življenje zamre do korenin, le človek in žival se, kakor pač vesta in znata, upirata neodoljivemu mrazu.

Aljaska je, kakor znano, tista dežela, v katero so že od nekdaj strmeli vsi oni, ki so si hoteli nagrabiti zlata in kožuhovalne, to velja le za južni del dežele; zakaj v severnih predelih ne cvete trgovina, niti se tam ne nahajajo zlatokopi. Prebivalcem tudi ni mar nobenega posla, ker jim mraz ne dopušča, da bi imeli v mislih kaj drugega kakor za prehrano in kurjavo. Najsevernejše mesto v Aljaski je Nome, ki je lani zaslovelo po hrabrem psu, ki je s svojo zvestobo in požrtvovalnostjo rešil mesto pred nevarno epidemijo. Vožnja iz San Franciska do njega traja 14 do 40 dni, kakršna je pač vreme. Toda malo je potnikov, ki bi imeli poguma podati se tako daleč proti severu, in še med temi so večidel francoski misijonarji. Le-ti so si zgradili lesene kočice, iz katerih obvladajo deželo daleč naokrog, v rajonu po več sto, da celo več tisoč kilometrov. Okna v teh kočah so dvojna in so po zimi vedno pokrita s štiri do pet centimetrom debelim ledom. Živeže shranjujejo misijonarji na policah, ki so dovolj visoke, da ne morejo psi do njih.

Pse, ki so prebivalcem severnih krajev naidragocenejši prijatelji, hranijo na Aljaski s posušenimi ribami. Na vsako pasjo glavo pride na dan prilično kilogram mesa. Prav tako priprosta je hrana, ki služi ljudem: konzervirane ribe, riž in bravnina so na vrsti dan za dnem. Zakaj jajc, sira in mesa tega gori pač ni mogoče dovažati Evropejci, ki so to hrano okusili, pravijo, da je za naš želedec neužitna: tujnjevo meso ima okus po biftekcu, ki je plaval najmanj dva dni v ribjem olju.

Prebivalci severne Aljaskije prebijajo večji del dneva s spanjem. A motil bi se, kdor bi mislil, da je spanje tam gori prijetno; ne samo, da posteli severnjaki ne poznajo, nego poležejo po trdih klopih; mnogo neprijetnejše je, da morajo spati oblečeni. Kadar so na potu, pa ležejo kar v snegu in se pokrijejo z medvedjo kožo.

Svojih koč Aljaščani ne zaklepajo; vsak tujec, ki pride mimo, ima dovoljen vstop v kočico, četudi je prazna, paziti mora le, da dobro pripre vrata za seboj in da ne pokuri preveč drv.

V juniju, ko mraz poneha, se začno nove neprijetnosti: po rekah, ki so bile vso zimo zamrznile, in po morju se lomijo ledene plošče in v opasno ogrožajo plovo. Poplave trajajo najmanj tri tedne in neredko se zgodijo, da narasle vode odnesejo bednim prebivalcem njih kočice z vsem, kar se nahaja v njih.

Spričo strašnega mraza je sleherni delo združeno z mnogimi težavami. Za sekanje lesa na primer je treba najprej ussekati v sneg luknjo, ker sicer ni mogoče priti do debla, in pri sekanju mora pazljivo ravnavati, ker je jeklo v mrazu zelo občutljivo.

Radi svoje brzine in velike odpornosti napram nizkim temperaturam so psi (volčjaki) na Aljaski človeku neprecenljivi družabniki in pomagači. Njih cena je tudi temu primerna: najslabši stane 100 dolarjev in več (5600 Din); psov, vodnikov pa ni dobiti izpod 1500—2000 dolarjev (do 100 tisoč Din). Vprega šteje vedno liho število psov (pet, sedem, pa tudi enajst in trinajst, če je tovor večji), ki so vpreženi pred sani po dva in dva razen prvega. Ti psi imajo čudovit instinkt: v najhušem snežnem metžu bodo vedno našli pot do gospodarjevega doma.

Razen psov se poslužujejo Eskimi za vprego tudi severnih jelenov, ki pa niso tako porabni kakor psi, ker so trmo-glavi in muhasti; bolj ustreza Eskimom njih meso, dasi ni kaj užitno, in koža. Vporabljajo Eskimi celo živce severnih jelenov, s katerimi si šivajo oblečila. Eskimi so mirni ljudje, nekoliko bo-

ječji, nekoliko divji, precej leni in brezbrizni ter... zelo umazani. Ni čuda, človek bi moral biti pravi heroj, da bi se v tolikem mrazu slačil in umival! Sicer pa tudi primanjkuje vode. Može si brijejo teme, žene pa si prebadajo — ne uhlje, nego ustnice... Značilno je, da doben Eskim ne ve, koliko je star: oni namreč ne štejejo časa po solnčnih letih, nego po luninih izpremembah. In teh je res preveč, da bi si jih človek mogel zapomniti.

Kože in kožuhi tvorijo glavni del Eskimovega oblačila, in priznati jim je treba, da se jih znajo prav okusno ukrojiti, posebno toalete za ples...

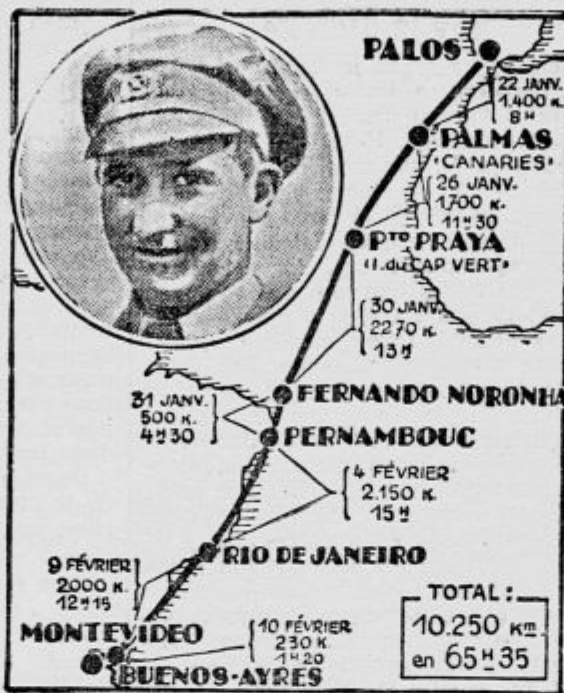
Pozimi se zatečejo Eskimi v nekeke

vošline, ki si jih izkopljejo v zmrznjeno zemljo, poleti pa žive v šotorih iz kože obmorskih živali.

Eskimi govore čuden jezik, ki ga je težko uvrstiti v razne jezikovne razrede. Človek se ga priuči le na posluh, ker pisanega jezika Eskimi ne poznajo. Njihova slovnica je precej komplicirana, abstraktnih pojmov pa njihov jezik ne pozna. Po veri so Eskimi pogani in verujejo v enega boga ter so monogamisti. Vraž ne poznajo in verski obredi so jim domala tuji. Napram tujem so gostoljubni in prijazni. Saj preveč jih itak ne pride na obisk tja gori, na severno Aljasko.

Polet iz Španije v Južno Ameriko

Kakor smo že poročali, je španski avijatik Franco pristal s svojim letalom »Plus ultra« v Buenos Airesu ter tako srečno završil svoj veliki polet iz Španije v Južno Ameriko. Premeril je ogromno razdaljo 10 tisoč 250 km v sedmih etapah in 20 dneh (od 22. jan. do 10. februarja). Efektivno pa je polet trajal samo 65 ur in 35 minut, kar odgovarja povprečni hitrosti 157 kilometrov na uro. Španski polet znači nov trijumf moderne avijatike, ki je tem večji, ker je Franco vso pot vozil z istim motorjem. — Pričujoča slika predstavlja kapetana Francisa in celotno progo, ki jo je preletel.

Prva sodba v madžarski falzifikatorski aferi

Prva razsodba v madžarski falzifikatorski aferi je že izrečena. Seveda ne v Budimpešti, temveč v Hamburgu. Znano je, da je hamburška policija aretirala 30letnega letalskega poročnika Edmunda Olchvaryja, ki je ostavil Madžarsko dne 9. decembra 1925 ter se po naročilu polkovnika Jankovicsa podal v Nemčijo. Olchvary je bil dobro založen s ponarejenimi bankovci. Imel je pri sebi 500 kosov ponarejenih francoskih tisočakov. Bil je pridno na poslu in je razpečaval denar z velikim navdušenjem. Posrečilo se mu je na ta način

spraviti v obtok lepo število falzifikatov.

Naekrat pa je treščilo v Olchvaryja z jasneje. Prišla je vest, da je policija prišla Jankovicsa in tovarše. Takrat jo je brž popihal dalje, še prej pa je uničil 395 kosov ponarejenega denarja. Vendar ga nogo niso nesle posebno daleč. V Hamburgu ga je prišla roka pravice in zaročnik zoper francosko valuto je moral vse izpovedati. Pri njem se je našlo še okoli sto tisočakov.

Hamburško sodišče je sodilo Olchvaryja samo radi razpečevanja ponarejenega denarja na nemškem ozemlju. Obsodilo ga je na štiri mesece težke ječe, in radi zlorabe potnega lista še na 300 zlatih mark globe. Pred sodniki je

K madžarski falzifikatorski aferi.

Kakor znano, je francoska vlada zahtevala sodelovanje svojih organov v preiskavi proti povzročiteljem in krivcem velike falzifikatorske afeje, ki je bila naperjena proti sedanjem političnemu redu v Srednji Evropi. Madžarska vlada se je morala pod splošnim moralnim pritiskom udati francoski zahtevi. Na sliki so francoski kriminalisti in odposlanci francoske narodne banke, in sicer (od leve proti desni): Doulet, Benoit in Collard-Hartingue.

Francoski učitelji in učiteljice

z dežele si v Parizu ogledujejo ministrstvo prosvete.

izjavil krivec, da je bil v službi haaških aretirancev in da je razpečaval falzifikate iz političnih vzrokov.

Stoletnica smrti požigalca Moskve

Kdo ve, kako bi se bila nadaljevala zgodovina Evrope in kje bi bila končala Napoleonova slava, da ni prisilil njegove armade na umik nazaj proti jugu velikanski zgodovinski požar v Moskvi. Ta požar je zanetil oziroma dal zanetiti grof Fjodor Vasiljevič Rostopčin. Te dni je minila stoletnica njegove smrti, pa ne bo odveč, če ga ob tej priložnosti predstavimo našim bralcem v luči njegovega življenjepisa. Ta se glasi takole:

— Moje rojstvo: Luč sveta sem ugledal 12. marca 1765. Ko sem se rodil, so me umili, stekali, me izmerili in krstili. Prišel sem na svet, ne da bi vedel kako in čemu, in ko so se moji starši zahvaljevali, niso vedeli, zakaj to delajo.

— Trpljenje moje mladosti: Učenjaki in profesorji so me mučili s temnimi aforizmi krojači pa so delali silo mojemu telesu z oblekami po meri, žene in dekleta so me do obupnosti trpinčile z znanimi lastnostmi. Bil sem silno slavoohlepen, sebičen in veliko muko sem imel tudi z naziranjem o dobrotah in krivcah tega sveta.

— Časi mojega življenja: Ko sem dopolnil 30 let, sem opustil ples; s 40 leti sem se iznebil domišljavosti in zadnjih poizkusov, da bi postal Adonis pri ženskem spolu. Pri 50 letih nisem več cenil mnenja in ko sem bil 60 let star, sem začel misliti. Zdaj sem baš cel filozof.

— Analiza mojega življenja: Na smrt sem pripravljen in čakam brez bojazni, kdaj bo nastopila. Življenje se mi zdi strašna melodrama na odru človeškega življenja, ker sem predstavljal vse mogoče junake, tirane, ljubimce in gentlemane, nikoli pa služabnika v ponižujoči vlogi.

Kako je dal zanetiti Moskvo, tega žal

ne navaja v svojem življenjepisu; razvidno pa je, da je mož moral biti originalen in samozavesten ter da je s stoisčno filozofsko mirnostjo, s kakršno je šel skozi življenje, tudi zažgal Moskvo, rešil s tem Rusijo in spravljal Napoleonovo slavo k zatonu.

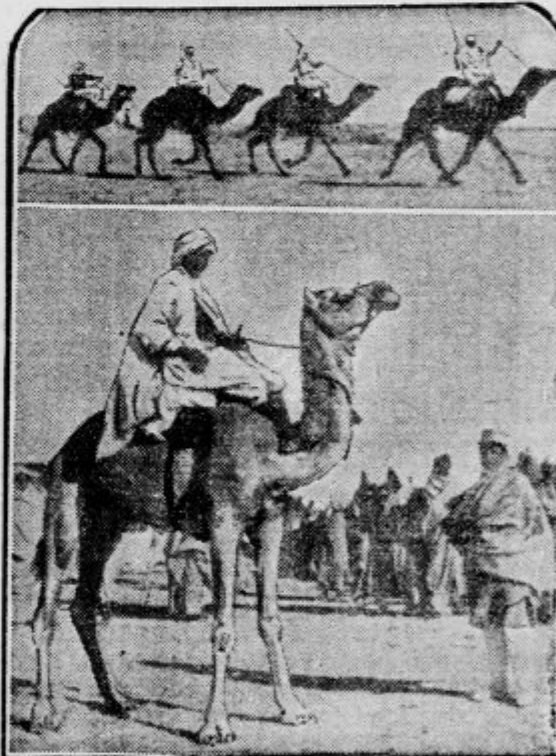

Žrtev znanosti in človekoljubja

Ne mine skoraj dan, da ne bi listi poročali o večji ali manjši nezgodah, ki dolete najnesrečnejše heroje med zdravniki, radijologe. Nedavno smo čitali v francoskih listih, da je obolen na posledicah ravnanja z radijem pariški zdravnik in učenjak Bourdon, ki so ga morali operirati na roki. Francoska vlada se je napram mučeniku znanosti izkazala hvaležno ter mu je v znak priznanja podelila srebrno kolajno za javne zasluge. Gornja slika je bila posneta v pariški bolnici Saint-Louis v trenutku, ko pripenja vladni odposlanec dr. Bourdonu odklovanje na prsi.

Dirka s kamelami

Pod pokroviteljstvom francoskega generalnega rezidenta se je v Tunisu nedavno vršila dirka s kamelami v svrhu izbire živali za izboljšanje plemena in karavanskega prometa. Zmagovalec je v 12 minutah predirkal 5 km dolgo progo.

B. Borko:

Svečan

V detinstvu se ne meri čas po kalendarjih in urah, marveč po neklih neumljivih, bolj nagonsko ko umstveno dognanih pojavih in znakih; včasih po izkušnjah, ki so se rahle kot prve kali in včasih po slutnjah, ki zavedejo kdove od kod v mlado človeško dušo. Dan se vsakogar začne pri prebujanju, ki ima po čudovitem prehodu iz sanj v stvarnost, iz sveta prikazni in mračnih podob v svet živih in znanih lic, barvnost jutranje zore in ritem jutranjega razpoloženja. Tako se polagoma navadi detinska duša stalne in pravilne menjave slik, ki se razvijajo v več ali manj jasni svetlobi od prebujenja do zopetnega pogreznjenja v skrivnostni svet postelje. Naposled se začno razvrščati v duhu tudi širši časovni znaki: dolgo se ponavljajo gorki in lepi dnevi, ko smeš bos na trate, ko trgaš rože in slišiš ptice s smešnimi in dobrimi glasovi; potem je rož vedno manj, a je zato polno jabolk, hrušk in grozdov; počasi te ne puste več na prosto, ker dežuje neprijetno in mrzlo; slednjič pada sneg in ko leži že dolgo časa, pridejo drugi nenavadni, neumljivi dogodki, ki pretvarjajo večer-

ni somrak v čudovito občutje. Nato postaja življenska slika bolj in bolj svetla; ko ni več snega in so trate okoli hiše zelene, uganeš, da bodo zopet cvele rože in solnce bo toplo in prijazno. To razlikovanje časa je bilo v meni zelo zgodnje in vedno združeno z občutkom vznemirajočih senzacij in z odgonetanjem nečesa trdega in mračnega, čemur dajejo zgolj slutnje rahel svit. Porajanje časa je v otroški duši veliko težje in zapletenejše nego merjenje prostora in iz njega izvirajoča zavest prostornosti. Zakaj z zavestjo bodočega dne, z zavestjo, da se mora vrniti vse tisto, kar je bilo na prostoru, a je izginilo, se poraja človek; mlad človeški duh je z njo zapustil živalsko stopnjo.

Moj detinski svečan je obstojal v občutku, da se bliža neka izprememba. Ta občutek je ohranjen še sedaj v duši kot prakil vseh današnjih občutkov, ki se mi vzbujajo ob februarjskih dneh. Če stopnjujem nestalno, iz mračnih in brezdanjih globlin intuicije posneto razpoloženje, ki se me loteva v tem mesecu in ga razžarim do jasnosti modrega, v temi gorečega plinskega plama, se mi zazdi, da vidim neke v osredju skrivnostno protoplazmo, ki je kal vsemu, kar zveni zame iz besede »svečan«. Februarjski dnevi so v mojem detinstvu vonjali

manj razločno ko v marcu, a zato tembolj skrivnostno po prsti, ki je raztopila in vsrkala sneg; vidim bele lise za grmovjem in kraj gozda; vidim črna rebra bližnjega, k popoldanskemu solncu obrnjenega vinograda. »Se bo sneg!« so pravili domači ljudje in sosede. »Ali dolgo ne bo več ležal!« Te besede so dobivale v moji duši že zgodaj neko tehtnost in upravičenost. Slutil sem, da sneg ne bo več ležal dolgo. Preje kot pamet mi je povedala slutnja, kaj pomenijo tiste bele lise in velike, črne plasti zemlje.

Na pustno jutro je dekla zanesla gnoj na vrtno lehe. Razkopala je zemljo, ki je izpuhtevala nekaj pomljen, svež vonj ki se je mešal z mrtvim vonjem gnoja. Še sedaj mi diši ta prst. V februarjskih dneh, ko taja sneg in se cedi z mestnih streh; ko napolnjuje ozračje iznihi in se zdi, da je solnčna gorkota resničnejša kot v varljivi zimi, mi izpuhteva iz blatne prsti vonj razkopanih vrtnih gred, mastne zemlje v vinogradu in razoranega polja za hišo. Vonjam veliko pričakovanje in brepenenje. Čutim, da se pripravila izprememba; ali ta občutek je sedaj neenoten: v lupini umstvenega spoznanja še vedno drema ono instinktivno, s slutnjami zajeto spoznanje, ki ne bo nikdar več prosto sedanje lupine;

ki je ostalo kot živ petrefakt v plasteh mladosti.

Če so bili lepi in gorki dnevi, so pri nas v svečanu rezali trte. To je prva predpomlad v gorici. Spominjam se tistih dni in nosim neke na dnu duše dokaj zavestno zarisano sliko: Skozi okna padajo plasti jarke svetlobe. Zunaj je solnčen dan. Sedim na tleh in jokam kraj babičnih nog. Vsi drugi so odšli v vinograd. Nekaj buta ob okno; tik pred steno rasto breskve in marelice in velik laški kostanj s širokimi vejami, ki se mi zde zvečer kot pošasti, varuje hišo.

»Ven!« jokam in prosim babico,

»Ne moreš. Mrzlo je in veter piha,« odgovarja babica.

Vedel sem že, kaj je veter. V naši strehi je čudno bučal. Zavijal je okoli vogalov in zvižgal pruseče in cvileče, kakor pes pred durmi. Po noči je hodil po strehi in je bilo slišati, kako so škripali trami. Bal sem se njegovih glasov, ker so bili tajnostni kot koraki neznanega Bav-Bava, bitia, ki je povsod in ga ni nikjer. Hkrati pa s m ljubil to godbo vetra: melodijozno, simfonično bučanje predpomladanskega vetra v gorici.

»Ven!« sem moledoval neugnano. Še danes čutim globoko v duši ta vzvon,

poln slutenj in kopnenja po nerazodeti lepoti.

»Kje je ata?« sem vprašal

»V gorici!«

»Mama,«

»V gorici!«

Gnalo me je ven — v gorice, na rebro hriba, kjer je otajal sneg in koder so se belile za grmovjem snežne lise. Vonjala me je mastna, razkopana, z gnojem pomšana prst, ki jo suši veter — ta razposajen, tajinstven Nekdo. Razžila me je solnčna luč, padajoča skozi tri okna na mize in pod tja do tople peči. Slednjič me je babica uslišala; odprla je težke vežne duri in me potisnila na dvorišče, kakor da bi me za hip potopila v mrzlo kopeli.

»Veter, veter!«

Ta trenutek je ostal večni na dnu duše. Še sedaj trepeče v vseh mojih predpomladanskih občutkih. Kakor južno vino me opaja veter, ki piha ob solnčnih februarjskih in marčevskih dneh skozi golo vejave in suši zemljo, ki je kakor devica vplava vase vse bele poljube snega in čaka, da jo oplode semena.

Tisti februarjski dan, ko je bučal veter čez sončna brda in so rezali trte v gorici, mi je vir vseh občutkov o predpomlad in vse mračne, nagonske liu-

Učena republika

»Zveza prosvetnih nastavljenec« v Leningradu je zatočila pri prosvetnem komisariatu v Moskvi Rusko akademijo znanosti. Akademija namreč ni hotela odstopiti pri Zvezi nevladenih nastavljenec, češ da je samostojna ustanova, za katero ne veljajo splošne določbe. Prepričani se je pričel radi 42-ih nastavljenec, ki imajo pri akademiji službo hišnikov, kurjačev, pometačev, slug, nočnih čuvajev in ključavničarjev. »Zveza nastavljenec« je dognala, da so ti sluge skoro vsi sinovi in hčerke profesorjev, tainikov, laborantov in drugih akademskih nastavljenec. Zatevala je njih odpuščati, ker niso člani Zveze. Akademija pa je hotela braniti v posebnem pismu na oblasti pravice onih 42-ih, ker bi ti radi postali člani Zveze, a jih ta ni hotela sprejeti radi »neproletarskega pokolenja«. — Zadeva se je končala z ostrim pismom Sovjeta narodnih komisarijev, ki je pojasnil Akademiji, da se nanašajo njene predprave zgolj na znanstvena, ne pa na druga vprašanja. Akademija naj ne misli, da je »učena republika«, za katero ne veljajo proletarske postavbe.

Sreča v nesreči je le to, da ne morejo odpuščati iz službe akademikov samih kljub njih »neproletarskemu pokolenju«. Učene zasluge v Rusiji žal še niso istovetne s proletarsko postavbo!

Maček loterijskih lahko-vernežev v Italiji

K poročila o blamaži loterijskega proroka Torracca v San Ferdinandu imamo pripomniti še nekaj podrobnosti. Predvsem moramo omeniti, da se ljudje, ki so v Torraccu videli od Boga navdihnjene proroke, niso še nič iztrezili. Takoj naslednji dan po velikanskem splošnem polomu so vložili lahkoverneži novih 80 milijonov lir, nadejajoč se vsaj to pot sreče. Imeli so pa zopet smolo. Tudi to pot ni bila izžrebana nobena številka, ki jih je lažiprorok napovedal.

Za veliko žrebanje je bilo že prvič vplačano 32 milijonov lir nad normalno. Med loteristi so se odigravali ponekod zelo razburilivi prizori. V Milanu je na pr. prišel v neko kolekturo gospod, ki bi ga bila množica kmalu linčala. Vplačal je namreč osemdesetkrat po 25 lir in loterijski uradnik je imel z njim nad pol ure dela, da mu je zabeležil vplačila. Ljudje, ki so čakali v kolekturi, da pridejo na vrsto, so bili v nestrpnosti tako razburjeni, da so ga hoteli naskočiti in linčati.

Pri žrebanju je bilo na dvorišču loterijskega poslopija v Napolju zelo živahno. Že v zgodnjih popoldanskih urah je množica napolnila dvorišče, pred palačo pa se je nabralo polno ljudstva, da je morala policija stražiti vhode. Policijsko ravnanje je dalo na razpolago sto cročnikov in celokupni zbor policije, in je dobilo za eventualno potrebo na razpolago še dvesto mož vojaške posadke.

Za žrebanje številke so porabili na ulici siromašnega otroka, ga posadili v voz ter prišli z njim na dvorišče. Ko se je otrok postavil pred oder sreče, so ljudje sklepali roke in jih dvigali proti

nebu. Bili so pravcati srednjeveški prizori. Vse je oblikovalo otroku visoke nagrade in ga blagoslovljalo, ako potegne proročane številke.

Kakor bi udaril množico s kolom po glavi, pa je završalo med ljudmi, ko sta bili izžrebani prvi dve številki. Razočaranje je bilo nepopisno. Ljudje so glasno protestirali, žvižgali in preklinjali kakor znajo samo v južni Italiji. Stare ženske pa so imele solzne oči ob mislih na izgubljeni denar, ki jim ga je požrla loterija.

Kakor drugod, so ljudje znoreli tudi v Trstu, vendar so bile stave znatno manjše, kakor na jugu; največji vplačani znesek je v Trstu iznašal tristo lir. Radi tega je bilo tudi ogorčenje znatno manjše. Italijanska vlada pa je, da bi omilila porazen vtis loterijskega izkida, objavila, da bo odpravila malo loterijo, ker ljudstvo prevečkrat rado zapade lahkovernosti in izgublja velike vsote denarja.

Za preročkom Torraccom ni sledu. Po-begnil je z doma, bržčas pod zaščito orožništva in se po domnevanju ljudstva skriva v Napolju ali v Rimu.

Bistvo hipnoze

»Jutro« je že poročalo o epohalnem delu prof. Pavlova, ki je prvi formuliral zakone živčno-psihičnih procesov, iz katerih obstoji naše življenje. Nova knjiga Pavlova »Hipnoza in povelje v praktični medicini« odkriva bistvo davno poznanih, a nerazumljivih pojavov. Pred dobrih 50imi leti se je zrušila teorija pariškega profesorja Charcota, ki je smatral hipnotično spanje za umetno povzročeno hysterijo. Te razlage se je držala do zadnjega časa takozvana psihološka teorija Bernheima iz Nancyja, ki temelji na normalnem značaju hipnoze. Bernheim misli, da je vsak človek pristopen hipnotičnemu spanju, če le zna drugi človek obuditi potrebno razpoloženje v njem. Vse je torej odvisno od zdravnikove spretnosti in ni torej govora o kakih posebnih zmožnostih ali skrivnostih. Ta dosedaj splošno priznana teorija ne pove prav nič o bistvu hipnoze, in tu se prične delo prof. Pavlova. Dognal je namreč na psih, da sta navaden in hipnotičen zapovedan, spanec medsebojno sorodna pojava. Stanice na površju možganov valujejo med tem, ko sprejemajo ene izmed njih zunanje vtise, se druge »zavrt« in počivajo. Tudi po dnevu prelišanju zvoncev, če smo zatopljeni v zanimivo knjigo; tedaj je torej večali-manj zavrt v možganih oddelek, ki oslabuje sluh. Isto velja za zamaščenega, navdušenega ali godbo poslušajočega človeka. Prof. Pavlov je našel, da je »sen« isto kot »notranja zavora«. Razlika je le v količini, ne pa v kakovosti. »Zavora« je delno, lokalno spanje, a spanje je zavora, ki se je raztegnila na velika polja možganov.

Hipnotično spanje na povelje izvira iz prirojenih »zaspanih« živčno-psihičnih procesov. Naraven biološki pojav je tudi takozvani »raport«, t. j. vez med hipnotiziranjem in medijem. Izmučena mati, n. pr., spi ob postelji bolnega otroka, ne da bi jo motil kakršnikoli hrup v okolici, a se takoj zbudi, čim začuje stokanje otroka. Takih pri-

merov je več, in razlogi so povsod v različni zavori posameznih možganskih delov; neka stanica bdi, med tem ko vse druge spijo. Zakon indukcije, ki ga je odkril Pavlov, pravi, da povzroči napeto delovanje enega dela možganov (n. pr. poslušanje) istočasno zavrtje drugih živčnih centrov. Isto velja za hipnozo — tu deluje samo ena »varnostna točka« povelje se izvrši, ker ga nič ne moti, vse ostalo je »zavrt«, počiva. Hipnoza je torej sorodna »vplivu«, »razpoloženju«, »simpatiji« vsakdanjega življenja. Na pripravljenosti »ubogljivosti« temelji vse šolsko, rod-binsko, družabno in drugo življenje.

Dela prof. Pavlova so torej dognala, da so hipnotični pojavi nekaj povsem normalnega. Na njih ni nič mističnega, okultnega in skrivnostnega, treba jih je le pravilno razumeti in stvarno razlagati.

Deportacija tujih duhovnikov iz Mehike

Mehikanska vlada je izdala pred časom naredbo, da smejo izvrševati svečeniški poklice na njenem ozemlju samo domači duhovniki. Poglavitni namen te naredbe je bil povzročiti izgon tujih svečnikov, ki so Mehiki v veliko nadlogo, ker ne izvršujejo samo svečeniških dolžnosti, temveč dajejo prednost netivni za domače prepire v deželi.

V Mehiki je mnogo samostanov in zavodov, katerih lastniki so rimsko-katoliški svečniki. Poleg menihov upravljajo te ustanove tudi nune. Cilj delovanja menihov in nun je bil že dolgo sumljiv. Pod krinko vzgoje se je v samostanih vzgajala mržnja do države in vlade, ki ji končno ni preostalo nič drugega, kakor da prežene nadležne tujece, ki hočejo škodovati deželi in pridobiti odločilen vpliv nad ljudstvom.

Mehikanska vlada je že zaprla katoliški samostan v Mehiki City in kolegij iste vrste v Coyacanu. Duhovniki bodo deportirani. Ker je bil istočasno zaprt tudi nunski zavod in je moralo dvanajst nun v ječo, je pričakovati, da zadene nune ista usoda kakor fratre in ostalo duhovščino.

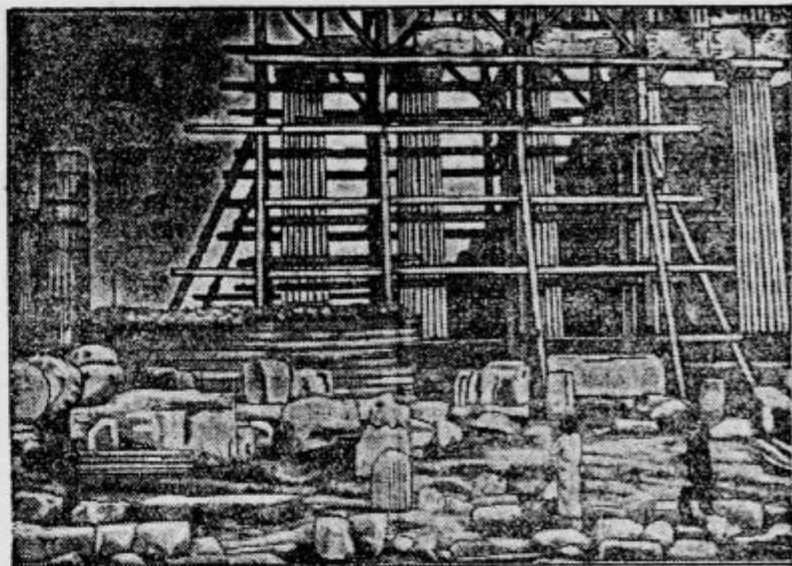
Prizadeta duhovščina se je seveda takoj zatekla po pomoč na španski konzulat, ki je sklenil, da se zavzame za preganjance. Konzul bo skušal izposlovati v prvi vrsti to, da se duhovnikom in nunam samo proglasi izgon iz dežele, s čemer bi jim bile prilrajene muke deportacije.

Izžvižgana nemorala

Mladi berlinski pisatelj, združen v podjetju »Junge Bühne«, so priredili matinejo, na kateri se je igrala Bert Brechtova drama »Baal«. Svar pravzaprav niti ni drama, temveč samo dramatična biografija v štirinajstih slikah. S starim feničanskim bogom nima delo nobene zveze. Junak drame je brezposejen monter, ki piše verze, za katere se navdušujejo i damice i šoferji. Ta pesnik se vda vsakovrstnim ekscesom. Vodi jo ga nagoni, ki ne poznajo ne morale ne čustva. V prvi sliki vržejo monterja iz poštene hiše radi škandaloznega obnašanja. Domača hči pa se zaljubi vanj, gre za njim, postane njegova ljubica in voljno prenaša sirovosti in ponižanja, samo da ostane njegova. Naposled se zapije. Baal ima nad ženami tajno in čudovito moč in navado, da zavrti žensko, čim je v boju z njim podlegla. Tako zapelje tudi jedva odraslo deklico n umetnico, ki se bavi s slikanjem. Slednje zapodi, ko dozna, da se čuti mater. Umetnica mora v službo, da ne pogine od lakote in postane natakarka. Baal pa se vda potepuške-mu življenju, spi na skednju in umori prijatelja, ki je zbudil v njem ljubosumnje. Končno umre Baal v gozdu med drvarji, ki ga obdelujejo z isto sirovostjo, s kakršno je on obdeloval ljudi.

Baal je do skrajnosti odvratna figura, ki je še ni bilo izlepa videti na gledaliških deskah. Kakor pišejo listi, ni jasno, kaj je hotel pisatelj s svojim delom povedati. Drama očituje v začetku satirično tendenco, pozneje pa se izprevrže v neverjetno tragiko, ki silno odbija, ker je zopernaturna.

Predstava je bila baje izvrstna. Baala je igral izborni gledališki umetnik Oskar Homolka, njegovo ljubico pa je predstavljala Sibilla Binderjeva. Kljub

Akropolis.

eden najznamenitejših spomenikov starogrške arhitekture, je bil zadnje čase v opasnosti rušenja. Da se ta spomenik ohrani, se z vso previdnostjo vrši renovacija.

temu je prišlo v gledališču do velikih nemirov. Publika je bila užaljena in prizadeta, da se ji upajo kaj takega »virirati« baš »mladi avtorji« in je začela v prizoru, kjer našenež Baala z žvižgi iz kabareta, tudi sama žvižgati. Baal krene iz kabareta v javno hišo. Pri tej sceni je prišlo med gledalci do dejanskih spopadov. Pristaši Brechta so ploskali, nasprotniki pa žvižgali in metali razne predmete na oder, tako, da je bila ogrožena osebna varnost igralcev. Morala je posredovati policija, ki je dvorano domala izpraznila.

Desničarski tisk je izrazil to priliko, da je otvoril debato »o triumfu svinjarije«, kakor imenuje predstavo.

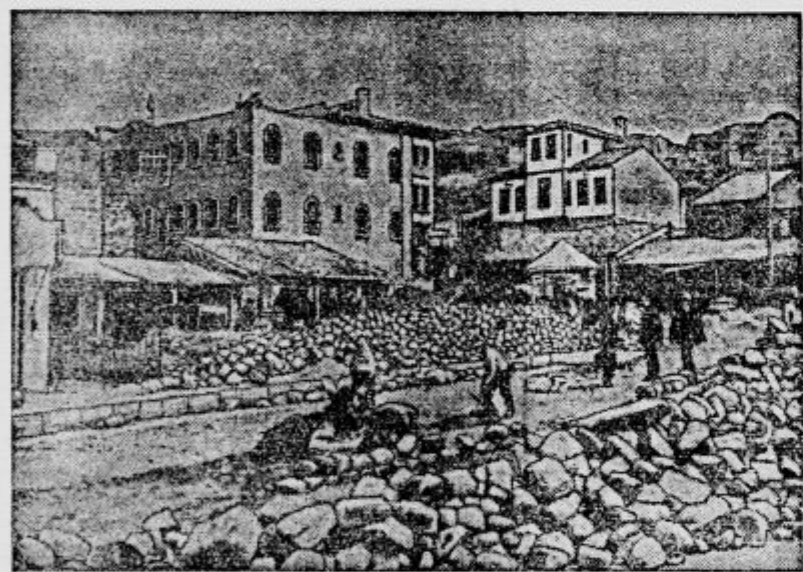
Ženske povsod zapostavljene

Navzlic vsem frazom o demokratičnem duhu in enakopravnosti, ki je baje temelj našega življenja, se ženske še vedno zman bore za svoje pravice. Živimo v tako znanem prosvitljenem 20. stoletju in človek bi pričakoval, da priznajo moški ženskam vsaj tiste pravice, ki jih zaslužijo kot glavne zinitelice v rodbinskem življenju. Toda moški se krčevito oprijemljejo zastarelega naziranja, da je ženska manj vredno bitje, ki naj bi bilo ustvarjeno samo za njihovo zabavo in razvedrilo. Zapostavljanje ženske v privatnem življenju je vsaj deloma razumljivo, nikakor pa ne moremo razumeti moških, ki oporekajo ženski pravico do javnega udeleževanja. Naravnost nepojmljiv je zatorej primer, ki se je dne prišel v Parizu.

Iz Pariza prihaja namreč vest, da znamenita profesorica pariške univerze ga. Marie Curie-Skłodowska, ki jo pozna vse kulturni svet kot eno najbolj zaslužnih znanstvenic, ni bila izvoljena v francosko akademijo znanosti. In vendar je dala ga. Curie s svojim soprogom z odkritjem radia človeštvu eno največjih pridobitev, kar jih sploh poznamo. Kakor znano, je to pot 15 članov tako zvanega »instituta nesmrtnih« predlagalo ga. Curie za članico francoske akademije, v katero doslej po zastarelih predsodkih še ni stopila ženska noga. Splošno se je mislilo, da napravijo francoski učenjaki vsaj v tem primeru izjemo. Toda zmagali so zopet predsodki. Na izpraznjeno mesto pokoinega politika in diplomata Charlesa Freycinetja je bil izvoljen za člana akademije matematik Emil Picard. To je že drugič, da so kandidirali ga. Curie odklonili. Odklonili so jo na samo zato, ker je slavna profesorica ženska. Njeni prijatelji jo nameravajo kandidirati tretjič. Če bi odločevala pri podelitvi tega odličnega mesta objektivnost in če bi se mogli vsaj znanstveniki otresti zastarelih predsodkov o ženskem spolu, bi bila ga. Curie izvoljena za članico francoske akademije že prvič. Z odklonitvijo nje-nepovne kandidature so si dali francoski znanstveni krogi zelo slabo izpričevalo.

Omega-ura

F. Čuden, Prešernova ulica št. 1.

Angora

sedanje glavno mesto Turčije v Mali Aziji. Odkar je to malo mesto postalo glavno mesto republike, se silno hitro razvija in modernizira, kar vidimo tudi na sliki, kjertlakujejo ceste.

bezni do vetra. Kakor na mah se je raziskrilo v detinski duši novo razkritje sveta; v prvih zavojih se mehke možganske skorje se je pojavila zavest lepega februarkega dne z vetrom, ki buta ob okna in oznanja prihod rož in ptičev. Še danes je predpomladanski veter za moj občutek Nekdo, — neko bitje, ki je lahko razumel le gibanje in valovanje zračnih plasti, ki pa ga čustvo občuti kot posebej Sile in Mladosti; — ščed hodi nad streho, samo da mu je glas voltel, kakor da bi pihal nad grobnico...

Honoré de Balzac:

Diadesté

V prvih letih Napoleonove vlade se je udomačila in prišla v modo pri francoskih damah nova igra. Jedro igre je bilo v tem, da ni vzela oseba, ki je igrala s teboj, prav ničesar, ne da bi izgovorila besedo »diadesté«. Lahko si mislimo, da je trajala igra večkrat po cele tedne in vsa finesa je bila v tem, da si presenetil svojega soigralca v tem, da je vzel od tebe kako malenkost ne da bi nri tem izrekel predpisano besedo. Tisti čas, ko je ta igra, ki je arabskega ali kitajskega izvora, bila v modi, je nastala bajka, ki je vredna, da jo zapišemo:

Filozof je napisal zelo obsežno knjigo,

v kateri je bral vse zvite prigode, ki jih je ženski spol navihano metal moškim pod nogo. Da bi se mogel varovati ženske navihanosti, je nosil filozof knjigo vedno pri sebi. Ko je nekoč potoval, ga je zanesla pot v arabsko šotorišče. Mlada žena, ki je sedela v senci palme, je vstala takoj, ko je videla, da prihaja tujec. Povabila ga je tako vroče in prijazno, naj se v njenem šotoru malo odpočije, da potnik ni mogel odbiti povabila. Ženin soprog je bil trenutno odsoten. Komaj da je filozof sedel na meliko preprogo, že mu je ponudila graciozna gostiteljica datle in mleko; pri tem se je kretala tako spretno, da je kazala čim največ močnega svoje bele roke in svojo vitko postavbo. Da bi se izognil čustvom, ki so mu jih vzbudile dražestni mlade Arabkinje, je pričel filozof modro brati iz svoje knjige. Zapeljiva stvarica je bila vidno iznenadena radi preziranja, ki ga ji je kazal tujec, in je rekla z zvenečim glasom: »Ta knjiga je gotovo zelo interesantna, če je priklenila tvojo pozornost nase. Mislim, da nisem preveč drzna, če te vprašam, kakšna je vsebina te knjige?«

Filozof je odgovoril s povešenimi očmi: »Predmet, ki ga obdeluje ta knjiga, ni za žene.«

Ta odklonitev je razdražila radoved-

nost mlade Arabkinje še bolj. Z izredno afinirano koketerijo se je tako sladkala učenjaku, da ji je povedal (že na vol vjet v njene čarovniške mreže), da je knjigo napisal sam in da so v nji zapisane zvi-jač, ki so si jih kdaj izmislile žene.

»Kako? Vse zvižaje, brez izjeme?« je vprašala hči pustinje.

»Da, vse! Le vsled tega, ker sem vedno natančno študiral žene, morem reči, da se jih ne bojim več.«

»Ah...« je rekla mlada Aziatinja in povsila dolge obrvi svojih belih trepalnic. Potem je vrgla tujcu, ki se je delal tako učenega, žareč pogled in pripustila, da je v njeni živi navzočnosti pozabil knjigo in njeno vsebino. Še vse prekmalu se je vnela filozofova strast. Kako naj bi se ji tudi upri? Nebo je bilo modro, pesek se je svetlil v daljavi kakor zlat plamen, puščavski veter je šepetal o ljubezni in Arabčeva žena je žarela vseh tel ognjev, ki so jo obdajali. Že se je učenjak začel udajati najdržnejšim upom, ko je mlada žena zaslišala v daljavi galop dirajočega konja in prestrašena zavpila:

»Izgubljena sva! Moj soprog naju bo presenetil. Ljubosumen je kakor tiger in krvočen pa še bolj... V prorokovem imenu, če ti je življenje drago, skrij se v onle kovčeg!«

Prestrašeni knjigopisec ni videl nobene drugega izhoda, kako bi se izvil iz te mučne afele, in je zlezel v kovčeg. Žena je zaprla pokrov, zaklenila in vzela ključ. Potem je šla svojem možu naproti. Ko sta se malo ljubkovala in je bil mož ravno prijetne volje, je začela: »Moram ti povedati izredno nenavadno prigodo.«

»Poslušam, gazelica moja.« je odgovoril Arabec in sedel s prekrizanimi nogami na preprogo po orijentalnem običaju.

»Danes je prišel neke sorte filozof. Trdi, da je zbral v knjigi vse navihanosti, ki jih je zmožen moč spol, in ta krivi prerok je priznal, da me ljubi.«

»No? In?« je zakričal Arabec.

»Poslušala sem ga.« je rekla žena hladnokrvno. »Mlad je, vroč... in prišel si baš o pravem času, da si pomagal moji omahljivi čednosti!«

Arabec je planil kakor lev in rloveče potegnil handžar izza pasu. Filozof, ki je v kovčgu slišal vsako besedo, je proklinjal sam pri sebi svojo knjigo, žene in vse moške v kameniti Arabiji.

»Fatmé! Če hočeš ostati pri življenju,« je rjovel divjak, »potem odgovori! Kje se skriva?«

Prestrašena vsled nevihte, ki jo je v svoje veselje sama povzročila, se je

Da najboljši je to znaj, Colombo Ceylon čaj!

× Težka eksplozija pri razkuževanju stanovanj. V Monakovem je prišlo v sredo do težke eksplozije. Neka družba za desinficiranje stanovanj je dobila naročilo, naj razkuži stanovanje na Rumfordovi cesti. Šla je na delo, med desinficiranjem pa se je razlezel aparat, ki je podril stene in težko poskoval več ljudi. Eksplozija je nastala radi tega, ker se je pomešala modra kislina s svetilnim plinom. Tako je nastal treskavi plin, ki je poskoval 22 oseb. Med njimi je 5 ljudi težko ranjenih.

× Socijalistična kultura v Berlinu. V Berlinu so pred nekaj dnevi otvorili Svobodno socijalistično visoko šolo. Otvoritveno predavanje je imel profesor frankfurtske univerze Dr. Zinsheimer. Govoril je o kulturi socijalistične misli.

× Rockefellerjeva ustanova za Egipt. Iz Kaira poročajo: Prošlo nedeljo so igrali v kairu desett milijonsko dolarsko darilo za zidanje in oskrbovanje Narodnega muzeja v Egiptu. Poleg muzeja dobi podporo tudi arheološki inštitut. Ta ustanova je doslej največja kar jih beleži zgodovina v humanistično-znanstvene svrhe.

× Gledališki škandal v Bratislavi. Iz Berlina poročajo: Prošlo nedeljo so igrali v bratislavskem gledališču »Talija« Goldoni-jevo dramo »Sluga dveh gospodov«. Ko je po prvem dejanju padla zavesa, so začeli gledališki posetniki glasno kritičati: »Mussu! linil Dol z njim! Nezaslišano!« Policija je morala gledališče deloma izprazniti in šlo potem se je mogla nadaljevati predstava.

× Prodaja dragocene numizmatične zbirke na Dunaju. Milanska mestna občina je kupila od dunajskega numizmatika Paula Gerina dragoceno zbirko starih novcev. — Zbirka šteje 9 tisoč novcev, večinoma bronastih, le dvesto je srebrnikov. Kupec je plačal za kolekcijo lepo vsotico 60 tisoč italijanskih lir.

× 14letni morilec očeta. Iz Mainza na Nemškem poročajo: Železniški uradnik mainškega kolodvora je kaznoval svojega 14letnega sina radi nekega prestopka ter ga nametil s šibo. Sin pa, ne bodi len, je sklenil maščevanje, pograbil revolver in je ustrelil očeta. Uradnik je bil na mestu mrtve. Maščevalnega dečka je policija takoj ujeta in zaprla.

× Velik vlom na Dunaju. V noči od 14. na 15. februarja je bil izvršen na Dunaju velik vlom. Tatovi so vlomili v trgovino s kožuhovino Andreja Farkaša ter so odnesli za pol milijarde avstrijskih kron dragocnih kožuhov. Vlomilci še niso prišli pravi- ci v roke.

× Alkimist našega časa. V Dunaju na Francoskem živi mož, po imenu Jollinet-Castellot, ki se že osemnajst let ukvarja s poskusi, kako bi pridobil zlato iz srebra. Proces čudnega pridobivanja plemenite kovine iz manj plemenite študira že toliko časa, da se mu je baje sedaj posrečilo uresničiti sanje in načrte, ki so odpovali pri vseh bližnjih eksperimentih.

× Zgodovinski gradilni uspeh pri reševanju ljeve. Kar po vrsti uničuje ogenj zgodovinske važne stavbe na Francoskem in v Angliji. To dni je zopet pogorel gradil Filipa Greya-Egertona v Cheshireju. Uničena je kompletna dragocena knjižnica, mnogo slik med njim dela van Dycka, Remzeja in Breughela, na tisoče starih knjig in rokopisov. Materialno škodo cenijo na 250 tisoč funtov sterlingov. Pri gašenju so usmrtili plameni tudi več oseb. Med njimi so bili štirje nameščenci gradu in en gasilski podčastnik, ki je pomagal pri reševanju delih.

vrgla Fatmé soprogu pred noge in mu pokazala z enim samim litrim in boječim pogledom skrinjo, tresoč se pred pretečo konico handžarjevo. Potem je vstala osramočena, vzela ključ izza nasu in ga dala ljubosumcu. Toda v trenutku, ko je hotel odkleniti skrinjo, se je začela navihana Arabkinja na vso moč smeati. Osupel je obstal mož in nemirno pogledal svojo ženo.

»Končno bom vendar dobila zlato verižico!« je rekla in poskočila od veselja. »Daj mi jo! Izgubil si diadesté. Drugič bodi pazljivši!«

Potegnjeni mož je spustil ključ in dal svoji ženi kleče krasno zlato verižico. Nato je obljubil Fatmi vse zaklade karavan, ki bodo potovale mimo, če bo vbočelo nekoliko manj grozna pri diadesté-ju. Kakor pa vsak drug Arabec, tako tudi on ni bil voljan izgubiti zlate verižice, čeprav je samo menjala gospodarja in prišla v roke njegove žene. Skočil je na konja in zdiral v puščavo, da tam utolaži svojo jezo. Preveč je ljubil Fatmo, da bi ji kazal svojo nevoljo. Mlada žena pa je izlekla iz skrinje filozofa, ki je bil bolj mrtve kot živ, in mu rekla resno:

»Gospod doktor v vašo zbirko lahko uvrstite še to prigodo!«

Moda

Modna bilanca letošnjega predpusta

V nobenem letnem času se ne greši toliko na račun mode, kakor v predpustu. Že navadni predpustni plesi nudijo prav pestro sliko ekscentričnosti in gonje za nečem, kar nima nobene trajne vrednosti. Moda se omejuje tudi pri plesnih toaletah na gotova pravila, ki jih pa ženski svet zlasti v predpustu kaj rad prekorači. Na maskeradah pa stoji moda sploh čisto na glavi.

In to bi na vse zadnje še ne bilo tako hudo, ker je maskam marsikaj dovoljeno, če bi maskirani ženski svet ne postavil na glavo tudi čista dostojnosti. Na maskeradah so obrabi skriti, vse drugo je pa pogosto preveč izpostavljeno. V maskah sploh nismo bili preveč izbirčni in še tega, kar imamo, ne znamo porabiti tako, da bi maskerade res odgovarjale svojemu namenu. Izjeme so seveda povsod, toda splošno moramo priznati, da so krenile naše maskerade na napadno pot. Statistika mask kaže, da prevladujejo kratkrokile pierotke, ki so se jim pridružile še razne brezimne maske z očitno tendenco zapeljivih hudikov. Število solidnih originalnih mask v slogu, ki bi imponirali tudi resni publiki, je nadežno malo. Celo Sokolova maskerade, ki je ena najstarejših in najsolidnejših naših maskeradih prireditelj, je pokazala, da je modna bilanca letošnjega predpusta pasivna. Mask je bilo na vseh maskeradah mnogo, pogrešali smo pa tisto atmosfero in duhovnost v maskiranju, ki da vsaki maskeradi pravo obilje. Krivi seveda niso prireditelji, temveč občinstvo samo, ki misli, da brez atentata na dostojnost sploh ne more biti maskerade.

Sicer pa tudi drugod niso na boljšem. V Berlinu so imeli na maskeradah celo ženske v kopalnih oblekah, kar je najboljši dokaz, da je doba resnih predpustnih prireditev že davno minila. Moda je zlezla na maskeradah pod klop in prav se ji godi. Kriva je sama, ker je dovolila publiki preveliko svobodo. V bodoče bo morala skrbeti pravočasno za striktna navodila, po katerih bi se mogli ravnati vsaj resnejši obiskovalci maskerad. Odločno bo morala nastopiti proti vsem onim pojavom, ki diskreditirajo maskerade in služijo samo ljubiteljem potenciranih čutnosti.

Domača obleka

Poleg promenadnih in elegantnih družabnih oblek potrebuje vaka dama tudi enostavnejšo domačo obleko brez posebnih okrasov, vendar pa okusno narejeno, da gospodinjji ni treba zbežati, če se nepričakovano oglasi gost. Domača obleka mora biti z ene strani dovolj elegantna, da se gospodinjji ni treba sramovati tujega človeka, z druge pa trpežna, da lahko prenese eventualno tudi manjša kuhinjska opravila.

Najboljše in najlažje blago za take univerzalne obleke je saten, ki ima pa to slabo lastnost, da se zdi gospodinja v njej debelejša. Enobarvni žamet, volneno in flanelasto blago je za domače obleke zelo prikladno. Gospodinjim služi osebito za jope. Zametaste ali volnene jope se garnirajo s krepdešinastimi programi in dvoh ali treh vrstah. Barva krepdešine odgovarja barvi jope.

Zelo udobni so za domačo uporabo

tudi paletots, krojeni iz motnih vešerjev s črno satenasto podlogo. Paletot pa je lahko tudi iz črnega vešerja. V tem podloga mora biti iz rožnatega satena. Jope se delajo tudi iz barvanih taftov. Take jope imajo goste gube in so okrašene z gumbi.

Postelja pri nas in drugod

Zadnjih dvajset let se je pojavilo mnogo žensk, ki hočejo gospodinjstvo reformirati. Ženske, ki mnogo potujejo, so videli, da ima gospodinja pri zapadnih narodih neprimerno manj dela, kakor pri nas, in zato bi rade olajšale domače delo tudi svojim rojakinjam. Njihovo prizadevanje je znak dobrega srca, toda pravega uspeha nima.

Že leta in leta se govori, da je treba našim gospodinjstvom delo olajšati, pa ven dar vidimo povsod še vedno stare navade. To velja ne le za starejšo generacijo, nego tudi za žensko mladino. Koliko se je že pisalo proti našim velikim perinam ali »tuhnam«, s katerimi se pozimi pokrivalo. Tudi zdravniki so nastopili proti taki odeji. Vsi vemo, da perine niso zdrave; ker jih ne moremo dobro prezračiti, tvorijo shrambo različnih bacilov, ki se v mehkih in toplem perju zelo hitro množe in razvijajo. V perinah se nabira tudi prah, ki ga ni mogoče spraviti iz njih. Telo se pod njimi razvadi tako, da se prav lahko prehladi. Pri višji temperaturi zraka se pod njimi potimo in tako izgubi telo del odpornosti proti vremenskim spremembam.

Vse to vemo. Vemo pa tudi, da so prevlečke tisti komad perila, ki ga je najtežje prati in likati. Pri prevlečkah navadno odeje je drugače. Te je lahko prati in likati, ker niso dvojne. Jasno je torej, da bi si prihranili mnogo truda, če bi perine odpravili.

To je teorija. In vsi čitamo te teoretične nasvete ter priznavamo, da so pravilni. Zvečer pa ležemo v posteljo in se pokrijemo s perino. Šele če potujemo sami v inozemstvo, se lahko v praksi prepričamo o vrlih postelje pri drugih narodih.

V Franciji najdemo žimnice in žične vložke, kakor jih imamo pri nas. Žimnica je pokrita z rjuho, na kateri je odeja iz volne ali velblodje dlake. Rjuha je zaganjena pod žimnico tako, da se sploh ne odgrinja. Zvečer zleze Francoz ali Francozinja kar pri zglavju pod odejo. Blazinicice na zglavju niso tako velike in mehke, kakor naše. Ta francoska postelja je zelo higienična, osobito če se mirno spi. Kdor pa ponoči brca, se seveda zbudi na odeji, ali pa ima odejo na tleh.

V Italiji so postelje še enostavnejše. Blazinicice so zelo majhne in redko iz gosjega perja. Rabi se večinoma cenejše perje razne domače perutnine. Namesto perine imajo Italijanke rjuho, na nji pa volneno odejo, ki se pa ne zaganja pod žimnico. Kdor je v spanju ne-

miren, najde zjutraj odejo na tleh, rjuho pa zmečkano pri nogah. Zato so si baje izmislili pižama. Dokler je toplo, so tuji zadovoljni z italijanskimi posteljami. Ko pa postanejo noči hladne, se začnejo po hotelih sobe hitro prazniti ali pa začno tuji s hotelirji pogajanja za dobavo perin. Taka pogajanja so seveda brezuspešna, zakaj v največjem hotelu se včasih najde komaj ena perina in še ta je tako kratka, da tuju z njo ni nič pomagano. Francozi in Italijani si pokrivalo pozimi s takimi perinami noge, pa še to so redki primeri. Kdor jo dobi, je lahko vesel, kakor da bi zadnel terno. Drugi si morajo kupiti toplo odejo ali pa odpotovati domov. Zato so vlačili Rusi na potovanja v Evropo s seboj vedno velike bele blazine in povsod so se jim smejali, namreč Rusom.

Pravijo, da so časi zelo težki in da

človek niti za trenotek ne more biti blažen. To ni res. Kdor je bil v tujini, pa se je vrnil pod svojo mehko in toplo perino, kjer lahko odloži pižama in obleče lahko nočno srajco, mora priznati, da so na svetu še srečni trenotki. Morda bi kdo mislil, da so samo starejši ljudje tako konservativni. Pa ni res. S perinami se pokrivajo tudi mladi ljudje. To je pač navada, ki pa ni samo navada. Pri nas je zima razmeroma huda in zato si moramo pomagati s perinami. Vsak kraj ima svoj način prehrane in stanovanja. Prebivalci Kamrške ali Grenlandije bi gotovo raje nosili nizke šimje - čevlje in tanke nogavice, kakor pa neestetične kožuhovinate škornje. Toda v takih čevljih bi jim zmrzile noge, kakor bi pri nas marsikateremu nežnejšemu bitju vzveze tele ozeblina, če bi ponoči ne bilo perine.

Kino

Filmski teden

Matica: Lovci za ženo (Gloria Swanson; Paramount). — Film iz Glorije so vedno užitek, dasi im manuskript ni vedno odličen. Česar pa o tem filmu ne moremo trdit. Gloria Swanson je ena izmed tistih redkih igralk, ki ji je plagiranje same sebe docela tuje: v vsakem filmu nam ponuka kaj novega. — Ideal: Ljubav maharadž (Natalija Lissenko, Ivan Možuhi; Albatros - film, Pariz). Napol orijentalška, napol evropska drama napol klasičnega napol modernega stila. Splet je bil pred leti, ko je film šele nastal, močno rentabilen; danes je izgubil precejšnji del svoje privlačnosti. Možuhi v naslovni uloži in njegova partnerica Lissenko sta ugajala, ostali igralci manj. — Dvor: Dete drugega (Lia Eibenschütz, Wilhelm Dieterle); film, ki jih gre dvanajst na tucat. — Dvor: Gostilna pri padli angelčini (Ricardo Cortez; režija: James Cruze, Paramount). Mati, lastnica bara, v katerem se shaja vsakovrstna družba, od capina do parvenila, se zboli, da bi se iz dete v otrovanem mleku pokvarilo. Zato odda svojo edinko odlični dami v oskrbo, pod izrecnim pogojem, da hčerka nikdar ne sme doznati, kdo ji je bil oče. Kdo mati. Obveže se plačevati dami 20.000 dolarjev letne oskrbine. Mine o leta, otrok je dozravel v devojko, in izkaže se, da je bila njena vzgoja vse prej kakor odlična. Mati uvidi svojo pogreško in skuša hčerko rešiti, kar se ji tudi posreči. Film izven v tradicionalnem »happy-endu«, ki trpi nekoliko na neložnosti. — V ostalem filmu ni kaj očitati. Prizori so posrečeno nanižani v okroglo celoto. Interpretacija je na višku, scenerija naravna, neprišiljena. Odličnost filma pa je njegova tendenca. — Ideal: »Tornado« (Ruth Clifford, House Peters; American - film, New York). Prijetna zgodba z divjelega zapada brez cowbojev in mustangov. Omembe vredni so prizori iz viharja (tornado sam sicer ni posnet po naravi, česar pa lahko najbrž ni zapaziti); veličasten je pogled na pobojsno reko, po kateri drve ogromne množine naplavljenega lesa, podirajoč pred seboj vse, kar jim je na poti. Taki filmi, kakor Tornado, imajo svojo ceno, četudi jim snov ni vedno baš izbrana: publika se ob njih zabava in uči. Utile cum dulci.

Proti koncu tedna je Matica začela predvajati slovit Fairbanksov film Robin

Hood (v glavnih vlogah Douglas Fairbanks in Enid Bennett; produkcija United Artists). — Fairbankso smo v Ljubljani doslej videli šele dvakrat: prvič v neki pomembni moderni drami, drugič v »Bagdadskem tatu«, ki je bil brez dvoma eden izmed najboljših filmov preteklega sezone. O »Robinu Hoodu« bi si skoraj ne upal trdit, da je bil slabši od »Bagdadkega tatu«, čeprav je ta nad eno leto mlajši od »Robina Hooda«. Fabula je priklupna in simpatična in gledalec se skoraj ne more iznebiti vtisa, da je drama, ki se odigrava na platnu, od početka pa do konca ena sama lepa pravljica. Ta dojem, ki ga ustvarja Fairbanksova z neprisiljenimi akrobatičnimi prepletanji izraza, še podčrta veličastno scenerijo. Film je bil vreden polne dvorane. — Dvor je predvajal od sobote dalje dve burleski s Haroldom Lloydom: On kot lovec in Moja hčer luna trka, ki sta v razprodani hiši vzbudivši salve smeha. Nič manj ni ugajala veseloigra On, ona in Hamlet (Pat in Patachon), ki je bila že tretjič v Ljubljani, a včasih temu dobro obiskana. Predvajala jo je Matica. — Ideal si je za karneval izbral dva manj srečna programa: Radio v nevarnosti (iz Oreta Reinwald) in Komedijo ljubavi (Lil Dagover in Nizel Barrie; Ufa-film, Berlin). Oba filma imata par posrečenih morskih scen ter dva, tri originalne domisleke, v ostalem pa sta ponavč vsled sterilne režije precej nezanimiva. Odlična je igra Dagoverjeve, njen partner Nigel Barrie pa se nikjer ne povzpne nad šablono.

Qu.

Kaj igrajo drugod?

V ZAGREBU:

Vagabunda v Pratu (Pat in Patachon). — Maciste v peku. — Romola (Lillian in Dorothy Gish, Ronald Colman).

V BEOGRADU:

Polet okrog sveta (Ellen Richter, Bruno Kastner, Reinhold Schünzel, Max Landau). — Srečna smrt (Nikolaj Rimski). — Lov za zlatom (Charlie Chaplin). — Beli metulji (Barbara La Marr). — Strti cvet (Lillian Gish; režija: D. V. Griffith). — V imenu cesarja (Lya de Putti).

V GRADCU:

Hčerka osvete (Reinhold Schünzel). — Vagabunda v Pratu (Pat in Patachon). — Dan plačila (Farmer iz Texasa; Mady Christians, Lillian Hall Davis; nemški film). — Divji lovec (Ufa - film; Carl de Vogt, Helga Thomas). — Tommy v varilem (burka v 2 dejanjih; Buster Keaton v 36 vlogah). — Mali lord (po istoimenskem romanu; v glavni vlogi Mary Pickford). — Gentleman-detektiv (Betty Compson, Raymond Griffith).

NA DUNAJU:

Liebe und Trompetenblasen (veseloigra; Harry Liedtke, Lillian Harvay, Paul Morgan). — Dogodivščina v nočnem ekspresu (Harry Piel). — Moži, žena in Tretli (Lubosnost; Werner Krauss, Lya de Putti, Georg Alexander). — Roman pariske midinette (Leatrice Joy). — Napad na ekspresni vlak (Tom Mix). — Rdeča miš (Margarete Kupfer, And Exede Nissen, Paul Richter).

V PARIZU:

Jean Chouan (epizodni film iz francoske zgodovine). — Nemi tožitelj (v glavni vlogi pes Lux). — Don X. Zorrov sin (Douglas Fairbanks). — Črni orel (Rodolfo Valentino). — Lov za zlatom (Charlie Chaplin). — Crackerjack (Johnny Hines; ameriška veseloigra).

Žreb nie srečk loterije JSS
dne 1. marca 1926.

Domači sport

Janezek na postelji: »Protestiram, mati, to ni fair! Jaz poznam pravila, jaz te izžvižgam!«

A. P. Čehov:

Smola

Ilija Sergejevič Plaplov in njegova žena Kleopatra Petrovna sta stala pri vratih in željno prisluškovala. Za vratni, v malem salonu, se je vršilo menda ljubezensko razodevanje; tam sta kramljala njuna hči Natašenka in učitelj okrajne šole Ščupkin.

— Ze prijemlje! je zašepetal Peplov, ki se je tresel od nestrpnosti in si mel roke. — Pa glej, Petrovna, kakor hitro bosta začela govoriti o svojih čustvih, snemi takoj s stene sveto podobbo, da ju greva blagoslovit... — Zasačiva ju... Blagoslov s sveto podobbo je svet in ga ne sme nihče več prelomiti. To pot se ne bo izmuznil, četudi gre na sodnijo.

Za vratni pa se je vršil takle razgovor:

— Pustite svoje navade! je dejal Ščupkin in prižgal žveplenko ob svojih karirastih hlačah. Jaz vam sploh nisem pisal nikakih pisem...

— Kaj pa še! Kakor da ne poznam vaše pisave! se je hihitala deklica, manjmo vasklikovaje in neprenehoma se ogledavajoč v zrcalu. Takoj sem vedela! In kako ste čudni! Učitelj lepomisja pa imate pisavo kakor kokoši! Kako pa učite pisati, ko sami tako slabo pišete?

— Hm!... To nima nič v sebi. Pri lepomisju ni pisava glavno; glavno je, da se učenci ne spozabljajo. Enega lončarja z ravnilom po glavi, drugega daš klečati... Pa kaj pisava! Malenkost! Nekrasov je bil pisatelj, toda človeka je bilo kar sram gledati njegovo pisavo. V zbirki njegovih del jo lahko vidite.

— To je Nekrasov, a to ste vi... (Vzdih.) Jaz bi z veseljem poročila pisatelja. Nепrestano bi mi pisal verze v spomin!

— Verze vam tudi jaz lahko napišem, če želite.

— O čem pa bi bili v stanu pisati?

— O ljubezni, o čustvih, o o vseh obeh... Preberete — otrpete...

— Oke so vam zasolili! Pa če vam napišem poetične verze, ali mi boste dali poljubiti svojo ročico?

— Prava reč!... Pa poljubujte jo makar takoj!

Ščupkin je skočil, izbulil oči in se vrget na mehko ročico, ki je dišala po jalcnem milu.

— Snemi podobbo! je hitel Peplov, dregnill z laktom svojo ženo, prebledel od vznemirjenja in si zapenjal obleko.

— No, pojdiva!

In ne da bi zamudil niti sekunde. Je Peplov odprl vrata.

— Otroka!... je zamomljil in dvig-

nivši roke potrepal s solznimi očmi. — Bog vaju blagoslovi, otroka moja... Živita... množita se!...

— In... jaz vaju blago—slavljam... — je spregovorila mamica vsa v solzah od sreče. Bodita srečna, draga moja! O, vi mi jemljete moj edini zaklad! — se je obrnila k Ščupkinu. — Ljubite moje hči in negujte jo...

Ščupkin je na široko odprl usta od začudenja in strahu. Nastop roditeljev je bil tako nenaden in smel, da mu ni dal spregovoriti niti besedice.

— Ujel sem se! Zamotal sem se! — je pomislil omamljen od groze. »Zdaj si izgubljen, brate! Ne rešiš se več.«

In pokorno je naglil glavo, kakor bi hotel reči: »Vzemite, jaz sem premagan.«

— Bla... blagoslavljam... je nadaljeval papa in tudi zahtel. — Natašenka, hči moja, ostan tu... Petrovna, daj sveto podobbo...

Tisti hip pa je oče kar naenkrat nehaj jokati in njegov obraz se je spajčil od gnjeva.

— Klada! — je ježno rekel ženi. Ti neumna glava ti! A je to sveta podobba?

— Ah, vsi svetniki!

Kaj se je zgodilo? Učitelj lepomisja je boječe dvignil oči in videl, da je rečen: mamica je v naglici snela s stene namesto svete podobbe portret pisatelja La-

zečnikova. Stari Peplov in njegova soproga Kleopatra Petrovna sta stala s portretom v rokah vsa v zadregi, in nista vedela, kaj bi počela in kaj govorila. Učitelj lepomisja pa je izrazil položaj in izginil...

—k—

Benedetto Maraschini:

Ženitev potom oglasa

»Jaz bi ipak postal lahko še pošten človek, samo da bi mi podal kdo roko, da se izveličam iz tega blata. Nisem kriv, da sem padel tako globoko. Moji starši so mi zapustili plemstvo ali tudi prazno mošnjo.« — Tako je tarna grof Franco Dalla Costa sam s seboj, sedeč v klubu, brez vinarja v žepu. Že nekoliko dni je premišljal, ali bi ne bilo najboljša, da bi rešil svoj življenjski problem s kroglo...

Nemarno je prelistaval časopis, ko mu nenadoma pade pogled na oglas, ki ga je osupnil s svojim brutalnim besedilom: »Ker se je trenotno spozabila, išče mlada, bogata gospodična plemiča za moža. Trajanje zakona, obveze in vprašanje honorarja, po sporazumu.« Poleg oglasa je stal naslov znanega odvjetnika.

Franco Dalla Costa, ki je že nosil aa-

Radio

Propagandni teden za radiofonijo na Češkoslovaškem

V nedeljo 7. februarja je bila oficijelno odprta nova češka radiofonska oddajna postaja Strašnice pri Pragi. S to oddajno postajo, ki je kvalitativno na visku in se po vsej Evropi, posebno tudi pri nas, izborna sprejema, so napravili Čehi zopet velik korak v stremelju, spraviti svojo radiofonijsko na isto višino kakor se nahaja v sednji Nemčiji in Avstriji.

Z otvoritvijo nove oddajne postaje je reorganizirala češka radiofonska družba, skupno z državo, propagandni teden, ki naj zbudi smisel in zanimanje za to najuspešnejšo kulturno sredstvo v najširših ljudskih plasteh, v najskrajnejših kotičkih Češkoslovaške. Propagandni teden se vrši od 7. do 14. februarja in Čehom treba priznati, da so z velikopoteznostjo tega propagandnega tedna prekosili vse, kar se je doslej kjerkoli storilo za pospeševanje radiofonije.

Državo so preplavili s tisoči in tisoči propagandnih lepakov. V 60.000 izvodih so natisnili in razpečali poljudno brošuro o radiofoniji. Po vsej državi se vrše predavanje, ki jih prirejajo radio-klubi. Prosvetno ministrstvo je poskrbelo, da se vrše predavanja o radiofoniji tudi v vseh ljudskih in srednjih šolah. Tudi vojaštvo ni izvezlo in bo imelo ta teden priliko seznaniti se z brezličnimi skrivnostmi. Novine in revije prišajajo poučne in propagandne članke o radiofoniji.

Od Božiča dalje, ko se je nova postaja prvič oglašila s poskusnim oddajanjem, pa do konca januarja je število radiofonskih abonentov naraslo od 17.000 na 30.000. S propagandnim tednom pa se je jelo število abonentov še hitreje večati. Samo v Pragi se izda nekatere dni po 500 novih dovoljenj za prejemne postaje. Računajo, da bo do konca februarja v vsej državi gotovo že 50 tisoč prejemnih postaj.

Nove moderne in jake radiofonske oddajne postaje, nebirokratično postopanje pri prijavi prejemnih aparatov odpirajo češkoslovaški radiofoniji lepe perspektive za bodočnost. Razvoj intenzivno pospešuje država posebno z olajšavami pri plačevanju takih na prejemne aparate. Državna taksa, ki se plačuje tam mesečno, bo s 1. aprilom ponovno znižana in sicer od 15 Kč na 10 Kč.

Radio v Kamniku

V restavracijskih prostorih kamniške Narodne Citalnice je postavil g. Makso Koželj že pred nekaj tedni prejemno postajo. Postaja je zelo močna ter nudi gostom vsak dan obilo užitka in zabave. Dasiravno ima vsaka miza po dva para slušal, vendar se posledno posluša le z zvonicnikom (Lautsprecher).

Ta postaja je ena izmed najmočnejših amaterskih prejemnih postaj v Sloveniji ter po izjavi strokovnjakov tudi daleč naokoli. Vsak dan lahko obiskovalci obširno restavracijske sobe poslušajo vse evropske oddajne postaje enako močno po dnevi ali po noči, brez kakih znatnih motenj in to vselej z zvonicnikom. Da nudi ta postaja tako izredno udoben sprejem, se pripisuje po mnenju strokovnjakov dejstvu, da je antena zelo udobno postavljena. Visoka antena je napeljana iz stolpa na Malem Gradu do Citalnice, z višine kakih 60 metrov in dolžine nad 90 metrov. Samo mesto Kamnik pa je radi geoloških sestave okolice zelo ugodno za sprejem. Istotako ne motijo sprejema bližnje električne centrale in napeljave.

Marsikateri večer morejo gosti čuti celo cele opere iz najodličnejših evropskih postaj. Izredno presenečeni pa so bili poslalsci v sredo (10. t. m.) zvečer, ko je oddajna postaja v Brnu (Radiojournal Brno) oddajala med 20. in 21. uro same slovenske narodne pesmi. Tako se je čula v sredo prvič po vsej Evropi potom radia naša narodna pesem. Peli so operni pevci iz Brna, Lad. Pesek, Hana Pirkova in Frant. Pour. Solisti so peli s spremljevalcem klavirja: Lena sijs, Na Gorenjskem je fletno. Delaj, delaj... Dekle je na pragu stalo, še kikelec prodala; končno pa še nekaj Lajovčevih in drugih.

Postavljanje radio-postaj

Glede na dejstvo, da so se postavljale radio-postaje nepravilno po nestrokovnjaki in ker so se pripetile radi tega razne nesreče (vsled udara strele v anteno in dr.), je izjavila Gradbena direkcija v Ljubljani s svojim dopisom št. 776 z dne 29. januarja t. l. da spada postavljanje zunanjih (visokih) anten, nadalje vsa dela pri postavitvi, kakor tudi križanja javnih cest in tigar, križanja in približevanja obstoječim nizko in visokonapetostnim napravam ter vodom telefona in telegrafa, ozemljevanje, materijal za antene, obseste tokke, zveze med anteno in odvodom, izolacije, varovalke, zavarovanja pred prenapetostmi in strelo, v elekrotehnični obrti in da smejo ta dela izvrševati po obstoječih predpisih ministrstva gradjevine samo koncesijonirani elektrotehniki.

mokres v svojem žepu, je sklenil, da se ponudi tej čudni nevesti. Zato se je kar popoldne podal k odvjetniku.

»Ker mi ne preostane nič drugega, kakor da si končam življenje, ne postavljam nobenih pogojev in zahtevam samo to, da lahko svobodno razpolagam z denarjem, ki se mi izroči.«

»Vaša ponudba je sprejemljiva, je odvrnil odvjetnik, »in sicer tembolj, ker ste potomec stare plemenitaške rodbine. Dekle je lepo, živo, ali kaj hočete. Trenotno se je spozabila. Boji se sramote in hoče moža... Tako-le... Saj veste...«

»Kaj pa je s posledicami?«

»So se že pravočasno odstranile... V tem pogledu ne bo nobenih nepriklj... Pridite v ponedeljek po odgovor.«

Posledica tega sestanka je bila, da sta se čez petnajst dni v največji tajnosti poročila grof Franco Dalla Costa in Atilija Parolini, hči grofa Parolini. Franco se je poklonil tastu in tašči ali ona dva mu nista hotela dati roke. Le odvjetnik je izročil Franku ček za pol milijona lir.

»Na svobodno razpolaganje. Ne pozabite, da šest mesecev ne smete z ničemer nadlegovati svoje žene, za katero sta samo pred svetom mož. Po

Iz prohibicijske borbe v Zedinjenih državah

Ob šesti obletnici prohibicije. — Ameriška «suša» v francoski luči. — «Za in proti».

Ravno mineva šest let, odkar je bil uveljavljen 18. amandman ameriške ustave, veljaven za vseh 48 držav severne Unije. Se vedno se bje borba za popolno provedbo tega «Eighteenth Amendment»-a. Vsekakor pa znači ta ustavni amandman visok rezultat dolgotrajne propagandne in vzgojne delavnosti in odlični smisel de.nokracije. Zakon je bil osvojen v številnih glasovanjih. Pri zadnjem glasovanju so nasprotovale od 48 držav samo 3, in sicer: Newyork, Nevada in Maryland. Tako poroča podkomitè za alkoholno vprašanje Unije. Smatramo navzlic temu za potrebno, da ob tej priliki podrobneje govorimo o celotnem problemu.

Ze večkrat smo razpravljali o ameriški prohibiciji in o njenem dobrem in slabem vplivu na prebivalstvo Zedinjenih držav. Beležili smo tudi, da Američanom alkoholna prohibicija že ne zadostuje in da pripravljajo nove prohibicije, kljub temu, da jim utegne že alkoholna «suša» zrasti čez glavo. Umljivo je, da se tudi Evropa zanima za stanje, ki ga je prohibicija izzvala v Ameriki, zlasti še, ker se i v Evropi že pojavljajo glasovi, ki bi hoteli uvesti sušo tudi tostran velike luže. Pariški «Journal» je pred časom celo poslal svojega posebnega poročevalca v Zedinjene države, da preštudira razmere v deželi, ki jih je povzročila prepoved točenja alkoholnih pijač. Poročevalec je objavil v svojem listu celo serijo razprav, ki jo je zaključil s člankom «Fijasko prohibicije». Iz njega povzemamo najpomembnejša mesta.

Kdor pride v Zedinjene države, se mora začuditi, ko vidi, koliko se tam razpravlja o vprašanju prohibicije. Kjerkoli se tujec pojavi, ne sliši skoraj drugega kakor pogovore o «suši» in vsakdo skuša napram njemu opravičiti strogosti zakona, ki ga utegne (namreč tuja) prisiliti k izpremembi življenjskih navad. Toda vsakdo, ki obžaluje ali kritizira prohibicijski zakon, ne pozabi pri tem smehljaje namigniti, da je vseeno mogoče, seveda na tajne načine, priti do alkoholnih pijač.

Prohibicija je torej iluzorna in onstran oceana se vedno česče pojavlja uverjenje, da je zakon, ki je prepovedal točenje alkoholnih pijač, povzročil v deželi globoko demoralizacijo. Morda ni naroda na svetu, ki bi zakon tako sveto spoštoval kakor državljani Zedinjenih držav. A opaža se, da ljudje, ki se navajajo kršenja prohibicijskega zakona, ne jemljejo tudi drugih zakonov več tako resno kakor poprej, ko tega zakona še ni bilo.

Da je prohibicijski zakon iluzoren, o tem ne dvomi v Ameriki nihče. Skoraj v vseh gostilnah vam postrežejo, če hočete, z alkoholnimi pijačami. Nihče ne navaja hotelov, kjer se točijo vina, marveč le one, kjer se striktno drže «suhega» zakona, zakaj teh je mnogo manj. Pa tudi v teh hotelih dobite zaželjena vina in likerje — če vas gostilničar pozna. V restavrantih vlada večja previdnost — vsaj na videz; steklenice šampanjca so skrite pod mizo in whisky donaja natak v čistih buteljkah, na katerih blesti napis te ali one nedolžne brezalkoholne pijače. So pa tudi restavracije, dostopne vsakomur, kjer nudijo inozemska vina javno — v skodelicah za čaj ali kavo.

Najlažje pa se je uveriti, kako se prohibicijski zakon «spoštuje», v neštetihi klubih, ki niso nič drugega kakor restavracije slabše sorte, po naše nekeke krčme. Tu se gostilničar nič ne ženira; vino se servira javno in vse mize so polne buteljk šampanjca, likerjev, whiskyja itd. Kdor si hoče priboriti vstop v te lokale, mora poprej skleniti znanje z gostilničarjem. Dostikrat se zgodi, da vdre v te «restavrance» prohibicijska policija, ki zapre lokal. No, njegov lastnik si zato ne bell las. Drugo jutro odpre nov lokal pod novim imenom in v kleti, kamor je čez noč znosil vso opremo iz zatvorjenega lokala. In se seveda vselej pripravljen plačati globo! Podobno se dogaja v nočnih zabavi-

ščih, v barih, kabareti, varietejih: povsod se toči alkohol, ponekod skrivoma, ponekod javno.

Posledica prohibicije je predvsem neznosna cena spiritalij. Tako stane na primer zaboj 16 buteljk whiskyja, ki se dobi v Angliji za 8 do 9 dolarjev, v Halifaxu ali v kakem drugem pristanišču, kjer importirajo alkohol, 12 dolarjev 50 centov, na deželi 40 dolarjev, v Newyorku pa 50. Na drobno prodajajo čašo whiskyja po 75 centov (42 Din), buteljko pa po 5 do 6 dolarjev. Steklenico šampanjca plačujejo od deset do petindvajset dolarjev (560 do 1400 dinarjev).

Spričo toli visokih cen, ki jih konzumenti hočeš nočeš plačujejo, ni čuda, da je nastala cela industrija, ki se ne peča z ničemer drugim kakor zgolj s ponarejanjem vin in spiritozov odličnih znank. Z malo količino whiskyjevega malca, ki mu dodajo nekaj alkohola, sherryja, vode in karamelizirane barvila, se da producirati scotch, ki ga potem servirajo v posebnih, na videz avtentičnih buteljkah. Toda te buteljke so bile napravljene v Ameriki, prav tako kakor etikete in zamaški, ki nosijo dozdnevno originalno značko. Tako pridejo v promet bordojska vina, ki jim je trta rasla v Kaliforniji, razni šampanjci in likerji, ki vsebujejo čisto škodljive primese!

In ker tudi ti ponarejeni produkti niso dostopni revnejšim slojem, pijejo ljudje tudi sam alkohol. Zgodi se, da stopi na nabrežju ali na dvorišču tvojnice kak delavec k vodnjaku, izvleče iz žepa steklenico brezbarvne tekočine, izlije iz nje za dva prsta v časo in do-da istotoliko vode; pripravil si je s tem takozvani «fifty-fifty», pijačo, obstoječo iz petdeset odstotkov vode in petdeset odstotkov alkohola. Alkohol si je kupil v kaki drogeriji.

Prohibicija torej v Ameriki še dolgo ni dosegla namena, ki si ga je postavila. Statistike, ki jih je izdelalo «narodno združenje proti prohibiciji», zagotavljajo, da se je konzum alkoholnih pijač v Zedinjenih državah podvojil, odkar je bil sprejet prohibicijski zakon. Drugi statistiki zopet dokazujejo, da se je radi «suše» nesorazmerno razvil v ljudstvu alkoholizem in kriminaliteta. Vzlic tem negativnim platem pa nima prohibicija mnogo gorečih zagovornikov in velika večina naroda je zadovoljna, ker so zatvorene pivnice in bari, kjer je ljudstvo zapravljalo denar in zdravje. S tem pa še ni rečeno, da se ljudje strinjajo z absolutno prepovedjo točenja alkoholij. «Dovoljeno naj nam bo vsaj piti vino in pivo», to željo sem slišal neštetočkrat na svojem potovanju po Ameriki.

Tako nekako je dopisnik «Journala» zaključil svoj članek, prepričan po lastnih opazovanjih, da se prohibicija v Ameriki izigrava in da ji bo moralo odklenkati. Toda bržčas le še ne tako kmalu, kakor bi kdo sodil po gornjih navedbah. Ravno zadnje čase, ko se je v ameriški javnosti ponovno pričelo pričkanje za ali proti, se vnovič izkazuje, da ima prohibicija odlično število faničnih zagovornikov.

V tem pogledu sta posebno značilni dve obsežni knjigi, ki ju je izdala založba «Manufactures Record» v Baltimoru. Knjigi vsebujejo odgovore na vprašanje, ki ga je založništvo stavilo 336 veleindustrijalcem, bančnikom, duhovni kom, znanstvenikom in raznim drugim prominentnim intelektualcem, z željo, da izobličijo čim jasnešo sliko o sedanjem javnem mnenju v Uniji zastran prohibicije.

Pregled odgovorov je presenetljiv. Od 237 dospelih odgovorov jih 228 čvrsto zagovarja dosedano prohibicijo, 6 jih je za omiljenje prepovedi, 2 sta neodločna in le 1 odgovor nastopa za popolno ukinitve prohibicije. Ta rezultat je tem pomembnejši glede na intelektualne kvalitete mož, ki so poslali odgovore in ki se nahajajo na vodilnih mestih v vseh predelih ameriške Unije. Ne, prohibicije ne bo v Zedinjenih državah kar tako konec! Pač pa bo potekala, zaljubljen je bil v Atilijo, kakor kakšen petošolec. Na njegovo razbijanje se je prikazala na vratih v beli pižami. «Kaj bi radi?» ga je vprašala strogo. «Dovolite mi samo, da poljubim Vašo roko!», je prosil. «Ljubim Vas, kakor nisem še nikoli nobene ženske.» «Vi vendar poznate najino pogodbo. V nji ni nobene besede o ljubezni. Ne jaz, ne Vi, nista imela dovolj poguma, da bi si vzela življenje: Vi, ker ste propadli, jaz zavoljo svoje avanture. In zato se mi zdi smešna ta Vaša sentimentalnost.»

«Res je, propadel sem, ali dajte mi roko, da pridem enkrat na pravo pot. Poklonite mi vsaj enkrat eno samo ljubeznivo besedo.» Ali Atilija se ni dala omeščati. Franco Dalla Costa se drugi dan, ko je prišel čas obeda, ni več prikazal. V pismu je s kratkimi besedami naznanil Atiliji, da mora zaradi nujnih poslov v Rim. «Hvala Bogu, imela bom vsaj mir pred njim!», je govorila Atilija samo pri sebi. In od tistega dne je le poredkoma zapuščala svoje stanovanje. Sedela je dolgo v naslonjaču poleg okna in čitala za preganjanje časa vse novine in vse časopise po vrsti. Nekega dne je prebledela. V novinah je stala vest, da se je grof Dalla Costa

vzročila še obilo pričkanja in še več — izigravanja.

V nedeljo, 17. januarja, je v Zedinjenih državah govorilo 60.000 govornikov v raznih cerkvah v proslavo ameriške prohibicije in o njenih koristih. Res je, da se nas nič ne tiče, koliko uspeha

Največje orgle na svetu

z več klaviaturami za različne premene in instrumente, ki pojo kakor bi svirali dve kompletni vojaški godbi. Orgle stoje v eni največjih cerkev Amerike, v Newyorku.

Newyorško pismo

New York, koncem jan.

Rodbinska tragedija v New Yorku. — Triumfalni uspehi Moskovske umetniške družbe.

Te dni se je odigrala v New Yorku velika rodbinska tragedija. Brezposelni šofer Thomas King je umoril v svojem stanovanju lastno 28letno ženo in troje svojih otrok, nakar je usmrtil še samega sebe. Strašno dejanje je izvršil z zverko brutalnostjo. Nesrečnejem je razbil glave s težkim kijem, ki se rabi za odbijanje žoge pri ameriški narodni igri »baseball». Po izvršenem zločinu je zložil trupla na posteljo, odprl plin, legel poleg trupel ter si z brivno britvo prerezal vrat od levega ušesa do desnega. — Motiv strašnega dejanja: ljubosumnost...

Mesto New York je dobilo novega župana v osebi mladega senatorja Jamesa Walkerja, ki je nastopil svojo službo dne 1. jan. Walkerja je priporočal mestnim volilcem na javnih shodih Al. Smith, guverner države New York. Novi župan je bil izvoljen z ogromno večino glasov, kar je pripisovati dejstvu, ker ga je priporočal in podpiral Smith, ki je eden najprijeteljnejših in najpopularnejših političarjev v državi New York.

Slavni ruski pevec Fedor Šaljapin je izjavil novinarjem, da namerava sestaviti lastno umetniško družbo, s katero bo priredil turnejo po Zedinjenih državah, čim bo končana letošnja operna sezona. Ta družba bo obiskala vsa večja mesta v Uniji, kjer bo dajala koncerte in opere. — Moskovski umetniški glasbeni zavod je nastopil v New Yorku te dni s svojim prvim umotvorom: »Karmencita in vojake». Predstava je pravačata umetniška senzacija sezije in pomeni triumfalno demonstracijo novih sintez ter novih tehničnih metod lirčnega gledališča. — I ta Karmencita je dramska verzija Prospera Merrimée-jeve pripovedi, vendar se zelo razlikuje od Bizetove »Carmen». To delo, ki ga je naštudiral Nemirovič Dančenko, je krasna kombinacija drame, godbe in drugih umetnosti, polna pestrih barv in umetniške atmosfere. Najkrasnejši in najgloblji je moment, ko se Karmencita, ki je pravčata personifikacija te krasne drame, mahoma izluči iz temnih senc portala cerkve v Sevillji ter se znajde oblička v obliči pred matadorjem. Nastop Joseja, ki ga v njegovi ljubosumnosti preganjajo glasovi gluhe noči, tvori sceno, ki naravnost fascinira gledalca in mu ostane v spominu še dolgo potem, ko pade zastor ter zakrije gledalcu burne prizore vroče andaluzijske in ciganske ljubezni...

A. Š.

bodo rodili ti govori. Toda vseeno lahko vprašamo: Kdaj bodo naše cerkve pričele z energično akcijo proti strahotnemu alkoholizmu? Posamezni enkratni neresni zaleti ne koristijo nič. Potrebna je stalna, sistematična, resna akcija.

Ob vstopu Nemčije v Zvezo narodov

Nemški generalni konzul Aschmann v Zenevi.

ki je pred dnevi predložil prošnjo Nemčije za vstop v Zvezo narodov.

Sir Eric Drummond,

dosmrtni generalni tajnik Zveze narodov, kar je nesporno najboljše honorirana politična služba na svetu. Njegova letna plača znaša okrog poltretji milijon Din. — Kakor smo poročali včeraj, se mudi Sir Drummond v Berlinu, da se po nalogu Zveze informira, kateri Nemci pridejo v tajništvo Zveze narodov.

Ali ste naročili vsaj enega znanca ali znanko na tednik „DOMOVINO“?

Beda ruskih emigrantov

Znani norveški človekoljub Fridtjof Nansen priobčuje v listih apel na evropsko javnost, prošeč pomoči za bedne ruske emigrante, ki žive v zelo siromašnih razmerah. Njegov poziv se glasi v izveščku takole:

Ali so ljudje že popolnoma otopeli? Ali jim preseda, če slišijo govoriti o sili in potrebi? Prej je bilo dovolj, če je izbruhnil požar, če je nastal potres, ki je oropal nekoliko ljudi strehe; če pa je nastal ladjem na morju in je poginil par sto ljudi, so bili vsi listi polni groznad tem, kar se je pripetilo. Sedaj pa čujemo na pomoč klice tisočih in tisočih beguncev, ki žive razkropljeni po vseh deželah sveta. Kako reagirajo ljudje na te klice? Nihče se ne gane, nihče se ne odzove. In vendar jih je med temi tisočermi Rusi brez števila, ki trpe pomanjkanje vsake vrste.

Velik del Wranglove armade z ženami in otroci se je umaknil s Krima v Carigrad. Na podlagi dogovora z bolgarsko vlado, se je dovolila 10 tisoč Rusov nastanitev na bolgarskem ozemlju. Od tega števila se jih je smelo pozneje vrniti kakih 7000 nazaj v Rusijo. Sedanja bolgarska vlada pa se je zbalala, da so ostali na njenih tleh komunisti, ki bi lahko razvijali kako nevarno propagando. Pred časom se jih je radi tega moralo 250 vkrcati na reko ladjo, kjer je bilo prostora komaj za 50 oseb. Ladja je vozila v smeri proti Odesi. Ko je prišla na cilj, pa ni dovolila ruska vlada beguncem izkrcanja. Ladja se je morala vrniti na Črno morje. Toda kam je hotela? Ostalo ji ni nič drugega nego da izkrca ljudi na turškem ozemlju. A tudi turške oblasti so zavrnile nesrečnejze in tako so morali ljudje ostati na krovu.

Na povratku je zadelo ladjo težka nesreča. Začela se je potapljati. Ljudje so začeli klicati na pomoč. Prišla je mima neka angleška ladja, ki je pomagala spraviti Ruse na varno. Angleži so Turke opsovali ter jih naredili odgovorne za človeške žrtve. Šele potem so turške oblasti dovolile Rusom, da se naselijo na koščku zemlje blizu obale.

Na brzoplovno prošnjo beguncev za povratek v Rusijo, je odgovorila moskovska vlada negativno. Obenem je Moskva obdolžila bolgarsko vlado, da je ona kriva nesreče in neuspelega podjetja, ker je hotela izkrcati begunce na ruskih tleh brez predhodne odobritve sovjetskih oblasti. In ruski begunci so morali radi tega ostati v Carigradu, na odprtem prostoru, kjer jih je vzdrževala odnoda evropsko-ameriška kolonija z milodari. Može in žene so ležali na goli zemlji, njihove postelje so bili kosci opeke, za zglavja pa so imeli kamne. In v tem taborišču so se porajali otroci. Dnevna racija hrane teh nesrečnikov je obstajala iz koščka kruha in skope porcije juhe. Turška policija je zaplenila Rusom še njihovo poslednje imetje, gotovino, ki so jo imeli pri sebi.

Kaj torej sedaj? Bolgarska vlada je zabranila Rusom povratek na njeno ozemlje; Rusija jih ni hotela sprejeti; Turčija jim ni hotela dovoliti bivanja na svojih tleh. Podpora založnika Erichsena v Kodanju je jedva zadoščala, da so ostali bedniki pri življenju. Pozneje je priskočila na pomoč ameriška organizacija »Near East Relief», ki je prevzela preskrbo nesrečnikov, toda le pod pogojem, da bo vprašanje njihove usode kmalu rešeno.

Takšno je torej življenje ruskih beguncev. In v Evropi, izven domovine jih živi na stotine, da, cel milijon. Ogromna večina jih je brez zaslužka. Zaenkrat se razpravlja o načrtu, da bi nastala na ozemlju Južne Amerike posebna ruska kolonija. Komisija, ki so ji bile poverjene tozadevne pripravljavalne naloge, je že pregledala teren in določila kar je potrebno. Upati je sedaj, da bo vprašanje ruskih beguncev na ta način kočnoveljavno rešeno, zadnja beseda v tej zadevi pa bo vsekakor izrečena na prihodnjem zasedanju Zveze narodov v Zenevi.

ELENA DI SANGRO

(nepozabna Popeja iz vseh filmov „Quo vadis...?“ briljira zopet v vseh filmih sijaja, zabavnosti, dvorskih intrig, razkošja ljubavi, humorja in smeha v monumentalnem filmu:

Maciste, kralji Sardinije

Pride se ta mesec v

ELITNI KINO MATICA

tem času bomo ukrenili, kar bo ona želela.

Mladi par, ki ga ni nihče spremljal do postaje, je odpotoval v Palermo. Tam sta imela prebiti čas, določen za ta čudni zakon, ki je imel pokriti z zastorom pozabljenja ljubavno avanturo Atilije Parolini.

Na poti je opazoval Franco Dalla Costa svojo družico in ugotovil, da je prava sreča biti mož takšne žene. Poskušal se ji je približati z raznimi malimi uslugami ali ona ga je hladno odbila. V Palermu sta se nastanila v enem prvih hotelov. Atilija je naročila zase cel apartemen in je pustila Franka, da je spal v salonu na divanu.

Tako je bilo prvo noč in tudi naslednje. Obedovala sta skupaj v veliki hotelski obednici, skupaj sta se šetala, skupaj hodila v gledališče, v kino, na tekme, ali v vsem tem času sta izmenjala jedva sto besed.

«Potrpite, šest mesecev bo brzo pri kraju in potem boste zopet svobodni!», mu je govorila Atilija z naglasom, v katerem ni mogla prikriti ironije.

«Ali meni je strašno, ker Vas začemj blazno ljubiti.» «Glejte no, to vendar ni predvideno v pogodbi!», se je smejala Atilija.

Neko noč je ves obupan tolkel po njenih vratih. Njena bližina ga je opa-

Francu, da se naslanja Atilija bolj nego običajno na njegovo roko. Po obedu mu je dovolila, da je ostal pri nji.

«Franco, kaj hočete storiti tisti dan, ko izteče najina pogodba?» ga je vprašala, ko sta sedela sama na terasi.

«Kaj? To, kar bi bil moral storiti, preden sem prečital tisti oglas. Moje življenje je bilo tedaj strašno, ker sem ljubil mnogo žensk; zdaj bo še strašnejše, ker ljubim samo eno.»

«Kaj pa, če bi Vam tudi ona povedala, da ji niste ravnodušni in da ni niti izključeno, da bi Vas s časom ljubila?»

«Poljubil bi ji roko in čakal potrpežljivo na tisti srečni trenutek!», je odvrnil Franco, prijel za Atilijino roko in spustil na njo poljub.

Čakal je z velikim potrpljenjem. Atilija ga čez dan ni puščala samega, ali zvečer se je vedno zapirala v svojo sobo. Do tistega dne, ko je iztekla njuna pogodba. Tedaj je Atilija zašepetala Franku: «Danes postaneva svobodna oba. Lahko pojdeva vsak svojo pot, če pa me še ljubite, kakor tistega dne, ko ste ubili kapetana Torija, tedaj...»

Ni mogla niti končati, ker jo je Franco ves razburjen pritislil v naročje: «Rad bi videl, kaj bi me moglo ločiti od moje žene!»

«In mene od mojega moža!» In ostala sta si zvesta vse življenje.

Po slovenskem svetu

Sovjeti bi radi vzpostavili staro Avstrijo!

Boljševiki so osnovali mednarodno revolucionarno organizacijo, katere cilj je, da bi razbila vse države, ki so nastale na razvalinah stare Avstro-Ogrske. Ta cilj je jasno razviden iz glasil, ki jih izdaja ta boljševiška organizacija na Dunaju. »Internationale Pressekorrespondenz« in »La Fédération Balkanique« — oba ta organa finansirajo sovjeti — rušeta sistematično proti sedaj obstoječemu stanju v Srednji Evropi in na Balkanu in delujeta predvsem na to, da bi razpadle Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija. In če bi res razpadle te države, kaj potem?

Kdor zasleduje to komunistično propagando, bi sodil, da je končni smoter te propagande ta, da bi na ruševinah držav Male antante končno nastale sovjetske republike, ki bi na to vstopile v federativno zvezo z ruski sovjeti. Toda to mišljenje je napačno, kakor nas poučuje bivši sovjetski poslanik na Dunaju Adolf Joffe.

Ta sovjetski diplomat je namreč že dni naplaval v moskovski »Pravdi«, ki je, kakor znano, glasilo sovjetske vlade, veleslužbenec članek, ki izpričuje, da imajo boljševiki pač nameno razrušiti takozvane nasledstvene države, ne mislijo pa na njih ruševinah zgraditi sovjetske republike, marveč — staro Avstro-Ogrsko. Joffe razpravlja v tem členu o situaciji sedanje Avstrije. Pravi, da je položaj avstrijske republike silno težaven, povdarja, da triletno delovanje dr. Zimmermanna, komisarja »Zveze narodov«, v Avstriji ni obrodilo nobenih sadov, in trdi, da ni imela sanacijska akcija »Zveze narodov« prav nobenega uspeha. Avstrija je baje sedaj tam, kjer je bila pred leti. Hira in peša ter propada gospodarsko. In kako se naj to propadanje ustavi? Joffe je mnenja, da je za to edino sredstvo »vsaj gospodarska združenja Avstrije z onimi državami, ki so prejele z njo tvorile gospodarsko celoto.« To se pravi z drugimi besedami treba je zopet spraviti Čehoslovake in Jugoslovane pod nemški in madžarski jarem ter vzpostaviti staro Avstro-Ogrsko.

Da bi torej avstrijska republika lahko živel staro parazitsko in feodalsko življenje, naj žrtvujeta svojo neodvisnost in svobodo predvsem Čehoslovake in Jugoslovane, dve slovanski državi. In to mnenje zastopa diplomat največje slovanske države, ki bi morala biti, kakor nekoč stara Rusija, zaščitnica in pokroviteljica vseh malih slovanskih držav! A danes hoče sovjetska Rusija uničiti dve slovanski državi, da omogoči življenje Avstriji, organizmu, ki je stoletja živel na stroške slovanskih narodov in jim pil kri in mozeg! Pa so še pri nas naivni ljudje, ki verujejo v preorientacijo boljševikov v slovanskem smislu! Tročiji, pa Joffe in drugi sovjetski matadorji pač niso zastopniki življenja na Dunaju!

General Mittelhauser in Slovaška. Sed čehoslovaškega generalnega štaba general Mittelhauser se je vrnil, kakor je znano, v svojo domovino, kjer prevzame zelo važno in odgovorno vojaško službo. Ob njezo-

vem odhodu mu je poslal minister za Slovaško dr. Kallaz presrečno poslovilno pismo, na katero mu je sedaj general Mittelhauser odgovoril tako-le: »Zahvaljujem se Vam iz vsega srca za izraze simpatije, ki ste mi jih ob slovesu tolačili v imenu Slovaške. Z veliko boleščjo zapuščam Prago in obračam v knjigi svojega življenja list čehoslovaške kariere po 7 letih službe, ki jo ohranil vsikdar v najlepšem spominu. Leta, ki sem jih preživel na Slovaškem, so zlasti bogata na vtisih in spominih. Ljubim Slovaško radi nene gloske čustvenosti in poštenosti in v tel lastnosti naroda zrem lamstvo za njeno silno bodočnost, saj le to podlaga, ki je temeljni pogoj narodne slave. Verujte besedam starega Alžabana, ki pozna čar male domovine. In ako bi na Slovaško še prišli zili in težki časi in ako bi takrat še mene potražovali, pričem branit Naše slovaške kraje, kot naveden vojak s puško v roki! — To za mišljenje generala Mittelhauserja, ki je rodom iz Alzacije, karakteristično pismo je napravilo na Slovaškem največji vtis.

Politični shodi in mladina na Poljskem. Ustavni odbor poljskega selma (parlament) v Varšavi je sprejel v drugem branju zakonski načrt o zborovalni svobodi. Eden izmed členov tega zakonskega načrta določa, da se mladina pod 18 leti ne sme udeleževati političnih shodov in zborovanj. Listi pišejo, da sprejme to določbo tudi plenarni parlament.

Proti sprejetju slovaških klerikalcev v vladno večino se je ostro izrekel slovaški poslanec dr. Štefanek, ki pripada vladni koaliciji, v svojem javnem predavanju o slovaškem vprašanju v Pragi. Med drugim je izjavil: »Ako sprejmemo Hlinčec v vladno večino, se moramo najprej z njimi sporazumeti na cerkvenem polju. Cerkevno vprašanje pa se more rešiti samo z ločitvijo cerkve od države ali pa s konkordatom. Raje pa imamo dober konkordat, kakor pa slabo ločitev. V tej stvari bi se lahko mnogo naučili od Madžarov, ki so obvladali duhovščino s pomočjo škofov. Na škofovskih stolihi so sedeli izključno zaupniki vlade. In tako je držala vlada duhovnike trdno v svojih rokah s pomočjo škofov in potom konvencij. Kar se tiče avtonomije, je vseh 17 koalicij slovaških poslancev proti politični avtonomiji. Politična avtonomija bi Slovaška, ogrožena od Madžarov, ne prenesla. Čim bi Slovaška dobila svojo politično avtonomijo, bi tudi Madžari v južni Slovaški zahtevali svojo regionalno avtonomijo. Obramba proti Madžarom je mogoča samo v tesnem sodelovanju Slovačkov s Čehi, kar pa ne pomenja, da bi ne zahtevali pametne uprave in gospodarske decentralizacije.« — Kakor je razvidno iz teh izjav, zavzema dr. Štefanek glede avtonomije Slovaške približno isto stališče, kakor samostalni demokrati glede avtonomije Slovenije.

Velika brezposelnost na Poljskem. Ker znaša skupno število rudarskih in industrijskih delavcev okoli 600.000 in ker je bilo sredi januarja mesto registriranih 341.301 brezposelnih, je sedaj skoraj polovica poljskih delavcev brez dela. Pri tem je treba vpoštevati, da znaša število neregistriranih brezposelnih delavcev okoli 100.000. Krakovska demokratska »Nova Reforma« priča, da od vlade energičnih ukrepov, ker preti gospodarski krizi neizogibna katastrofa socialnega življenja. Tudi »Glas«, glasilo ministrskega predsednika smatra sedanjo brezposelnost za najvažnejši politični problem.

F. Pelikan — B. Borko:

Pangermanizem po vojni

(Povodom knjige E. Seillière-ja »Les Pangermanistes d'après guerre«.)

Nemško mišljenje je vsekakor očitnoval dar ubogljivosti nasproti oblastnikom. Vedno je bilo orodje mogočne nemške organizacijske sposobnosti. Nikoli ni dosegel niti francoskega esprita niti angleškega common sense. Že Lutherova protestacija zoper papeštvo ni bila nič drugega kot majhna dogmatična korektura krščanstva; pustila je pač razumu prosto pot in avtonomijo v razlagi evangelija, pustila pa je tudi nemškemu knezom skrb za prosvetne zadeve in vlado. Tej ubogljivosti gre hvala, da se na nemških tleh ni vkoreninil revolucijski duh Jakobinizma. Iz nje je izvirala tudi Kantova pietistična primena Rousseaujevega kaloinističnega imperativa, ki pa je imel pri ženevskem rojaku več življenske barvnosti nego pri Prusu, ki je bil dokaj nagnjen k misticizmu in pri katerem ni mogla niti Humejeva filozofija pretrgati Majine tancice intelektualističnega predvaja. Iz nje izhaja tudi Heglovo neomejeno spoštovanje do melianske državne ureditve, njegova hipostaza državne misli, ki je omogočila zedinjenje nemškega naroda, ki ga je bil Napoleon praktično pospešil.

Iz tega romantičnega osredja izhaja tudi mističen pangermanizem, čigar razvoj zasleduje v svojih spisih francoski filozof Seillière, začeti z Lesingom in Herderjem in potem preko Fichteja, Hegela, Nietzscheja, Chamberleina, pod vplivom Gobineauja, preko njegovih učenih antropoloških pristaev: Ammona, Woltmanna, Reimerja, preko militaristov Lasalla, Treitschkeja, Moltkeja, Bernardija vse do sedanjih povojnih njegovih predstavitev: Thomasa Mana, grofa Keyserlinga in zastopnika nemške teorije o koncu civilizacije Spenglerja. O teh treh možih razpravlja zgoraj omenjena Seillièrejeva knjiga. Thomas Mann je izdal mimo romana dekadentne rodine Buddenbrockov tudi: »Razmišljanja nepolitičnega človeka«, v katerih skuša opravičiti nemški upad proti Parizu kot tipičnemu mestu propadajoče rimske civilizacije; Mann vidi v tem napadu zgolj protest nemške kulture proti zapadni civilizaciji. Edinole v Nemčiji, čije predstavitev je po Mannu — nemški malomeščan (ki ga je Wagner v svojih »Mojstrih« toli oboževal), obstoja čustvena kultura, umetnost in posebej še godba. Pri drugih narodih, vidimo zgolj politiko, civilizacijo, splošno voljno pravico, literaturo, retoriko.

Mann je pozabil, da je Bismarck napravil iz nemškega Bürgerja velikega realista in da je že zdavnaj izgubil svojo idilično sentimentalnost. Nemški Bürger se ni obotavljal, ko je šlo za to, da žrtvuje 50.000 ljudi za aneksijski breuxijski premogovnih kotlin, mence, da bo postal gospodar sveta. Mann simpatizira s svetovno vojno in z nemško udeležbo v nji; iz spoštovanja do strastnega napa Nemcev, da spoznajo sebe, da se omeje nazven in da dajo sebi prav. Pozablja pa, da je nemško kulturo prisilil k tem naporom težak pritisk vnanjih, izven kulture stoječih činitelev. Pravi, da ima Nemčija edina zares evropsko zavest svojih dolžnosti; ona edina še ima narodni čut in prave vzvišene univerzalistične tradicije. Mann si je dovolil paradoksa, da bo svetovni mir zagotovljen z mazo najmanj pacifiističnega naroda na svetu. Če bi tedaj Nemčija zmajala, bi bila odvrnjena vsaka nadaljna vojna. Nemčija bi postala nedotakljiva s pomočjo čudovite hegelijske negacije, ki vsako bodočo vojno že pojmovno zatire in odstrani. Tudi Keyserling utemeljuje na podoben način novo obliko nemškega imperijalizma in mesijanizma, ko trdi, da so Nemci kot najmanj političen narod dali svetu največjo politiko. Filozofično pa podpre to svojo teorijo z romantičnim nazorom o ustvarjanju iz neskončne srčne praznote. Narod, ki je najdalje od ideala, je narod največjeza hrepenenja (Sehnsucht). Mann skuša v svojem estetično-rasnem misticizmu spraviti francosko umetnost z nemško bodočnostjo in poštenostjo. Hotel bi dati sredozemskemu krščanstvu, ki je po svoji podlagi latinsko, krepko prusko moralno osnovo.

Graf Keyserling, čigar prvi spisi so bili posvečeni problemu nesmrtnosti in filozofiji prirode, je že pred vojno (1911) kritiziral teoretični germanizem. Nato je odšel na tri leta iz domovine, da bi na licu mesta počul indijsko in kitajsko modrost. Izsledki tega potovanja je bil »Filozofov popotni dnevnik«, ki je imel velik uspeh in mu je prinesel mimo drugih dobrot tudi roko vnukinje kneza Bismarcka in posest zgodovinskega gradu v Friedrichsruhu. Tudi on je prepričan, da je neniški narod v jedru nepolitičen in da je njegovo poslanstvo, pripravljati novo verstvo, biti »svetovna vest«. Indijci so mu pokazali pot k mistični zbratosti in ves iztok mu je razodel nič-

murnost iskanja tistih verskih resnic, ki so mu postale tradicionalne. Nemčija mora postati oznanjevalec novega univerzalizma, nove univerzalne demokracije, ki čemer jo »vposobilajo nje vera in absolutno znanje, tje specializacija in organizacijske sposobnosti. Junkerji naj sicer ostanejo še nadalje na krmilu, vendar pa se pretvori v preproste demokrate, ki bodo opustili svoje materialistično pojmovanje sveta in vero v gmotno nadlavo Nemčije; ta vera je namreč tudi po Keyserlingu vzrok nemške katastrofe. Nemški narod je najbolj oddaljen od absolutnega ideala (tega paradoksa ne smemo, seve, vzeti dobesedno, zakaj odkod bi neki črpal nemški narod vero v svoje mesijansko poslanstvo, če ne bi bil prepričan, da se je v njem uresničil narodni ideal, zato pa je najbolj prožet s hrepenenjem po tem idealu in zato je v njem vtešeno največje platonskega Erosa. To je nostalgija Židov v babilonskem suženjstvu, — in nji je podlegel ta predstavitelj nove faze nemškega imperijalizma, ki ima topot na videz duhovno obliko. Keyserling spreminja verstvo v metafiziko, utemelji v Darmstadtu šolo modrosti, ki v nji oznanjuje svoji novi kozmopolitizem in svoj evangelij nove mistične in oblačno-romantične demokracije.

Oswald Spengler je ustvaril posebno teorijo o propasti zapadne civilizacije; primerja jo s propastjo staroveških kultur, pri čemer očituje obsežno poznavanje vzhodnih kultur, zlasti magične arabske, starokitske, staromehanske, staroindijske in drugih kultur. Kot civilizacijska središča, ki so bila ali so zapisana pogin, navaja Babilon, Tebe, Aleksandrijo, cesarski Rim, Bizant, Pataputro, Bagdad, Grenado, Tenochatlan, Madrid, papeški Rim, London, Pariz, New York — Berlin je pri tem čudnem nastevanju docela pozabil, čeprav je tu tudi središče sodobnega industrijalizma. Spengler obeležuje kot dva nasprotnika kulturo dežele in civilizacijo mesta, ki je povsem umetvena in gmotna ter ugona blja voljo do moči (Wille zur Macht), voljo, ki je ohranjena

edinole v globokem instinktu, kakor ga izražajo melodija, sila, neskončen prostor, Bog, skratka vse ono, kar sili človeškega duha, da prekorači pozitivne meje in premeta samega sebe. Ta volja je baje izražena v magični arabski kulturi in favstovski Goethejevski kulturi, ki je boja dala smrten udarec sholastiki in gotični duši. Ne moremo se na tem mestu podrobneje ukvarjati s Spenglerjevo fiziognomiko človeških kultur kot Živih Sil, zasnovano na Bergsonovi teoriji časa in neskončne aktivnosti, niti z njegovimi globokimi matematičnimi in zgodovinskimi proučevanji ali s čudno zmesejo katoliške mistike in Goethejevskega baroka, ki pa skoraj s polovico sloni na gotičnih legendah. Seillière nas opozarja, kako Spengler vpodablja (v duhu svojega zadnjega smotra, namreč: nadomestiti današnji cezarizem s pruskim socializmom) vse te historične pojme in kako jih uporablja samo kot gesla, s čemer daje zgodovinskemu razvoju drugačno sliko. Tudi to je neka vrsta nostalgije: v tem primeru je to nostalgija pokornosti impulzu Boga — usode — Časa kot graditelj zgodovine.

Tako je tedaj ubogljivost prva in zadnja čednost nemškega mišljenja, katero se je tudi sedaj po vojni potrudilo, da bi našlo dekadentni nemški aristokraciji novih imperijalističnih ciljev. Oglašja se tako v dekadenci Mannovega hanseškega malomeščana kakor v Keyserlingovem aristokratskem kopnenju po neskončnem idealu in duhovni demokraciji in slednjič v Spenglerjevem idealiziranim pruskem socializmu, ki mu je ideal vnanja organizacija človeštva in čigar vzor vidi že v mejnem grofu Geronu, ki je znal tako imenitno iztebiti polabske Slovane. Povsod srečujemo neskončno razdaljo nemškega mišljenja od realnosti in povsod se opravlja služba nadutim instinktom nemških Junkerjev: le ti pomenijo vtešeno dovršenost zgodovinskih dedičev onih fiziološko silnih zmagovalcev nad rimskim imperijem, ki se tako radi ponavljajo v zgodovini človeštva.

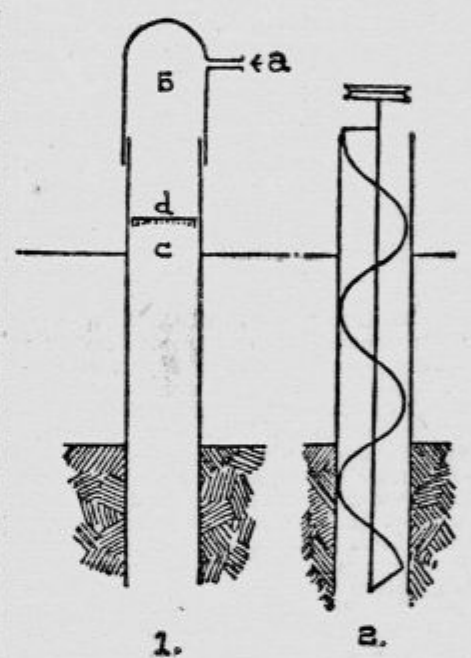
Moderna tehnika

Betonski piloti

Nov postopek.

Postavljanje betonskih pilotov je bilo do pred kratkim jako zamudno in drago delo. Beton — tudi armirani — je prekrhek, da bi ga zabijali z ovnom v tla in zato je treba betonske pilote in podloge v zemljo zapkopati. Delo pod vodo je seveda še mnogo kompliciraneje, delali so ali pod potapljaškim zvonom ali pa v visokih predurh. Ta slednja metoda je dala povod novi iznajdbi. Namesto širokega predurha zabijejo enostavno v dno debelo železno cev, ki je na koncu opremljena z ostrim robom. Iz te cevi spravijo zemljo potom spiralnega svedra, vodo pa izpumpajo. Nato namazejo notranjo plat s katranom, zemeljsko smolo, vazelino ali sličnim in vlijejo v cev betonsko kašo, na vrh kaše pride železen pokrov, ki ima proti betonu obrneno hrpavo notranjo stran, v ostalem pa hermetično zapira cev. Na vrh cevi montirajo lekljeno kapico in spustijo v notranost cevi stisnjen zrak pod pritiskom 5—6 atmosfer, ki stisne beton skupaj na koncu cevi pa v vse zemeljske razpoke in prazne prostore, tako da se tvori betonske veje, podobne koreninam. Nato pustijo, da se beton posuši in stvdi; ko je stisnjen, uvajajo zrak z 10—20 atmosfer pritiska, ki dvigne cev rza nastali betonski steber, pri čemer drži železo ob mazilu na notranjih stenah.

Slika predstavlja shematično sliko cevi za betoniranje. Pod 1 je cev opremljena s kapico b, ki ji dovažajo zrak skozi cev a, d je pokrovna ploščica, c prostor, ki ga napolnijo betonska kaša. Pod 2 je cev za-

bila v dno in opremljena z odgovarjajočim spiralnim svedrom.

Novi postopek ima prednost, da je cenejši in da rabi manj delavcev. Betoniranje se vrši na lcu mesta; predvsem so pa na tak način postavljali piloti mnogo bolj trdno zasidrani kakor običajni in obstojnejši nego navadno li beton. Mogoče je tudi izdelati take pilote iz armiranega betona. Armatura obstoji iz železne mreže, ki se večalimani lahko uda pritisku. F. L. Y.

Filatelija

Novosti

Mednarodni filatelistični biro v Parizu se imenuje zveza filatelstov, katero snujejo francoski zbiratelji. V zvezo so povabili filat. zveze vseh v Zvezi narodov zastopanih držav. Mednarodni fil. biro bo torej prva svetovna organizacija, v kateri bodo tudi Nemci, ki do sedaj niso bili vabljeni niti na velike razstave. Začetek so napravili Američani, ki so dali prostor na razstavi v New Yorku, ki se vrši jeseni, tudi Nemcem, ker bi bila brez njih ta ogromna izložba nepopolna, kar se tiče materialja, še bolj pa radi odsotnosti nemških strokovnjakov dr. Munka, urednika Kohlve priročne knjige, in drugih filatelističnih znanstvenikov. Zelo čudno je, da Amerika še vedno ni povabila v razsodišče, ki bo razdeljevalo nagrade, nobenega Jugoslovana. Krivi smo le sami, ker še vedno nismo združeni v veliki, celo državo obsegaajoči organizaciji.

Filatelistične publikacije v naši državi so se že precej pomnožile, ker zanimanje za zbiranje vedno bolj raste in ga tudi naše časopise posebno na Hrvaškem in v Sloveniji prav izdatno podpira. Izhajajo sledeči samostojni fil. časopisi: 1. »Kolektor«, Kranj, glasilo Istomenega krožka za menjavo v Glasilo 4—Skvat v letu. 2. Filatelista, Zagreb, organ »Hrv. fil. društva«, mesečnik, izhaja neredno. Stalne filatelistične rubrike kmalo sledeči dnevnik in časopisi: »Jutro«, Ljubljana, vsak četrtek; 2. »Marburger Zeitung«, Maribor, neredno; 3. »Novosti«, Zagreb, vsako nedeljo; 4. »Zagreber Tagblatt«, Zagreb, vsako sredo; 5. »Der Morgen«, Zagreb, vsak četrtek; 6. »Omladina«, list za srednješolsko mladino.

Albanija. Že koncem decembra so izšle nove znamke s sliko predsednika Ahmeda Zogu in sicer na vrednostnih quindarjih v cvitju, v frankih pa v uniformi. Frankovne znamke: 1 quindar, oranžna; 2 qu. rdečkasto-rjava; 5 qu. zelena; 10 qu. rdeča; 15 qu. rjava; 25 qu. modra; 50 qu. temnomodrozelen; 1 frank vinskoročca (temnomodra; 2 fr. zelena) oranžna; 3 fr. rjava (vijoličasta; 5 fr. vijoličasta) črna.

Belgija. Dosedanja frankovna znamka za 30 cent. je izšla v novi barvi: 30 cent. lilastoržna.

Čehoslovaška. Najbrže prav v kratkem izidejo provizorični časopisni znamk s preiskom: 2 h. na 5 h. žurni; 5 h. na 5 h. žurni; 10h. na 5 h. žurni.

Danska. Frankovne: 25 oere zelena in 2 krone siva z rdečo sredino; portovna 1 K rjava in temnomodra.

Italija. Znamke za zračno pošto z risbo znamk za pnevmatično pošto v ležečem pravokotniku in napisom »Posta Aerea«: 60 c. sivkastoolivna; 1 l. modra; 1.50 l. oranžna; 5 l. zelena.

Monako. Frankovna znamka z grbom: 5 c. oranžna. Tri nove portovne znamke enak rabe kot l. 1904: 20 c. olivnorange na hrastobarni; 60 c. stvozelena; 1 fr. lilastoržna.

Nizozemska. Slika kraljice je izšla v bakrotisku in velikem formatu, zobčana 11½, frankovna za 1 gl. ultramarin.

Norveška. Službene znamke: 5 oere lilasta 10 o. zelena; 15 o. temnomodra; 20 o. rjavoličasta; 30 o. siva; 40 o. modra; 60 o. sinja.

Ali ste naročili vsaj enega znanca ali znanko na tednik »DOMOVINO«?

Če hočeš dobro kuhati

kuplj najbolsio aluminijasto posodo le pri trvdit Stanko Florjančič, trg. z železnino Ljubljana, Sv. Petra cesta. 56

Vesta - Radiumplastik senčniki

epohalna novost za lestence in svetilke

Izdela je edino 52

VESTA, svetlobna in metalna industrija Ljubljana, Kladova ul. 8/1

Šah

Match Zagreb-Novi Sad.

Zmaga Zagreba 6 ½ : 1 ½.

V nedeljo 14. t. m. so je v Zagrebu od igrala finalna šahovska tekma med Novim Sadom, vzhodnim prvkom naše države in Zagrebom. Novosadčani so prišli brez profesorja Čiriča, ki je bil službeno zadržan. Igro je otvoril mojster Vladimir Vuković, ki je bil reditelj matcha. Igralci so se slo-dece razdelili:

I. deska dr. Singer (Zagreb) — Ing. Feuer (Novi Sad); II. deska Kulžinski (Novi Sad) — Agapijev (Zagreb); III. deska Rožić (Zagreb) — Vidor (Novi Sad); IV. deska Rosenberg (Novi Sad) — dr. Trstenjak (Zagreb); V. deska Goldmann (Zagreb) — Grilušin (Novi Sad); VI. dr. Iljić (Novi Sad) — dr. Deutsch (Zagreb); VII. deska Celjak (Zagreb) — Ognjanović (Novi Sad); VIII. deska Bizan (Novi Sad) — Didžinski (Zagreb).

Naval občinstva je bil nenavadno velik. Igralni lokal v hotelu »Esplanade« je gotovo premajhen za take prireditve. Prve poteze na vseh osem deskah so pokazalo teoretično podkovano igralcev. Le Kosta Rožić je v znani Cambridge Springs varijanti takoj sploščal izgubil kmeta, toda ne glave. Igralo se je počasi in vztrajno. Po dvehurnem boju je talentirani Celjak namrat odločil partijo sebi v prid. Njegov nasprotnik Ognjanović je nezdavno odprl, kar je Celjak dober izkoristil. Medtem je na prvi deski Feuer žrtvoval proti dr. Singerju kmeta, da dobi napad. Kombinacija pa je bila pogrešna in izgubi tega kmeta je kmalu sledila izguba drugega in tretjega kmeta. Ing. Feuer je zagrešil s tem, da je partijo predolgo igral. Po tej partiji je bilo jasno, da je poraz Novosadčanov siguran, ker na nobeni od ostalih desk niso imeli očitno premohi. Rusa Kulžinski in Agapijev sta končala z remijem. Agapijev je bil očitno nedospornost. Rožić je po izgubi kmeta zbral vse svoje sile in je izvedel krasen napad na nasprotnika. V odločilnem trenutku je žrtvoval še kvaliteto in spravljal Vidora v tako nesrečno situacijo, da ta ni mogel v naslednji potezi preprečiti maza. Par minut pred prekinitvijo se je udal še Grilušin proti Goldmannu.

Zagreb je s tem vodil impozantno s 4 ½ proti 1 ½. Popoldne so se odigrale še prekinjene partije. Dr. Iljić je kot edini Novosadčan dobil, in sicer proti dr. Deutschu. Bizan bi lahko sprejel ponudni mu remi, kajti pozneje je partijo celo izgubil z Didiškim. Ista usoda je doletela Rosenberga, ki ga je dr. Trstenjak počasi, toda z veliko sigurnostjo premagal. Končni rezultat za Zagreb je 6 ½ : 1 ½. Ta rezultat je razočaral. Novi Sad ni zadovoljil pri tej finalni tekmi. Sedaj je jasno, da sta si edina resna nasprotnika v Jugoslaviji edino le Ljubljana in Zagreb. Letošnje medmetne tekme bodo to dokazale. Tu prinašamo najkrajšo partijo te tekme.

Beli: Celjak (Zagreb) — Črn: Ognjanović (Novi Sad). 1.) d4, d5, 2.) f4, e3, 3.) e3, Sc6, 4.) Sf3, e6, 5.) c3, e4, 6.) e4, d6, 7.) Ld6: Dd6, 8.) Ld3, Sf6, 9.) 0—0, 10.) Tef, Tf8, 11.) Sc5, Se7, 12.) Sb2, Sc6, 13.) Sd3, Sf7, 14.) Sc5, Se5, 15.) de5, Df7, 16.) Dh5 črn se uda.

Ogromen požar v največjem nebotičniku na svetu

Smrtnonevarno reševalno delo gasilcev.

Newyork, 17. februarja. d. Včeraj dopoldne je začelo goret v enem največjih in najvišjih poslopij Amerike, v palači zavarovalne družbe Equitable, ki ima petdeset nadstropij. Dosele še ni pojasnjeno, kako je izbruhnil požar. V prav kratkem času je objel ogenj vse poslopje do višine 35. nadstropja. Takoj je prihitelo več požarnih bram s parnimi in avtomobilnimi brizgalnicami, ki so se hitro lotili gašenja. Sele proti večeru se je posrečilo več sto ognjegascem pogasiti požar, ki je napravil večmilijonsko škodo.

Človeških žrtv ni bilo. Pri gašenju je bilo 15 gasilcev vsled opeklin in dima tako poškodovanih, da so jih morali odpeljati v bolnišnico. Zelo naporno in čisto tudi smrtnonevarno je bilo reševanje ljudi, ki so bili v gornjih prostorih nebotičnika. Požar je zalotil štiri delavce, ki so se pred njim umaknili v 40. nadstropje, od koder jih je požarna bramba spravila s smrtno nevarnostjo na varno. Rešenih je bilo tudi več sto delavcev, ki so v bližini strehe snazili prostore in opremo. Tudi to reševalno delo je bilo naporno in nevarno, ker so bili prestrašeni ljudje nad 200 metrov visoko od tal.

Palača zavarovalne družbe Equitable je razen po svoji višini in ogromnosti znana tudi po tem, da je eden najlepših nebotičnikov na svetu. Poleg Woolworthovega, Singerjevega, Bush Terminalskega in nebotičnika družbe Standard Oil je to ena največjih znamenitosti milijonskega mesta ter skozi in skozi moderno zgrajena stavba, ki vsled betona in jekla, iz katerega je narejena, ne more pogoreti, ampak le zgoreti, ako se vnamejo gorljive snovi. Les navadno le malo trpi, ker je ves impregniran.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarij

Ljubljanska drama
Začetek ob 20. uri.
Četrtek, 18.: »Ana Christie«. C. Petek, 19.: Zaprt. (generalka). Sobota, 20.: Zaprt. (Ob pol 20.: »Deseti brat« v operi.)
Nedelja, 21.: ob 15.: »Obt gospe Warrenove«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Zvečer zaprt. (Ob pol 20.: »Deseti brat« v operi.)

Ljubljanska opera
Začetek ob pol 20. uri.
Četrtek, 18.: »Zvedave žene«. F. Petek, 19.: »Vezni mornar«. A. Sobota, 20.: ob pol 20.: »Deseti brat«. Proslava 50letnice umetniškega delovanja g. Antona Danila. Izv.
Nedelja, 21.: ob 15.: »Trubadur«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ob pol 20.: »Deseti brat«. Proslava 50letnice umetniškega delovanja g. Antona Danila. Izv.

Mariborsko gledališče
Začetek ob 20. uri.
Četrtek, 18.: »Hlapec Jernej«. C. Petek, 19.: Zaprt. Sobota, 20.: »Ciganin«. A. (Kuponi.) Nedelja, 21.: ob 15.: »Zlahtni mešanec«. Znižane cene. (Kuponi.) Zadnjič v sezoni. Ob 20.: »Stambulska roža«. (Kuponi.) Gostovanje g. Janka, člana ljubljanske opere. Ponedeljek, 22.: Zaprt.

Mlada arhitektura v Beogradu

Beograd, 15. februarja.
V največji dvorani tehnične fakultete na tujaški univerzi se je večer otvorila razstava del pripravnikov za arhitekturo. Razstavljena dela napravljajo najboljši vtis in kažejo dobre rezultate, ki so jih dosegli kandidati za arhitekto v zadnjem semestru. Razstavo je otvoril s primernim nagovorom akademik prof. Andra Stefanović, ki je povdarjal, da naša domača arhitektura razveseljuje napredujo. Polagoma nastaja naš lastni, nacionalni stil, ki raste iz arhitekture starih spomenikov in stavb. Ta stil pa ni gola kopija, prazen posnetek tega, kar je imel naš narod v preteklosti, temveč nekaj novega in mladostnega. Na pariški razstavi so dobila naša dela druga nagrada in v gledanem času se bomo mogli glede arhitekture meriti z visoko razviti narodi v tej stroki.

Profesorji beograjske tehnike marljivo podpirajo stremeljanje po uveljavljanju v domači arhitekturi in dajejo svojim gojenim za letna in diplomatska dela projekte velikih in monumentalnih zgradb, ki se bodo prej ali slej zidale v Beogradu. Na ta način se mlada generacija pripravlja na bodočnost z resnim delom.
In res, beograjska razstava jasno priča o tem, da so profesorji na pravi poti. Naraščajoči so razstavili lepo številno načrtov za monumentalne zgradbe z lepimi in zanimivimi pročelji. Takoj pri vstopu pozdravi obiskovalca razstave načrt za cerkev sv. Save. Projekt je delo g. Aleksandra Derovka, ki se mu je posrečilo z uspehom kombinirati bizantinski in romanski slog. Zelo lep je dalje načrt za veliko dunavsko kopališče, projekt g. Radmila Pavlovičeve. Fasada te zgradbe naj bi bila izvršena v modernem slogu.

Najlepše načrte pa je razstavil rus Andrej Papkov. Napravil je načrt za modern kazališni kolonadami, vodometi in divnim parkom. Od njegove roke je tudi projekt za grandiozno gledališče. Drugi rus, g. Nikolaj Silov, je napravil projekt za cerkev sv. Nikolaja in za vojni muzej. Ta načrt je bil odlikovan s svetosavsko nagrado. Mnogo pozornosti vzbujala tudi načrt g. Gijure Baroševića, ki predstavlja moderen bioskop s kavarno in vestibulom ter dvema nadstropoma lož. G. Miša Manojlovič je razstavil načrt za občinski dom (magistrat) in za mestno kopališče. G. G. Jelena Ilićeva je razstavila projekt za katoliško katedralo v Beogradu, g. Petar Kovikov pa za krematorij z bizantinskimi arkadami. G. Radmila Petrovičeva je razstavila še projekt za Sokolski dom z ogromnim stadionom. Monumentalno lice ima tudi načrt, ki predstavlja letovišni dvorec za kralja Aleksandra.

Modrag Matić je razstavil načrt za arheološki muzej, g. Branko Jovanović pa projekt za kraljev dvorec. Na razstavi je videti tudi načrt bratov Krstićev za naš paviljon na ameriški razstavi v Filadelfiji. Kakor vse kaže, pa se Jugoslavija te razstave ne bo udeležila.

Poleg načrtov za stavbe je na ogled tudi nekaj slik in risb, uspehi del g. Branka Krstića, Zlokovića in Papkova. Slednji je razstavil zlasti lepe akvarele, stvarce, ka-

tere je izgotovili na ekskurziji mladih arhitektov v Mostarju, Gruziji, Benetkah in drugod. Na to razstavo mlade arhitekture je lahko ponosna naša prestolnica, njena univerza, profesorji in dijaki. Saj nam kaže, da hitro in sigurno napredujemo tudi na čistim polju, kjer so nas do zadnjega smatrali za revne učenčke in kopoliste tujih vzorov.

Bernekerjeva študija Krekove glave, razstavljena v Ljubljani. Akademski kipar g. Fran Berneker, tvorec Trubarjevega spomenika v tivoljskem parku, avtor znane skulpture »Žrtve« in drugih uspehih del kipaškega značaja, razstavlja v knjigarni Kleinmayer & Bamberg študijo Krekove glave iz mavca. Študija je bila prvotno namenjena za Krekov spomenik v ljubljanski Zvezdi. Tozadevni projekt pa je propadel in z njim je vzela konec tudi misel izvršitve spomenika. Radi tega se g. Berneker ne misli dalje ukvarjati s projektom in razstavlja študijo Krekove glave v nadnaravni velikosti ter išče kupca za svoje delo. Opozorjamo naše občinstvo na to skulpturo, ki je posebno prikladna za primerjanje del naše predvojnne upodabljačije umetnosti s povojno, izdečki iz stroke. Pogoji za prodajo plastike se izvedo v Bambergovi knjigarni na Miklošičevi cesti.

Razstava jugoslovenske grafike v Curihu. V ponedeljek dne 13. februarja se je otvorila v Curihu razstava jugoslovenske grafike. Razstavnici so vrši pod protektoratom jugoslovenske konzulata v Curihu. Uspeh otvoritve je bil izredno dober. Razstava predstavlja švicarski javnosti nad 200 del, ki so večinoma tudi na prodaj.

Avangardistično gledališče v Zagrebu. Vodstvo Nar. gledališča v Zagrebu je sklenilo prepustiti gledališke prostore v Tuskancu mlajšim zagrebškim dramatikom, ki nameravajo ustanoviti »Avangardistično gledališče«. V tem gledališču se bodo igrala najnovejša dela naraščajočih, n. pr. K. Mesarića, Boška Tokina, Mladena Horvata, Josipa Škavića in drugih. Skupina pripravila kot prvo predstavo Mesaričeve »Kozmične žonglerje« v režiji g. Tita Strojca.

»Gospa hudičevka« v zagrebški drami. Zagrebško dramsko gledališče vpripori v soboto dne 20. t. m. Calderonovo »Gospo hudičevko«, ki je dosegla že pri lanskim predstavah velik uspeh. Delo režira gospod Ivo Rač.

Premijera »Koštan« v splitskem gledališču. Splitsko gledališče je imelo pred par dnevi premiero efektne Stankovićeve »Koštan«, ki velja za najboljšo srbsko moderno dramo s petimi. Glasbeno spremljavo za »Koštan« je napisal skladatelj Krstić in v Splitu je pela naslovno vlogo g. Zlatka Radica. Premijera je zelo dobro uspešna. Orkestralni part je izvajal splitski vojaški orkester, katerega je vodil dirigent Plečič. Vloga občinskega predsednika Arse je bila poverjena slovenskemu rojaku, g. režiserju Prežarcu.

Jubilej igralca Sotirovića, člana beograjske drame. V ponedeljek dne 8. marca bo obhajal član beograjske drame, g. Dragoljub Sotirović 20letnico svoje dramske poklica. Jubilej nastopi v Peci Petričevića komediji »Ploha«, kjer bo igral vlogo Stojana Marića.

Repertoar beograjske opere in drame obega tekoči teden nastopna dela: Boris Godunov, Smrt Uroša V. Koncert akadem. pev. društva »Obilje«, Julij Cezar, Carmen, Množala Met (premijera), Lakmé, V zaštitu, Baletni večer Lidije Wisjakove, Osmo žena, Tartuffe.

Secesijska Hudoževstvenkov ponuja svoje gostovanje v Beogradu. Uprava secesije Hudoževstvenkov v Pragi je ponudila svoje gostovanje Narodnemu gledališču v Beogradu. V skupini ni sedaj niti g. Germanove, niti g. Masalitina, radi česar se v Beogradu še niso odločili, najli ponudbo sprejmejo ali odklonijo.

»Pepelka« za otroke v beograjskem lutkovem gledališču. Marijoneto gledališče v Beogradu igra sedaj čarobno pravljico v štirih dejanjih s petimi in glasbo »Pepelka«.

Bojot Romaina Rollanda v Parizu. Iz Berlina poročajo, da je pariška »Comedie Française« odklonila novo dramo Romaina Rollanda z naslovom »Diktator«. Odklonitev je motivirala z bojaznijo pred incidenti, nakar je prevzel odgovornost za morebitne nemire prosvetni minister, ki je sklenil, da se drama mora vpriporiti za vsako ceno. Vsekakor je zelo značilno, da mora Rolland krčiti pot na francoski oder sam minister prosvete v Parizu.

Akademija v spomin poljskih pisateljev Žeromskega in Reymonta v Zagrebu. Pod pokroviteljstvom poljskega krožka v Zagrebu se bo vršila dne 21. t. m. tamkaj akademija v počastje nedavno umrlih pisateljev Žeromskega in Reymonta, ki sta si bila v življenju in delu sicer zelo različna, a pomenita za Poljake v kulturnem oziru zelo mnogo. O Reymontu bo predaval pravnik zagrebškega gledališča dr. Benešić, o Žeromskem pa bo govoril dr. Ivan Ešh.

se lahko udeležuje tudi v ateljeju za poezijo in prozo. Obiskovalec drugega in tretjega letnika pa mora poslušati vsaj en glavni in en stranski predmet. Glavni predmeti so: poezija, proza, dramaturgija in marksistična kritika. Stranski predmet pa: umetniško prevajanje, folkloristika, literarna propaganda in literarno založništvo. Stranski predmeti imajo nalogo usposobljati literate, da izvršujejo poleg umetniškega še kak praktičen poklic.

Zarišče te visoke šole je v ateljejih, kjer se obiskovalci poznavajo o vseh problemih umetnosti in kjer se vadijo v literarni tehniki, ki je bistvena za slog in v seminarjih za poezijo, prozo itd.

V oddelku za poezijo je načelne važnosti upoznavanje zgradbe pesmi (ritmov, rim, asonanc ter pesniških oblik). S čitanjem pesmi se privajajo raznim ritmom; na ta način si vzgajajo smisel za ritem in njegov učinek. Iz tega izhajajo potem svoje praktično delo, ki obseva v obvladovanju vseh mogočih ritmov in pesniških oblik.

V oddelku za prozo je proces obraten. Tam izvira vsako teoretično delo iz prakse. Obiskovalec kurza mora izdelovati gotove — najprej splošne, a potem individualizirane naloge; učiti se mora opisa, pripovedovanja in dialoga.

Prav tako je v dramaturgičnem oddelku: težje leži v praksi. Obiskovalec oddelka mora pisati dramska dela, dramaturgirati romane in povesti ter usposobljati za vpriporitev tudi taka dela, ki še nimajo gledališke oblike. Analiza dram, tehnika drame, teorija gledališča — o vsem tem se razpravlja še na podlagi onih dramskih del, ki jih čitajo avtorji v seminarju.

Kritiko študijarja člani kritičnega oddelka na podlagi najnovejših umotvorov literarne kvalitete. Oblikovano in vsebinsko se to kritično raziskovanje loči v: literarni portret, publicistični sestavek, znanstveno raziskovanje stila, jezika in pesniške tehnike, v literarno — kritični feljton, v kritično filozofski polemik ali študijo, v recenzijo, pamflet in parodijo.

Delo v oddelku za umetnostno prevajanje sloni na teoretično-praktičnih izkušnjah seminarjev za poezijo in prozo. Tukaj so bistvene samo praktične vaje.

Alešova razstava v Pragi. Češko umetniško društvo »Manes« pripravlja za prihodnje leto ob 75. letnici smrti Nikolaša Aleša kolektivno razstavo del velikega pokolnika.

Kriza dunajskih gledališč. Dunajski dunajskih gledaliških zavodov bo imela očividno težke posledice za angažiranje umetnikov. Večina gledališč doslej še ni obnovila pogodb z angažiranimi igralci in pevci, ki so postavljeni s tem pred nezvesten položaj letos na jesen.

Ruski avtorji v inozemstvu. Ruski pisatelji v emigraciji pripravljajo tudi v letu 1926. lepa dela. N. A. Jelenjev napoveduje dve knjigi. Prvi bo ime »Karlov most«, drugi pa »Praške črtice«. Jelenjev misli spisati tudi večje delo o kiparju Janu Štursi in o Holerjevji grafiki. A. Grišnev pripravlja zbirko povesti iz življenja ruskih emigrantov v Pragi, Carigradu in Parizu. Boris Lazarevski napoveduje povest »Tina« ter objavlja še več drugih stvari, v katerih bo skušal označiti odnose francoske žene napram ruskim beguncem.

Stara literatura in ruske knjižnice. Iz Leningrada poročajo: Izšla je naredba, ki veleva ruskim knjižnicam, da morajo odstraniti iz svojih zbirk vsa stara beletristično in publicistično literaturo, ki je izšla

Iz glasbenega življenja

R. Wagner: Vezni mornar

(Premijera v ljubljanski operi 17. II.)

In vendar! Za beograjsko in zagrebško je uvrstila tudi naša ljubljanska gledališka uprava Wagnerja zopet v repertoar. Baš dve sezoni prepozno; takrat bi bila zasedba »Večnega mornarja« srečnejša: Zikova, Čvejić in Šimenc bili bi današnje kvalitete dvignili še za 50 odstotkov. Toda najzaj gledati se baje ne sme; vsaj pri nekaterih delih hudo kri. Zato naj se takoj popravim in konstatujem, da je tudi današnja predstava dogodek, ki smo ga lahko veselili. Publiko je sprejela Wagnerja z navdušenjem, gledališče je bilo polno njegovih zvestih čestitelcev in aplavzov je bilo malokdaj toliko, kolikor sinoči. Niti po predstavi ni hotelo biti priznavanju konec.

Ta sprejem bodi naši upravi kažipot: več Wagnerja! Zakaj danes so Wagnerjeve opere iz prve dobe njegovega ustvarjanja celo za najbolj konservativna ušesa neverjetno melodične, prijetne in razumljive. Zlasti pa »Vezni mornar«, danes star 83 let, nekdanji revolucionarno glasbeno delo, se poslušal skoraj tako, kakor Webrov »Carostrelce«.

»Vezni mornar« je pristna, globoka pesnitev; delo je drama v polnem smislu besede, in pojava bledega mornarja stoji tako velika in plastična pred nami, kakor katerakoli kasnejša oseba mojstra Wagnerja in kakor katerakoli prejšnja postava dramatične umetnosti. Vse skupaj pa je vendarle le skica; kajti značilnost nove drame je, da zna izraziti dogodek v najbolj notranji duši, da zna umetniško vsebino »misli« izraziti iz črpn, — v Holandcu pa se to ne zgodi. Notranji človek in z njim glasba prihajata tu res prekratko: pesnik skicira postavne čisto po njihovem smislu, opušta pa njih nadaljnjo izvedbo. Iz plenice opere se je pač ta pesnik osvobodil šele napol in se še ni upal na lastnem polju gibati se svobodno. Tako piše Houston Stewart Chamberlain v svojem monumentalnem delu »Richard Wagner«.

Pridrzujoč si daljše poročilo, naj zabeležim nocoj le še, da je opravil g. režiser O. Šest svoj, v naših razmerah težko nalogo prav dobro in okusno. Samo svetlobne efekte je treba še urediti in filigransko Holandčovo ladjo naj povsem izpusti ter prepusti domišljiji. Saj je niti ni treba. Upriporitev, oprema in izvajanje solistov, orkestra, zlasti pa z zbora, vse zasluži priznanje. G. dirigent Balatka je prejel venco, ki si ga je priporil zopet s poštenim delom. Režiserju in dirigentu torej lahko čestitam k popolnemu, vsestranski priznavanemu uspehu. Fr. G.

Skladatelj Kienzl ponesrečel. Nemški skladatelj dr. Kienzl, komponist »Evangelijnik«, se je na Dunaju pri padcu čez stopnice ponesrečil. Padel je s stopnišča slabo razsvetljenega dvorišča bivega vojnega ministrstva ter si je zlomil roko. Dobilika so morali prenesti v posteljo.

Opera, ki prikazuje boljševiško revolucijo. Danski skladatelj Hammerick je napisal opero »Stepan«, ki prikazuje rusko revolucijo leta 1917. Dejanje se godi na kmetih. Kakor poročajo moskovska »Izvestija«, pride delo še v tekoči sezoni na oder.

Mednarodni natečaj za glasbo. Odbor za proslavo 50letnice Zedinjenih držav v Ameriki je razpisal glasbeno nagrado, za katero lahko tekmujejo skladatelji vseh držav in narodnosti. Jury je sestavljena iz najodličnejših ameriških glasbenikov. Najboljša opera prejme 3000 dolarjev nagrade. Najboljša simfonija, orkestralno delo ali balet, 2000 dolarjev, serija zborov a capella za 6 do 8 glasov pa 500 dolarjev. Rokopis opere s popolnoma izdelano partituro se mora vložiti že do 1. marca, ostala dela pa

v predvojnem času. Uprave ruskih knjižnic so pozvane, da izvrše ukaz v najkrajšem času. Predložiti morajo posebni komisiji seznam starih knjig in rokopisov, ki se nahajajo še v njih poseti. Knjižnice, ki se ne bodo pokorile temu ukazu, se bodo po svojih upravnih organih morale zagovarjati pred sodiščem.

Komik Pallenberg v Berlinu. Režiser Maks Reinhardt v Berlinu je angažiral za svojo »Komedijo« komika Pallenberga in njegovo odsko tovarišico Fritz Massaryjevo. Pallenberg bo nastopal samo v Reinhardtovi režiji.

Skupina »1925« se je osnovala v Nemčiji. Cilji skupine, ki družijo pisatelje, pristaje duhovne revolucije, so: kultivirati pravo umetnost v lepi besedi in kritiki. Med številnimi imeni v tej skupini najdemo tudi Hasencleverja, Klabunda in Tollerja.

Julij Bab: Shakespeare v Stuttgartu na Nemškem je izšla nova, pregledna knjiga Babove knjige o Shakespearu. Pisatelj, znan po svojih razpravah iz angleškega slovnice, je to delo o največjem svetovnem dramatu revidiral in dopolnil z dragocenim gradivom. Vendar na nemška kritika ne soglašala popolnoma z Babovo sintezo »religije dramatik«, kakor imenuje pisatelj Shakespearejevo življenjsko delo.

do 1. aprila. Teksti morajo biti angleški in latinski. Prireditveni odbor si pridržuje pravico prvega izvajanja nagrajenih del. Rokopisi morajo biti opremljeni s šifro, pravo ime pa naj leži v zalepki. Dela se pošiljajo na naslov: Henry S. Fry, Care of The Sequi - Centennial Association Independence Hall, Fifth and Chestnut Streets, Philadelphia, Penna.

Nagrada za glasbeno delo. Češki komponist Vladimir Třetšák je prejel za svojo klavirsko sonato v G - duru nagrado iz fonda Češke Akademije v znesku 1200 Kč.

»Grolica Marica« v sarajevskem gledališču. Danes, v četrtek, dne 18. februarja, bo v sarajevskem gledališču premijera Kalmanove opere »Grolica Marica«. Opereta žanje povsod, kjer se vprizarija, mnogo priznanja.

Sarajevska filharmonija bo imela v nedeljo dne 21. t. m. koncert, na katerem nastopi tudi pevka g. Pahst - Georgijevićeva, ki bo pela odlomke iz »Hugenotov«, iz »Tosce«, »Bohème« in drugih oper.

Pevka Zaharova v beograjskem »Borisu«. Beograjska opera ima sedaj na spored Musorgskega opero »Boris Godunov«, v kateri je pred dnevi gostovala ruska pevka Zaharova. Dama je pela vlogo Marine. Kritika stavi njeno kreacijo v vrsto največjih umetniških dogodkov, katerih je bil deležen Beograd v letošnji gledališki sezoni.

Tijardovičeva opereta »Mala Floram« v Dubrovniku. Namoveša opereta Iva Tijardovića »Mala Floram« je dosegla v Splitu pri dosedanjih vpriporitvah tako velik uspeh, da se bo najbrž izvajala tudi v Dubrovniku. Stvarca očituje toliko dalmatinski kolorit in bo v Dubrovniku gotovo dobro sprejet.

Violinistka Blanda Höllerjeva na turneji po Jugoslaviji. Sarajevski listi poročajo, da se odpravila violinistka g. Blanda Höllerjeva na turnejo po Jugoslaviji. Koncertirala bo najprej v Dubrovniku, od tam potuje v Split, v Šibenik in na Sušak. Na koncu turnee poseti dama tudi Slovenijo. Violinistko bo na turneji spremljala pianistka g. B. Petrovičeva.

Gostovanje tenorista Rijačca v Zagrebu. V nedeljo zvečer je gostoval v zagrebški operi naš rojak, tenorist g. Josip Rijačec. Pel je tenorsko partijo Turrida v Mascagnijevi »Cavaleriji«. Isti večer se je dajala še Leoncavallova opera »Bajazzo«, v kateri je pel Tonja ruski pevec Skupnjewski.

Jan Kubelík nastopi v Zagrebu v sredo, dne 24. februarja. Kdor želi poslušati svetovnega mojstra, si lahko rezervira vstopnico do 18. t. m.

Baletni večer Lidije Wisjakove v Beogradu. Zna ljubljanska solopesalka g. Lidija Wisjakova nastopi v četrtek, dne 18. t. m. v Beogradu, kjer bo plesala v dvorani Manežah pod pokroviteljstvom Materniškega združenja. Beogradski tisk pozdravlja to gostovanje s simpatičnimi besedami in upamo, da bo g. Lidija Wisjakova dosegla v Beogradu uspeh, ki ga njena plesna umetnost zasluži.

Zagrebška glasbena akademija je imela lani 768 gojencev. Od teh je študiralo klavir 362, pouk na violini pa je obiskovalo 81 učenec. Rektor zavoda je prof. Fran Lhotka, član senata pa so: Fran Dugan, znani organist, ki poučuje kompozicijo, Blagoje Bersa, ki poučuje instrumentacijo, Ante Dobronić, Milka Trnina, nastavnica za petje, Milan Raizer, profesor za petje, Vasilav Stanić, nastavnik za klavir in Juro Tkalić, nastavnik za violončelo. Administrator zavoda je g. Rosenberg Ružić. V proforskem zboru so poleg imenovanih gospodov še g. Fabri, Geiger-Eichhorn, Krauth, Odak, Graf, Miranov, Marsić, dr. Stražnički, Grkošević itd.

Igor Stravinski obišče Zagreb. Dne 23. marca pride v Zagreb najznamenitejši živčni ruski skladatelj Igor Stravinski. Stravinski nastopi na javnem koncertu in bo izvajal na klavirju svoja najnovejša dela.

si umetnostno kulturo v široke plasti ljudstva.

A še važnejši za razvoj nove literature je folkloristični oddelk, ki uvaja in vežba nabiratelje narodnega blaga, folkloze, v tem oziru narodne literature. Posebno važnost polagajo tukaj na folkloristično raziskovanje malih narodov ob meji sovjetske unije. Ta oddelk vsebuje folkloristični atelje, kurse za muzikalno etnografijo, za materijelno etnografijo in seminar za različna narečja.

V oddelku za literarno založbo se vežbajo uredniki, sodružniki in voditelji literarnih revij in podletji. Teoretično se bavijo v tem oddelku z zgodovino in tehniko knjige, praktično se vadijo urejevanja in zalaganja. Ta oddelk je vedno v stiku z založniki in založništvi, prireja ekskurzije ter zalaga in ureja razne publikacije.

Znanstveni oddelk se bavi z raziskovanjem marksistične kritike ter z oblikovno analizo literarnih umetnin preteklosti in sodobnosti.

Pomen literarne visoke šole je za Rusijo vedno velik. Brjusov je na ta način smotreno uredil literarno delo — čeprav mo-

Arh. prof. Rado Kregar:

Slovenski balet

IV.

Letošnjo sezono nastopa tudi kot soloplesalka g. Brarjeva. Plesala je v baletu »Poziv na ples«, v operi »Aida« ter v opereti »Netopir«. V kratkem času je pod vodstvom g. Tuljakove hitro napredovala ter dosegla lepe uspehe. Z marljivim vezbanjem ter resnim študijem se bo razvila menda v dobro balerinu. Tudi pri eni najpopularnejših balerin, g. Kirbosovi, je opaziti hiter napredek.

Kot partner g. Tuljakove pleše g. Golovin, ki se je šele pod g. Trobišem začel vbati v baletni umetnosti. Prvič je plesal v »Smrtni taranteli«. Z ozirom na kratko dobo njegove plesne kariere je bil njegov prvi nastop tehnično sicer pomanjkljiv, vendar močno izrazit ter priča, da ima g. Golovin smisla za balet ter močno razvit ritmičen čut.

Prvi Slovenci, ki sta se povsem posvetili plesu, edino iz ljubezni do umetnosti, sta bili g. Metka Franketova ter g. Lidija Wisjakova. G. Franketova je že z 9. letom začela obiskovati baletno šolo g. Vlčka. Pod njegovim vodstvom je nastopila parkrat v operi ter postala kmalu priljubljena plesalka. Pozneje se je vezbala pri g. Klimentovi, Špirkovi, pri g. Pohani in g. Poljakovi, s katero je plesala na baletnem večeru v Ljubljani in Beogradu. V plesih je izražala ravnost ter nežnost otroške duše. Pozneje ni več nastopala.

Danes najbolj priznana slovenska plesalka-umetnica je g. Lidija Wisjakova. Tudi ona je dobila prve pojme in podlago za plesno umetnost pri g. Vlčku. Nastopala je v začetku poleg g. Franketove ter z g. Vlčkom v ljubljanski operi. Pozneje, takoj po njegovem odhodu iz opere, sta plesala na plesnem večeru v Unionski dvorani. Nato sta odšla leta 1921. na turnejo po Jugoslaviji. Ko je prišla v Ljubljano g. Poljakova, je g. Wisjakova obiskovala eno leto tudi njeno šolo, kjer si je izpopolnila tehniko baletne umetnosti. Leta 1922. je pridridala kot prva samostojna slovenska plesalka baletni večer v ljubljanski operi z velikim uspehom. Sicer še zelo mlada, pokazala pa je v nekaterih plesih, da zna občutno samostojno izraziti. Ta prvi večji uspeh ter njena iskrena želja, spoznati ter si osvojiti tajnosti moderne plesne umetnosti, jo je peljala l. 1922. v zavod za ritmično vzgojo sv. carskega pedagogija, prof. Daleroza v Helle rau. Tam si je pridobila vse tehnično znanje plesnega izražanja. Izvečala si je telo in ritmičen čut v taki meri, da reagira kot najfinjši instrument na vsak ritem. Ali samo obvladaje tehnike ji ni bilo dovolj. Leta 1924. se je podala še v šolo plesne umetnosti g. Mary Wigmanove v Drazdane.

Popolno obvladovanje tehnike omogoča g. Wisjakovi izražati notranje občutje umetniškega doživlja do najfinjših nijans. G. Wisjakova je pridridala več plesnih večerov v Ljubljani, Celju, Mariboru in Gorici. Sedaj nastopi v Beogradu in drugih mestih, potem pa se poda na turnejo v inozemstvo, predvsem na Poljsko. Kot umetnica je g. Wisjakova doživela cel razvoj v povsem naravnem redu. Začela je z baletom, osvojila si je tehniko modernega plesa pri Dalcrozu in Wigmanovi, se razvila v impresivni in prebija končno v izrazito ekspresionistično smer. Z ozirom na njeno skupne nastope z g. Vlčkom, na njegovo šolo, kakor tudi njegov stalni vpliv, ki v veliki meri usmerja razvoj ustvarjanja g. Wisjakove, podajam tu skupno karakteristiko njune umetnosti: v njunih plesih se izraža veselje, žalost, obup, blaznost. Ti plesi so polni mehke, lahкотnosti, skoro eterični, pa tudi polni sile, energije ter dinamike. Njuno izražanje je bogato, pestro, polno fantazije, a obenem enostavno, ekonomično, omejeno na najbistvenejše izrazne elemente, skrajno logično kompozicije. Plesna umetnost obeh vpliva v enaki meri na duševno občutje kot na logično sklepanje razuma, ki zahteva močno koncentracijo misli.

Iz druge dimenzije — ploskve, prehajajo njuni plesi v tretjo dimenzijo prostora. Njuno najnovejše kreacije se ne morejo več imenovati ples v tradicionalnem smislu. Ne lepota harmoničnega gibanja, ne linija valjujočega gibanja, temveč izražanje najgloblji duševnih občutkov v ritmu samem tvorijo bistvo njunih modernih plesov. Ti plesi tvorijo prehod v sodobno plesno umetnost logične kompozicije eksaktne forme. Polni so energije in ustvarjalnega življenja. G. Wisjakova je brezdvoma prva jugoslovenska zastopnica sodobne plesne umetnosti.

Dr. Rado Kregar

Darujte za školski tabor!

rano v trenutku reči, po večini le v načrtu — porazdelili v posamezne stroke čisto po znanstvenih metodah. Začetnikom je omogočil čimprej premagati tehnične ovire, ki jih mora vsak resen umetnik premagati. Na ta način je vzgojil zmisel za urejeno, smoteno delo v literaturi, ki se je izživljala v zadnjih petdesetih letih preveč v bohemski liriki.

Vzgojil je mnogo literatov in publicistov, ki raziskujejo folklor malih narodov sovjetske Rusije in na ta način prebudili to speče narode k delu in raziskovanju svoje lastne preteklosti. Vzgojil je ljudi, ki bodo lahko s strokovnim znanjem veliko pripomogli k razvoju gledališča v krajih, kjer doslej sploh ni bilo mogoče misliti na kulturno delo; vzgojil je cel kader ljudi, ki bodo razširjali umetnost med ljudstvo, ki posebno v sedanjih časih tako potrebuje resnične umetnostne vzroke, ki naj vsaj malo poplenujejo in ublažijo razdraženo živca razburjenih množic.

Tudi pri nas bi tako sistematično urejeno delo pripomoglo v literaturi do resne literarne produkcije ter do razširjenja umetnosti med ljudstvo.

St. K.

Literarna visoka šola

Valerija Brjusova

Ruski pesnik, romanopisec in dramatik Valerij Brjusov zavzema v moderni literaturi polpreteklo dobo samosvojno mesto. Njegova umetnost se odraža od bohemski lirčnosti Ballmonta, Bloka, Sologuba po svoji trdi,

Socijalna politika

Delavska zaščita

Sedanja vlada RR je pokazala, da ima zelo malo smisla za socijalne ustanove. V gospodarski krizi, ko brezposelnost stalno narašča in ko je bolj kakor potrebno sistematično preskrbovanje dela potom posredovalnic, je v finančnem odboru pri razpravi o državnem proračunu vladna večina sklenila, da ukine 13 borz dela, ter črtala tudi kredit za ustanovitev nadaljnjih borz dela. Zmanjšala je postavko za podporo brezposelnih na 150.000 Din, a poleg tega se je skrcil tudi kredit za inspekcijo dela in inspekcijo parnih kotlov.

Gotovo je ena najvažnejših panog v socijalni zakonodaji skrb za varnostne odredbe in naprave pri produkciji. Preprečevanje nevarnosti in bolezni v industrijskih obratih je namreč v neposredni zvezi z nevarnostmi, bolniškim in starostnim zavarovanjem. Čim manj je delavčev življenje v industrijskih obratih izpostavljeno raznim nevarnostim, tem bolj se tudi zmanjšajo režijski stroški nevarnosti in bolniškega zavarovanja in tem lažje je izpolniti tozadevne ustanove. To je jasno kakor na dlani.

Brez dvoma je za resnično izvajanje zaščite delavstva na podlagi obstoječih zakonov potrebno nepristransko nadzorstvo strokovno izvežbanih organov, ki so obenem posvetovalni organi državnih upravnih oblasti v pogledu delavske zaščite. Zato je tudi vse obdobje vredno, da so se v novem proračunu črtali krediti za razno osobne inspekcije dela, ki imajo izvrševati obrtno nadzorstvo in ki so že z dosedanjim svojim osebljem komaj zmagovalne svoje delo. V naslednjem hočemo navesti nekaj podatkov o stanju obrtnega nadzorstva pri nas.

V Sloveniji in Dalmaciji je bilo obrtno nadzorstvo uvedeno z zakonom l. 1883, ter so za omejitve sedanje Slovenije poslovala pred prevratno obrtna nadzorništva po naredbi iz l. 1911. v Ljubljani, Celovcu in Gradcu, za Dalmacijo pa v Zadru. V Hrvaški, Slavoniji in Vojvodini je bilo obrtno nadzorništvo uvedeno z zakonom iz leta 1893, v Bosni l. 1907, v Srbiji in Makedoniji l. 1909, z zakonom o gospodarskih inspektorjih, ki se pa v praksi ni oživilo urejen, medtem ko v Črni gori sploh ni bilo urejeno. Obrtna nadzorništva v Avstriji so imela nalogo, nadzorovati izvrševanje predpisov o delavski zaščiti in obrtnega reda.

L. 1920. je bila naša država razdeljena na 18 inspekcij, od katerih je istega leta poslovalo, oziroma pričelo poslovati 12, in sicer v Beogradu, Nišu, Skoplju, Čačku, Vel. Bečkerek, Novem Sadu, Celju, Ljubljani, Splitu, Sarajevu, Tuzli in v Banjaluki. L. 1921. so bile ustanovljene inspekcije v Dubrovniku, Zagrebu in Mariboru. Po zakonu o inspekciji dela od 30. decembra 1921 in z naredbo od 25. avgusta 1922 pa se je razdelila država na 10 inspekcij in 4 ekspoziture, ki obstoje v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Osijeku, Sarajevu, Splitu, Nišu (Skoplje), Beogradu (Čačak), Banjaluki (Tuzla) in v Novem Sadu (Vel. Bečkerek). Po zakonu o inspekciji so se vršile od l. 1920. redne konference zastopnikov inspekcij in ministrstva za socijalno politiko, značilno pa je, da te konference l. 1925. ni bilo, kar dokazuje pomanjkanje smisla sedanje vlade za delavsko zaščito.

Vse inspekcije dela so imele koncem l. 1921. naslednje uradništvo: 1 centralni inspektor, 14 inspektorjev, 10 tajnikov, 10 pisarjev, 15 zvičnikov in 10 služiteljev. Današnje stanje uradništva iz letnih poročil ni razvidno. Inspekcija dela v Ljubljani ima 2 nadzorna organa, 2 zvičnika in 1 slugo. Inspekcija dela v Mariboru pa ima 2 nadzorna organa, 2 zvičnika in 1 slugo. Uradništva torej ni veliko.

Država pa ni imela samo izdatkov za te inspekcije, ampak tudi znatne dohodke od taks za revizijo parnih kotlov. L. 1923. je bilo od vseh 8654 parnih kotlov v državi pregledanih 3710, l. 1924. pa od 9362 kotlov 3665. Stranke so plačale za ta pregled l. 1923. 2.195.945 Din na taksah, l. 1924. pa 1.871.050 Din. Ljubljanska inspekcija parnih kotlov je l. 1924. pregledala 687 kotlov in prejela na taksah 349.000 Din (l. 1923. pa 256.000 Din), medtem ko je zagrebška prejela l. 1924. na taksah 190.400 Din. Vloge na ljubljansko inspekcijo dela so l. 1924. prinesle na taksah 21.677 Din.

Zanimiva je tudi statistika o poslovanju vseh inspekcij v državi. V letu 1924. je bilo pregledanih 8146 obratov (l. 1920. — 1138). Tovarn in veleindustrijskih obratov je bilo pregledanih 1793 (l. 1920. — 279). Delavcev je bilo zaposlenih v pregledanih podjetjih 175.607 (l. 1920. — 36.027). Strojna sila v teh podjetjih je imela 378.502 konjskih sil (l. 1920. — 99.466). Nevarnih prijav je bilo l. 1924. prejetih 7297 (leta 1920. — 836). Nedostatkov in tozadevnih intervencij je bilo l. 1924. 15.750 (l. 1920. — 2021). L. 1920. je bilo 12 inspekcij, l. 1921. — 13, l. 1922. — 16, l. 1923. — 10 (4 ekspoziture), l. 1924. 10 (4 ekspoziture).

Ljubljanska inspekcija dela je leta 1924. nadzirala 872 obratov (l. 1920. 522), tovarn 109 (l. 1920. — 58), delavcev je bilo v teh podjetjih 13.827 (leta 1920. — 4540), konjskih sil 24.310 (leta 1920. — 5337), nevarnih prijav 1367 (l. 1920. — 540), ugotovljenih nedostatkov 1095 (l. 1920. — 884).

Iz navedenih podatkov je jasno raz-

vidno, kako je naraščalo delo inspekcij. Da ta razlog ne govori za redukcijo osobja in inspekcij dela, je očitno. Ravno nasprotno bi bilo potrebno, saj je delo neprestano naraščalo in bo z ozirom na nadaljni razvoj industrije ter obrti še naraščalo. Brez točnega nadzorstva varnostnih odredb in naprav v svrhu zaščite industrijskega in obrtnega delavstva pa je poslovanje inspekcij dela le polovično in ne more izpolnjevati svojega namena.

V proračunski debati naj bi poslanci Narodne skupščine to upoštevali ne samo zaradi svojega socijalnega sočustva, ampak tudi zaradi ugleda države same, ki ima po členu 427, versailleske mirovne pogodbe mednarodno obveznost za uvedbo delavske zaščitne zakonodaje in za nadzorstvo nad njenim izvrševanjem.

Bolniško zavarovanje in boj proti alkoholizmu

Pri nas v Jugoslaviji je silno mnogo ljudi, ki so zavarovani pri bolniški blagajni. Vsi plačujejo tej blagajni precejšnje vsote in vendar niso popolnoma zadovoljni z njo. Vprašajmo se torej po vzrokih tega nezadovoljstva in kako bi jih odpravili.

Vemo, da ljudje preveč bolujejo. Razumljivo, da najbolje organizirana bolniška blagajna ne more ustreči v polni meri bolnikom, ker jih je preveč. Gre torej za to, da se najdejo vzroki obolevanja ter se zmanjšajo oziroma odpravijo. To ni samo v interesu blagajniške uprave, temveč tudi v interesu zavarovancev samih.

Bolezni, povzročena od zastrupljenja z alkoholom, imenujemo alkoholizem. Pri nas je alkoholizem zelo razširjen ter v veliki meri povzroča obolevanje ter povečuje število bolnikov. Pri nas je alkoholizem v slični meri razširjen kakor v Angliji, posebno pa je podoben nemškemu alkoholizmu.

Poglejmo si torej rezultate inozemskih bolniških blagajn, ker nimamo domačih rezultatov tozadevnih raziskovanj. Evo!

Primerjajmo tri abstinentne in pet neabstinentnih bolniških blagajn v Angliji. Tu se je ugotovilo, da je znašala povprečna doba bolovanja v abstinentnih bolniških blagajnah samo 5 dni, dočim je znašala pri neabstinentnih blagajnah 16 dni. Torej so alkoholiki za 300% bolj obolevali nego abstinenti. Če bi torej naša bolniška blagajna dosegla

pri svojih članih popolno abstinenco, bi lahko znižala zavarovalne vsote za polovico. Kljub temu bi imela večji dobiček nego danes ter bi se lažje razvijala v smislu izvedbe mnogih družbi koristnih idej. — Najosnovnejša zahteva na podlagi gornjega rezultata bi bila, da naj bolniška blagajna zviša prispevke svojim članom pivcem, članom abstinentom pa zniža.

Statistika monaške bolniške blagajne izkazuje, da je bilo na 100 zavarovancev priglasih bolnikov izmed konditorjev 55, pekrov 67, mesarjev 70, mlinarjev 90, pivovarjev 128 in tobaknih delavcev 134.

Iz tega sledi, da so med gotovimi poklici tem pogostejše bolezni, čim bolj je dotični poklic alkoholiziran. Za bolniške blagajne in za njihove člane je torej s temi dejstvi podana smer ureditve bolniškega zavarovanja. Očitno je, da alkoholiki porabljajo prispevke onih, ki solidneje živijo. To vsekakor ni socijalno pravično. Pametno bi bilo, da bi imeli oni, ki več pijejo in tudi več bolujejo, svojo bolniško blagajno ali pa naj bi se prispevki solidnejših poklicev zmanjšali.

Pogojimo še stuttgartsko bolniško blagajno. L. 1901. je zbolelo na 100 zavarovancev 34 trgovskih pomočnikov, pekrov 35, krojačev 40, mesarjev 46, zidarjev 63, pivovarjev 71! Če primerjamo obolevanja raznih poklicev in s povprečnim številom obolevanih, ki je znašalo 54, vidimo, da so zopet številnejše obolevali poklici, ki so znani kot vrho alkoholiziranja.

Kaj sledi iz tega za bolniško blagajno? Najmanj je to, da izdatno podpira abstinentni pokret. Dobro bi bilo, da si pridobi sčasoma koga izmed abstinentnih zdravnikov, ki bi vodil po raznih obratih sistematično antialkoholno propagando v zvezi z našim društvom »Treznost«. Tozadevni oddelček bolniške zavarovalnice bi moral biti seveda primerno moderno opremljen, da bi lahko dosegel primerne uspehe.

Zmanjšajte število obolevanj s tem da ljudi poučujete in jih s tem obvarujete pred boleznijo. Korist brez dvoma ne bo izostala. Tako delo pa mora biti sistematično. Brez sistema ni uspeha. Profilaksa je važnejša od lečenja. Podajajte ljudem življenje in vršite boste veliko narodno kulturno delo.

Podpirajte abstinentno gibanje zaradi socijalnih in narodnih interesov! Ne pozabite tudi, da besede samo mičajo, a zgledi vlečejo.

Urad za zavarovanje delavcev ima vsekakor velik interes na borbi proti alkoholizmu. Pa ne samo urad, temveč tudi člani.

Dr. Fedor Mikš.

Sokolstvo

Občni zbor Sokolske župe Ljubljana

V prostorih Ljubljanske Sokola v Narodnem domu je bil v nedeljo dopoldne II. občni zbor župe Ljubljana, odkar se je združila v enotno župo, ki obsega 44 edinic, t. j. društev in odsekov. Na obnem zboru je bilo zastopanih 29 edinic po 90 delegatov, kar znači glede delegatov naravnost impojnoče število, toda glede nekaterih društev je pa zopet nerazumljivo, da se niti župnega občnega zbora udeležijo ne morejo, če tudi so blizu in imajo najprikladnejše prometne zveze. Delegatov niso poslala sledeča društva: Bloke, Brdo, Brezovica, Dob, Komenda, Kočevje, Loška dolina, Mengeš, Moravče, Moste, Notranje gorice in Višnja gora.

Občni zbor je otvoril župni starosta brat dr. Krejči, ki je konstatiral sklepčnost in imenoval za zapisničarico sestro Grajerjevo, za overovatelja pa brata Drenika in Zelenka. V svojem poročilu, ki je obsegalo obnem tajniško poročilo, je naglašal važnost župe z ozirom na to, ker je na sedežu Saveza ter navedel najvažnejše pojave preteklega leta, med drugim ustanovitve zveze Slovensko Sokolstvo, otvoritev Tyrševga doma itd. Dotaknil se je tudi hrvaškega vprašanja, ker se je v zadnjem času mnogo o tem govorilo in se je celo potom diplomatskih krogov skušalo vplivati na rešitev tega vprašanja. Podal je pregled župnega delovanja, ki je bilo mnogostransko in obširno ter se pri tem ozrl na prosvetno, tehnično in organizatorično delovanje župe. Novih društev v preteklem letu ni bilo, ker je župno starešinstvo povsod gledalo na to, če je želja po ustanovitvi novih društev upravičena in če je dana možnost dela in obstoja. Ker ti pogoji niso bili dani, župno starešinstvo ni dovolilo ustanovitve novega društva, ker od društev, ki obstoje le po imenu, organizacija nima drugega nego nepravilne in škodo. Med letom so bili odprti v župi štiri sokolski domovi, in sicer: Žeja, Rakek, Vače in Gornji Logatec. Končno je br. starosta toplo priporočil posest vsesokolskega zleta v Pragi, kjer bo župno Sokolstvo nove sile in vire za delo, dobilo bo vzpodbudo in zgledi, ki jih tako potrebujemo.

Načelnik br. Ryška je podal pregled tehničnega dela v župi. Navedel je izbirno tekmo, ki je bila prav dobra, sodelovanje na medletni tekmi, dalje župni zlet in župni prednjaški tečaj. Župni prednjaški izpit je napravilo devet bratov, med temi trije z odličnim uspehom. Župni tehnični odbor bo izdal vsa predavanja, ki so bila na prednjaškem tečaju, v posebni knjigi, ki se že izdeluje in bo društvem prednikom izborni pripomoček pri njihovem delu in izpolnjevanju v tehnični in idejni izobrazbi. Prednjaške tečaje bo župa tudi v bodoče prirejala.

Blagajnik br. Mežek je podal točni pregled vplačil in dolžnih zneskov. Za vsako društvo je navedel koliko že dolgujejo na župnem in saveznem poročilu, na »Vestniku«, na 20dinarskem prispevku in na poškodbenem fondu. Poleg tega je dal delegatom navodila za pravilno denarno poslovanje in pravočasno izvrševanje svojih obveznosti.

Računovodja br. Flegar je prečital in objasnjal čisto bilanco, račun izgube in dobička ter silovo bilanco.

Župni prosvetar br. Kosmač je poročal o prosvetnem delu. Njegovo poročilo ni bilo baš razveseljivo, toda ne po njegovi krivdi.

Trikrat je bil izmenjan med letom župni prosvetar, kar je brezdvomno slabo vplivalo na razvoj prosvetnega dela v župi. Mnogo pa so zakrivila tudi društva sama, ki niso polagala dovolj pažnje na to delo. Lepo za snovani prosvetni tečaj, za katerega so bili pripravljeni najboljši sokolski predavatelji, se ni izvršil, ker je bilo prijavljenih premalo udeležnikov. Poročevalce se je potrudil, da bi podal pregled prosvetnega dela v župnih društvih, toda tudi to se mu ni posrečilo, ker so ga društva pustila na cedilu brez poročil. Izmed vseh društev je bilo v prosvetni stroki menda najbolj delavno Sokolsko društvo II. v Ljubljani, ki je priredilo 26 predavanj. Poročilo br. prosvetarja, ki je vsebovalo več dobrih nasvetov, je pričalo, da poročevalce dobro razume svoj posel in da bo v prihodnje tudi v tej stroki župa napredovala, ako bodo društva vršila svoje naloge.

Enako vestno poročilo je podal tudi župni statistik br. Flegar. Ob združitvi obeh žup je imel mnogo posla, da je vsaj deloma uredil župni kataster, ki izkazuje 5661 članstva. Neteočna poročila o spremembi članstva v posameznih edinicah so tudi njega ovirala pri težkem delu, vendar je predložil popolno župno statistiko za članstvo, ki do malenkostnih sprememb, ki niso pravočasno javljene, odgovarja dejanskemu stanju. Pregled o stanju naraščaja pa ni bil popoln, poročal je samo o onih društvih, ki so poslala tozadevna poročila. Br. Flegar je poudaril važnost župne statistike zlasti glede na poškodbe in priporočil delegatom, da naj društva v tem pogledu vršijo svojo dolžnost.

Br. starosta je še posebej opozorjal na važnost statistike ter izjavil, da bo župno vodstvo obstajalo na staliku, da nihče ne dobi članskega znaka, kdor ni vpisan v katastru, pa tudi udeležbo v Pragi in nošnja kroja bo župa zabranila vsem tem.

Br. dr. Šubie je predlagal, da bi se naraščaj vodil imenomama samih društev, župam pa bi se poročalo samo o številu, ker so spremembe pri naraščaju, zlasti pri večjih društvih, jako pogoste in je poročanje oteženo. Njegov predlog bo starešinstvo priporočalo na glavni skupščini saveza, ker so sedanji predpisi o evidenci naraščaja izdati od saveza.

Br. Strauss je poročal o uredništvu župnega »Vestnika«. Njegovo poročilo je bilo jako zanimivo, pa tudi poučno za bodočnost, ako so si ga zastopniki vzeli k srcu. Župnega nadzornika br. Drenika izjave je vsebovalo mnogo bridke resnice, pa tudi prav dobre nauke. Posebno je treba naglašati navodila, ki jih je dal br. Drenik glede tehničnega vodstva dece in naraščaja, dalje glede obdržavanja društvenih običajev zborov z ozirom na lokalne in čas. Njegova izjava je naša glasno pritrjevanje, kar kaže na izboljšanje mnogih napak.

V imenu računskih pregledovalcev je poročal br. Dev, ki je s pohvalo omenil vzorno in vestno vodstvo knjig ter redno poslovanje br. blagajnika. Predlagal je za vse članove starešinstva absolutorij, kar je bilo soglasno sprejeto. Končno je pozval br. starosta navzoče, da izrečejo svoje pritožbe glede poslovanja ali ako želijo še kakih pjavil. Ker se ni nihče oglasil k besedi, je bil s tem prvi del občnega zbora o poslovanju v pretekli dobi izrpan.

Sledilo so volitve novega starešinstva. V imenu kandidirajočega odbora, ki je sestavljal kandidato listo, je poročal br. Miklavc. Izvoljeni so bili z vsilnikom člani, ki jih je

predlagal kandidacijski odbor, in sicer: starosta dr. Krejči, njegova namestnika Kostnapfel in Krapež Milko, načelnik Ryška, namestnik Jesih, načelnica Varogova, namestnica Preskerjeva, prosvetar Kosmač, namestnik Mesec; odborniki: Flegar, Jerč, Mežek, Sever, Rakovec, dr. Sajovic, Berce, Drenik, Vimpolsek; namestniki: Franke Leo, Leben, Ribnikar; predjedniški računov: Dev, Lozej, Strauss; v savezni odbor dr. Krejči, namestnik dr. Šubie. Delegata za savezno glavno skupščino in župne odposlance za okrožja bo imenovala starešinstvo samo.

Po končanih volitvah se je zahvalil brat starosta članom starešinstva, ki so izstopili, za njih uspešno sodelovanje. Nato so bila nova župna pravila brez debate sprejeta.

Na dnevnem redu je bila izključitev onih društev iz župe, ki niso na ponovne opominke zadostila svojim dolžnostim. Po daljši debati je bilo sklenjeno, da se Sokolsko društvo na Brezovici črta, za društva Bloke, Ig in Notranje gorice pa se pooblasti župno starešinstvo, da jih sme črtati, ako se izkaže, da niso delazmožna.

Precej ostro kritiko je izrekel br. Dev o društvih, ki niso dosegli nič ali pa so prav malo razpečala saveznih srečk, nasprotno pa je nekatera pohvalno omenil. Pozivljaj jih je, da zadnji čas pred zbiranjem izpolnijo svojo dolžnost, da ne bo ogromno delo savezne loterije brezuspešno.

Br. Flegar je poročal o proračunu za leto 1926, ki znaša 25.500 Din. Proračun izkazuje najpotrebnejše izdatke, glede kritja teh pa naj sklepa občni zbor. Predlaga, da se določi v to svrhu župni porez na 4 Din od članstva, da bodo s tem kriti župni izdatki. Po daljši debati je bil njegov predlog sprejet. Istotako je bilo sklenjeno, da plačajo vsa župna društva po 3% čistega dohodka od svojih pririditev v tiskovni sklad. Od 30dinstnih prispevkov je oproščeno edino Sokolsko društvo I v Ljubljani z ozirom na velike izdatke za sokolski dom.

Glede izdajanja župnega »Vestnika« je bilo določeno, da bo župa izdajala »Vestnik« tudi v bodoče. Društva bodo »Vestnik« razpečavala deloma potom kolportaje, deloma bodo skušala pridobiti stalne naročnike. Urednikom »Vestnika« je bil izvoljen br. Mesec iz Viča.

Za tekoče leto so bile določene sledeče župne pririditve: 1. Namesto župnega zleta se bo vršila v jeseni (po praskem zletu) župa na tekma v lahkoatletičnih panogah. 2. Prednjaški tečaj bo v drugi polovici meseca avgusta. 3. Prosvetna šola, kakor je bila zamišljena v preteklem letu, bo letos po istem načrtu. 4. Širši okrožni zlet bo v št. Vidu nad Ljubljano. Udeležbo se ga vsa tri ljubljanska okrožja in eventualno kamniško okrožje. Čas zleta določi župni tehnični odbor, ki prevzame tudi vodstvo zleta.

S tem je bil dneveni red občnega zbora izrpan. Ker se ni nihče oglasil pri slučajnostih, je br. starosta zaključil lepo uspehi občni zbor.

Po sokolskih smučarskih tekmah

Dobro nam je še v spominu boj v Nemčiji pred približno 20 leti, ko se je na eni strani silil kile »Hile Sport«, na drugi »Hile Turnen«. Bila je huda bitka po strokovnih, pa tudi po dnevnih časopisih, kjer so zagovarjali eni sport, drugi telovadbo. Vsi so vedeli povedati o obeh mnogobrojnih in lepega, toda v strastnem boju ni nikomur prišlo na mar, da bi priznal javno dobroto sporta, oziroma obratno dobroto telovadbe. V teku daljše dobe so se boji klici poglobili — mnogo so k temu pripomogle znanstvene razprave strokovnjakov in filozofov — in polagoma so se zblíževali telovadci in sportniki. Danes ne pride nikomur na misel, da bi prekinjal sport in hvalil telovadbo ali obratno. Vodilni krogi so uvideli, da so sportne in telovadne panoge za telesni razvoj in ljudsko zdravje koristne, ako se v pravi meri in pravilno goje.

Ta boj je bil nam prihranjen. Hudih nasprotstev med telovadbo in sportom ne poznamo. Od dne do dne pa bolj uvidevamo, da je v sokolsko organizacijo treba uvesti več smisla za vezbanje pod milim nebom in s tem se vedno bolj približujemo vajam, ki jih je v pretekli meri gojil le sport. Če prav jih je od vsega početka zahteval tudi sokolski sistem. Imamo v mislih pred vsem lahkoatletične panoge in zimske sportne panoge. Ne da se tačiti, da so telesne vaje izvajane v čistem zraku pod milim nebom za telesni razvoj koristnejše nego vaje, izvajane v zaprtih prostorih — v telovadnicah, ki pogosto ne odgovarjajo higijenskim predpisom.

Ni treba razpravljati, zakaj se Sokolstvo ni v večjo vmeno oprlelo tega naziranja, glavno je, da je to naziranje prodrlo in da se danes med sokolskimi vrstami že goji smučarstvo in da so na programu letošnjih sokolskih pririditev tekme v izključno lahkoatletičnih panogah. S tem je prenešana telesna vzgoja v sokolskih društvih v času, ko je za to panogo primeren, iz telovadnic na telovadišča. Da ne bo napačnih mnenj, naj poudarimo, da s tem nikakor nečemo opustiti orodne telovadbe, še manj pa prostih in sorodnih vaj, kar vse se lahko vrši tudi pod milim nebom. Sokolska društva bodo morala v bodoče večjo pozornost obratati na letna telovadišča nego so jo doslej.

V tem pogledu je nam tudi češko Sokolstvo za zgled in nas je daleč prekosilo. O čemer jasno pričajo koncem januarja izvršene smučarske tekme, ki so bile prvi del letošnjega VIII. vsesokolskega zleta. Žal se teh tekem letos jugoslovnsko Sokolstvo še ni moglo udeležiti. Česar so si čisti izrecno želeli, prepričani pa smo, da bomo to v prvi priliki nadoknadili.

Sokolske smučarske tekme na Češkem so uspele prav dobro in so se vršile v najlepšem soglasju z Zvezo češkoslov. smučarjev. Tako sportniki, kakor Sokoli so polni hvale o tej tekmi in povsod se je hvalilo postopanje Sokolstva, ker je uvedlo smučarske tekme. Eden najpripranejših zagovornikov sporta br. Heintz je svoj referat, ki ga je priobčil o tej tekmi v dnevnem časopisu, kratko zaključil z besedami: Kdor Sokol, ta smučar in obratno, kdor smučar, ta Sokol...

Dnevno časopisje je o tej tekmi izneslo polno hvale in vzbudivo največje zanimanje na Češkem in Moravskem. Nekateri listi so pri hitrom poročanju dosegli rekorde. Smučarske tekme so bile zaključene v nedeljo popoldne ob 5. uri daleč od Prage, listi pa so imeli v ponedeljek zjutraj že poročila o rezultatih in list »Češko Slovo« je imelo v ponedeljek zjutraj že klike o nedeljskih sokolih. Zanimivo je tudi to, da so bili učenci vseh šol v onih občinah, kjer se je vršila tekma na 50 km, ta dan ponka prosti, da so si ogledali tekmo.

Veseli pojav so bili govori ob končani tekmi, kjer se je poudarjalo, da se mora tudi med sportnike zanesti Tyrševa ideja. Vsi

znaki kažejo, da bo Sokolstvo privabilo k sebi mnogo sportnikov, ki obudu svo sokolsko disciplino in priznavajo boljše uspehe pri sportu telovadcem. Nasprotno pa Sokolstvo vedno bolj poudarja važnost panog, ki so jih doslej več gojili sportniki nego Sokoli.

Tudi pri nas se kažejo prvi začetki zblížanja, kakor smo že zgoraj omenili. Dobra volja na obeh straneh in pravo razumevanje važnosti telesne vzgoje bosta dosegla lepe uspehe, ki naj bi vplivali tudi na moralno in narodno vzgojo naše mladine. Otrdesmo se konservativnosti in pojdemo s časom naprej!

Skupščina gorenjske sokolske župe

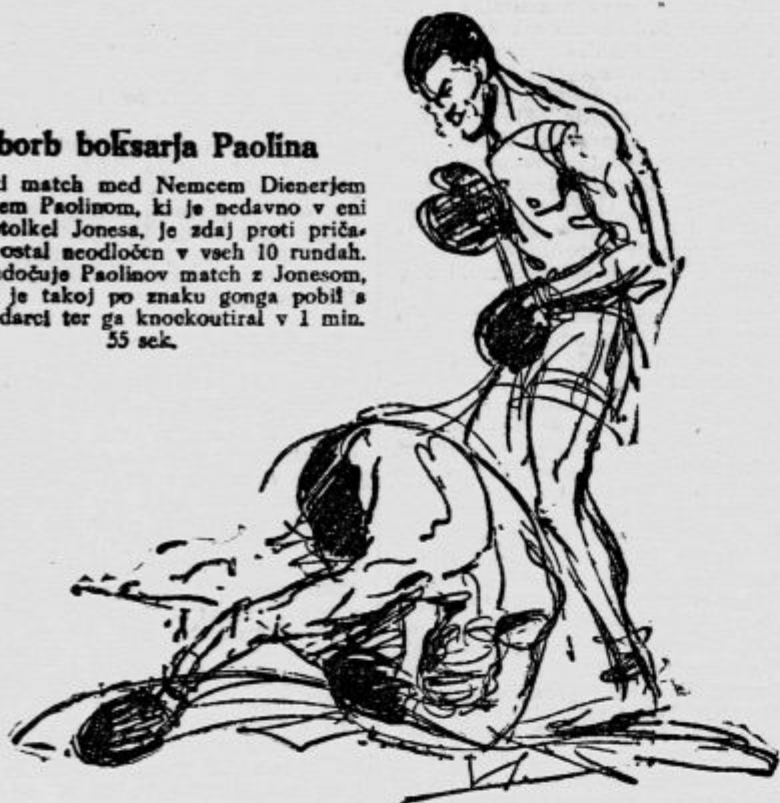
Na Svečnico dne 2. t. m. se je vršila v Radovljici skupščina GSŽ, na kateri so bila zastopana razna Medvoj in Zeleznikov vsa v župi včlanjena društva. Skupščino je vodil župni starosta br. dr. Semrov, ki se je v svojem nagovoru spominjal smrti br. Zidherla iz Škofije Loke in br. Dernača iz Radovljice. Starešinstvo JSS je poslalo skupščini pismene pozdrave. Skupščino je tudi v imenu radovljiske Sokola pozdravil br. st. br. Spicar. — Župni načelnik br. Azman je v svojem vestno sestavljenem poročilu navedel tehnično delo v preteklem letu, zlasti župni zlet v Škofji Loki, naraščajski dan v Kranju, župne tekme, medletne tekme v Beogradu. Župa je priredila 2. prednjaški tečaj ter je priredila lanske leto, kakor letos prednjaške tečaje po društvih. Končno je podal statistiko telovadčega članstva v posameznih društvih. Župni tajnik br. Cvar je v svojem poročilu podal sliko o delovanju župe. Finančne težkoče v društvih, ki so gradili domove, so zamorile po večini vsako idejno delovanje. Iz statistike je razvidno, da šteje župa 14 društev. Poročilo 2. blagajnika br. Meška izkazuje preko 1500 Din prebitka. Vrhutega pa dolguje posamezna društva na porezu za leto 1925. Bratu blagajniku izreče skupščina zahvalo. O prosvetnem delu v župi je poročal tajnik prosvetnega odbora br. Zagar. Iz poročila je razvidno, da je župa izdajala v letu 1925. svoj »Vestnik«, katerega je župna skupščina tudi v letu 1926. sklenila izdajati. »Vestnik« se bo pošiljal odslej vsemu društvu članstva po pošti brezplačno. Naročniki sta savezna glasila v društvih dosežajo 10%. Za dobo oktober do inki. marec je določil II. prosvetni zbor le prednavjan sokolske vsebine. Podrobno poročilo o župnem zdravniškem odseku je podal tajnik dr. de Gleria. Zdravniške preiskave so se vršile po vseh društvih. Zanimivo statistiko o zdravniških preiskavah in uspehih je vžela skupščina odobravajoča na znanje in izrekla na predlog br. Sajovic zdravniškemu odseku zahvalo. Sprememba pravil, kakor tudi proračun za leto 1926, ki izkazuje ca. Din 25.000 izdatkov, se odobri. Porez se določi na Din 4. Letošnji župni zlet se bo vršil na Bledu, župni naraščajski dan pa v Radovljici. Določitev dneva izletoma se pripusti Z. T. O. Volitve so se izvršile v vsilnikom in so izvoljeni: za starosta br. dr. Semrov, Kranj, za njegovega namestnika br. Dolenc st., Škofja Loka, br. Oswald, Jesenice, in br. Spicar, Radovljica, za načelnika br. Hrovat, Radovljica, za načelnico s. Hrovatova, Radovljica, za tajnika br. Cvar, za blagajnika br. Mešek, za zapisničarja br. Cesen, za odbornike: inž. Emmer, br. dr. St. de Gleria, Ravnik, Sajovic, kot namestnika br. Ivan Ekar in Filip Pahor, za predsednika prosvete in urednika »Vestnika« GSŽ. br. Zagar, kot sourednik br. dr. Lj. Kušcer, za preglednika računov: br. Dolenc ml. in br. Malj. Izvolitev delegatov za savezno skupščino se prepusti Z. starešinstvu.

Sokol I. svojemu članstvu. Vsesokolski zlet v Pragi je obenem zlet Jugoslov. Sokolstva. Bratje, sestre, udeležite se zleta v čim večjem številu. Pripravite se pravočasno v društveni pisarni — uradovanje dnevo od 16. do 19. ure — kjer izrečete svoje želje glede stanovanja, prehrane i. dr. in kjer dobite tudi vsa potrebna pojasnila. Ne nadlegujte župe in Saveza, ker prevzema trilogas samo društvo. Zdravlo!

II. redni občni zbor Sokola Grosuplje se je vršil v nedeljo dne 31. januarja v gasilskem domu. Župo je zastopal brat Kajželj, ki je bodril k vztrajnemu delu v društvu in se kaj laskavo izrazil o dosedanjem delovanju najmlajšega društva ljubljanske župe. Iz poročila posameznih funkcionarjev je razvidno, da društvo pridno dela in vrši vse članstvo brez izjeme svojo sokolsko dolžnost. Posebno razveseljivo je dejstvo, da ima društvo po komaj enoletnem obstoju lepo število 50 dece in 10 naraščaja, ki pridno in z veseljem poseča telovadbo. Žal je moralo društvo pozimi prenehati s telovadbo, ker nima primerne prostora, upanje pa imamo in prepričani smo, da dobi Sokol še to spomlad svoj lastno telovadnico. Občni zbor je namreč sklenil, da prične še to pomlad z zidavo lastnega doma. Stavbni odbor razpolaga od sedaj s 25.000 dinarji gotovine in ima že veliko gradbenega materiala brezplačno na razpolago, svet za dom sta pa darovala br. Rus in Javornik. Ne bomo postavili palače, upamo pa, da postavimo s poštrenovalnostjo članstva in naklonjenega nam občinstva skromen, vendar pa v vsakem oziru današnjim potrebam pripreren dom, ki bo nam vsem v ponos in našemu naraščaju v spodbudo. Vse to pa moramo narediti brez pare dolga, kakor je bilo na obnem zboru sklenjeno. Teška

Iz borb boksa Paolina

Boksaški match med Nemcem Dienerjem in Špancem Paolinom, ki je nedavno v eni rundi potolkel Jonesa, je zdaj proti pričakovanju ostal neodločen v vseh 10 rundah. Slika predčuje Paolinov match s Jonesom, katerega je takoj po znaku gonga pobil s silnimi udarci ter ga knockoutiral v 1 min. 55 sek.

Sport

Lenglen : Wills

Zmaga božanstvene Suzane.

V torek dopoldne se je vršil v Cannesu nestrpno pričakovani match med najboljšima teniški igralcema sveta, svetovno prvakinjo mlla. Suzane Lenglen in mlado ameriško prvakinjo se ne 20letno miss Helen Wills. Miss Wills je pred kratkim absolvirala svoje vseučiliško studije ter je prišla za pol leta v Evropo, kjer se bo udeležila najvažnejših teniških turnirjev starega sveta. Svojo turnejo smatra predvsem za trening za veliki prvenstveni turnir v Wimbledonu, kjer se vsako leto bori najboljši igralci in igralke sveta in kjer se vrši boj za svetovno prvenstvo.

Velikemu boju v Cannesu je prisostvovalo okoli 2000 gledalcev, med njimi bivši portugalski kralj Manuel, ruski veliki knez Ciril, več maharadžov itd. Zmagala je sicer s 6 : 3, 8 : 6 božanstvena Suzana, toda našla je v mladi Amerikanki izredno trd odpor. Ze sam rezultat kaže, da je boj moral biti zelo ljut. Poročila pravijo, da ima miss Wills izredno močno živce, kar se o Lenglenovi ravno ne more trdit. To pa pomeni pri tenisu mnogo. Ne postaja prevzeta, ako ji je sreča mila, pač pa tudi ne obupa, ako ji ne gre vse po volji. Tudi pri torkovem matchu je pričela igrati s prav ameriško energijo ter je takoj pokazala, da se nikoli ne bo dala moralčno premagati. Pomisliti se mora še to, da je v treningu v zadnjem času nekoliko zaostala. Vsekakor je izid tega matcha še povečal zanimanje za drugo srečanje med temo igralcema pri teniskem prvenstvu Francije, ki se vrši v drugi polovici junija v Parizu. Takrat bo, ko se bo v Evropi že aklimatizirala, se navadila na evropska igrišča in žoge ter na izpremenjeno življenje, gotovo nudila še boljše igranje ter postavila prvakinjo pred težjo nalogo.

Zadnji dogodki v težki atletiki

V veliko napetostjo pričakovani boksaški match Paolino : Jones, ki se je vršil v pariškem Cirque d'hiver, je trajal samo 1 min. 55. sek. Takoj v začetku je udaril Španec Kanadčana s tako silo v obraz, da ga je za 5 sekund omamili. Komaj sta zopet nastopila, je Paolino zadal nasprotniku dva trda udarca, enega v bok, drugega v čeljust, tako da se je Jones takoj opotekel in padel čez vrvi med občinstvo.

Par dni nato se je podal Paolino v Berlin, kjer se je imel boriti namesto obolelega Breitenstraterja s malo znanim Dienerjem. Celo evropsko časopisje ni pričakovalo drugega, kakor da bo silni Španec, ki je močnega Jonesa tako brzo potolkel knock-out, neznanega Dienerja kar pomelkal. Toda prišlo je drugače.

Boksaški match se je vršil prošli petek v berlinski sportni palači. Določeni in tridni bandažami. Gledalcev je bilo 12.000, ki so resignirano pričakovali, kako bo Diener pod legel, saj na odpor ali celo na zmago ni mislil nihče. Boreca sta telesno skoraj enaka, Diener za spoznanje večji, težak 89 kg. Španec pa 90 kg. Takoj prva runda je pokazala, da je Diener krasen borec. Tehnično je Španec daleko nadkriljeval, našel je vedno nova pota za napad, vrhutega je pokazal dvojno kritje, ki je onemogočilo tudi najhujše udarce Španca. Pokazal je toliko repertoar različnih udarcev, da je bilo občinstvo navdušeno in da je počasi od četrte runde neprenehoma ploskalo, tudi v pavzah, in ko so se Španec v zadnji rundi sesedel na kolena, je en sam krik iz 12.000 grl zoriol po dvoran. Diener je torej maščeval poraz Breitenstraterja, ki ga je bil Paolino mesec prej krvavo potolkel.

Evropski atlet v Ameriki letos nimajo sreče. To je moral skusiti tudi svetovno slavni ruski rokoborec Ivan Poddubni, ki se je podal v Ameriko. Slavni borec, ki ga v Evropi in Aziji zadnjih 25 let nikdo ni premagal, se je na stara leta hotel miriti še z ameriški rokoborci v prostem stilu. Toda Poddubni šteje že 54 let in je pač prestar, da bi s uspehom presedlal iz grv

Pomembnost Lipskega mednarodnega velesejma

Lipski mednarodni velesejem nudi vsako leto dvakrat pregled celokupne nemške in znanega dela inozemske industrije dogotovljene blaga ter dvakrat na leto zbere pretežno del trgovstva, ki pride v poštev za producenta. Lipski velesejem posreduje letno na tisoče in tisoče novih poslovnih zvez ter omogoča tako popoln pregled potreb, kakor nobena druga slična institucija na svetu. Izvrstna organizacija Lipskega velesejma je pripomogla do tega, da danes ta institucija živi svetovni sloves. In to po vsej pravici. V tem velesejmu se odraža nemška delovnost in živavost, ki bi morali biti za vsakega tudi nam Jugoslovenom. Za to je prav mesto, da se letošnjega Lipskega mladnega velesejma, ki se bo vršil od 28. t. m. do 6. marca (tehnični velesejem do 10. marca), udeležijo tudi jugoslovnski interesi. Ako že ne sklenejo kupčij, le nekaj vrednih pobud, ki lo dobe naših ljudi na takšni impozantni gospodarski prireditvi. Samo v našo korist bo, ako se česa naučimo od Nemcev, ki so znani v razmeroma kratki dobi ustvariti tako silno industrijo, da se njene konkurence na svetovnih tržiščih boj vs ostali svet.

O nekaterih glavnih podrobnostih pomladne prireditve Lipskega velesejma in o olajšavah za posetnike smo bili že zadnje dni pisali. Tako na pr. le vizum za Nemčijo brezplačen, ako ga posreduje častno zastopstvo Lipskega velesejma (v Ljubljani: Stegu & Co., Dunajska cesta 1., v Mariboru: Walter Strohbach, Gosposka ulica 19.). Prihranka je ugodna, da si naši interesi v razmeroma majhnih stroških ozledajo to prireditvi in tudi ostale številne zanimivosti slovečega mesta Lipskega.

Žveplena kislina v vinu

Razen temeljitega znanja v kletarstvu je potrebna pri pripravljanju vina najstrožja skrb za nabiranje grozdja, pri vseh posodah in v kleti. Nesnaga je največkrat kriva, da naselje v vinu bakterije, ki ga spridijo.

Dokler nimamo zadružnega kletarstva, pripravila vin vsak vinogradnik zase in po svoje. Pri tem važnem delu pa se prezejo razne okoliščine, da pride v sod pridelek slabe kakovosti s raznimi pogreški in tudi s kalni boleznimi.

Da reši, kar se rešiti dá, in da prepreči razvoj bolezni in pokvarjenosti, zlasti porjavenja, črnenja, skisnjenja, zavrelike, do vina ali kako žveplenokislo soli pa ob prvem pretakanju zažvepla vino z gorčični žvepleni traki. To je popolnoma pravilno, po zakonu dopustno, ali le v toliki meri, kolikor je zadosti, da uniči škodljive glivice v vinu, ne pa v veliki množini, da bi bilo ogroženo človeško zdravje.

Pred leti so odklanjali naši vinogradniki kletarji zaradi konservativnosti ne pripomočke. Ko so pa trpeli škodo, ker jim je vino skvarilo, zlasti v slabih letinah, so se jih splošno oprijeli, toda v prevelikih porcijah, po zakonu nedovoljenih.

Znano je, da so glivice v vinu (mošči) živa bitja, ki se množijo pri ugodni toplini in na ugodnih tleh. Razen koristnih kiplenih glivice se naselijo zlasti, ako je premalo snage in pažnje, tudi druge škodljive glivice, ki kvarno vplivajo na vino. Dasi ko mikroskopično majhne, so žive in se tudi zelo nagle množijo. Da jih kletar napravi neškodljive, jih spravi v dotik z žveplanim dvokisom, kateri se spremeni, spoje se z vodo, v žvepleno dvokislino in žvepleno kislino. To je za male glivice strup, da poginejo ali ovenejo in padejo na dno posode.

Ob pretakanju loči kletar čisto vino od sesede gošče-drožja, katero kot nepotrebno odstrani. Zaradi tega postane vino stanovitno, to je varno pred pokvarjenjem.

Poekušnje so dokazale, da zadostujejo malenkostne množice žvepljenih preparatov za odstranitev škodljivih glivic iz vina in tudi se je dogajalo, da človeškemu organizmu take male množice ne škodujejo. Dovolj je namreč, ako se vzame na vsak lit vina: 1/4 žveplene traka na asbestu, ali 10 g kalcijevega bisulfitu, ali 6 g kalijevega metabisulfitu, ali 5 g natrijevega bisulfitu, ali pred vrenjem vina 30-40 g amonijevega fosfata.

Ker so to tako male množice — na grame, bi jih moral odtehati lekarnar na občutljivi tehtnici, ne pa vinogradnikova in krčmarjeva tehtna roka.

Ako pridemo vinu večjo množico gori navedene ene ali druge snovi, zadobi duh po žveplenem dimu, ki nas žene, da kašljamo, in pa toliko žveplene kisline, da postane vino strupeno in človeškemu organizmu škodljivo. Tudi zmerno uživanje takega vina povzroča boleti v želodcu, glavobol in celo bruhanje. Maček pa je drugi dan tak, da ga ne odzene zlahka.

Še večje zlo na našem zdravju zakrivajo tisti, ki dodajajo vinu mavec (gips), in pa oni, ki stavijo v vino tobak. Prva razvada je razširjena zlasti v Italiji.

Imel sem že priliko, opazovati, da je kmeti kletarju preveč žveplal (in to delajo skoro vsi). Ko je krčmar vino kupil, je še on čezmerno žveplal.

Naveda je še doslej, da žveplajo z azbestnimi žvepleni traki in bela vina. Črnihi ne, žvepleni dim uniči črno ali rdečo barvo, pa tudi, ker črna in rdeča vina niso povzročena tolikim boleznim kakor bela. Drugih žvepljenih kislin soli, ki so tudi za črna vina, se še malo poslužujejo, ker so novejša iznajdba. Zaradi tega so še rdeča in črna vina zdravjeja pijača in ni čudno, da marsikateri pije rajši navadni cviček, kakor belo zlahtno vino.

Imamo zakon, ki odmerja stroge kazni za čezmerno žveplanje vin, a mnogi se ne zmo niti zanj.

Želeti je, da bi vinogradniki čisto obiskovali vinogradniške strokovnjake ter sledili njihovim navodilom.

Josip Strekelj.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (17. t. m.) Pšenica: baška 285-290; baška 5 vagonov 290; baška 77 kg 2%. 1 vagon 287.50. Turščica: baška, nova, 1 vagon 110; sremska, nova, 3 vagoni 115; sremska za april-maj 6 vagonov 132.50; sremska, bela, 2% žolte, za februar-marec 1 vagon 125. Moka: baška »os« 2 vagona 470. Tendence slaba.

Zagreški tedenski sejem (17. t. m.) Docon goveje živine srednji. Svinji le bilo dosti:

telet istotako. Teleta so se pocenila. Konjsko tržišče je bilo dobro obiskano; konji so se kupovali za Slovenijo, Italijo in Češko. Dali se je nakupilo nekaj partij svinj za Maribor in govodi za Italijo. V splošnem se cene govedi nagibajo k oslabljenju, dočim kažejo cene krmi nagibanje k porastu. Cene za kg žive teže: voli I. 9.50-10.50, II. 8-9, III. 7-7.50, bosanski I. 8-9, II. 7-8, III. 5-6.50, krave domače I. 7-8, II. 5-6, III. 3-4, junice I. 8-9, II. 5-6, junci I. 10-11, II. 8-9.50, teleta 7-10 (zaklana 11-14), svinje domače mesne 12-13, pitane 12-13.50 (zaklana domače 15-15.50), srem ske 13-14, (zaklana 15-16.50), prasi do 1 leta 9-11, nad 1 letom 10-13 Din. Konji 3000-15.000 Din po kakovosti. Krma: detela in lucerna 125-150, otava 130-150, se no I. 100-125, stisnjeno 80-90, slama 70-100 Din za 100 kg.

Dunajski svinjski sejem (16. t. m.) Dogon 10281 komadov. Od tega iz Jugoslavije 1627. Rejene svinje so se podražile za 5 grošev dočim so se mesne pocenile za 10 grošev pri kg. Notirajo za kg žive teže: debele svinje I. 2.10-2.20 (izjemno 2.25) srednieteske 2-2.10, kmetiske 1.80-2.20, stare 1.80-1.95 in mesne 1.90-2.25 (2.30) šiltna.

Dunajska borza za kmetijske produkte (16. t. m.) Ameriški tečaj zopet čvrstejši. Na Dunaj to ni uplivalo. Poslovanje je bilo nadalje gibalo v zelo ozkih meah. Imetniki blaga so precel voljni popustiti v cenah. Cene rži so oslabele. Notiralo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šiltnih: pšenica: domača 39.50-40, madžarska pšenica 44-46.50; rži: domača 25.75-27.25, madžarska 26-26.50; turščica 20.25-21.25; oves: domači 28-29.

Poslednja vplačila podpisnikov novih delnic Narodne banke. Ponovno opozarjamo, da morajo vsi podpisniki novih delnic Narodne banke položiti na podstavi zakona in bančnih statutih nakasne do 30. aprila t. l. poslednje, to je peto vplačilo 576 Din za vsako delnico. Pri polaganju tega vplačila le treba predložiti stalno potrdilo o prvih štirih vplačilih. V Sloveniji sprejemata vplačila podružnici Narodne banke v Ljubljani in Mariboru. Kdor ne položi vplačila ob prvem času, mora plačati za zakasnele vplačilo 8% obresti od dne, ko je bilo treba izvršiti vplačilo, do dne izvršenega vplačila.

Za odpravo uvozne carine na modro galico. V mesecu novembru 1925. je finančni odbor razpravljal o uvoznih carinah in skle niti, da se uvozna carina na modro galico ukine. Ta odprava bi bila popolnoma upravičena, ker gre za dvigovanje našega narodnega gospodarstva in v korist našega vinogradništva. Vendar pa je doslej ostalo le pri predlogu. Ker prihaja čas, da se vinogradniki oskrbe z galico, je nujno potrebno, da finančno ministrstvo ukrene potrebno, da bo vinogradništvo dobilo cenejšo galico. Po zmešala carska oprostitve bi bila za to sezono brezpredmetna.

Stanje posevkov v naši državi meseca januarja t. l. Po podatkih ministrstva za kmetijstvo in vode le bilo meseca januarja t. l. občno stanje posejanih ozemnih posevkov v splošnem dobro. Pozneje poseljena ozemlja žita (sumadjska oblast) so utrpela škodo zaradi pozgost snane. Poročilo govori nadalje o atmosferskih spremembah in poljskih delih v januarju bolj v splošnem. Stanje žitnih le bilo povoljno. Krme dovolj. Od kužnih bolezni so se mestoma pojavili svinjska kuza (lubljska, splitska, brezgaljska, podonavska, vranjska, tuzlanska, dubrovaška oblast) antraks, metilavos pri ovcah (niška, urška, vranjska oblast) in kolera pri perotini (splitska oblast). Ta lahko površno sestavljena poročila nimajo pravega smisla, kar smo že čisto povdarili. Zadnja leta so se skoro za vsak mesec glasila enako. Običe stanje ozemnih posevkov se je skoro vedno označevalo dobro ali zelo dobro, a letna le obrnila po svoje. K temu bi bili potrebni tudi številni podatki in prej bi se morala izdati takšna poročila. Ministrstvo za kmetijstvo in vode nas bi vzame za vzgled druge države. Pri nas bi bila malo večja temeljitost potrebna, saj smo pretežno agrar na država.

Sestanek novosadskega tarifnega odbora pri prometnem ministrstvu se bo vršil, kakor že javljeno, 27. t. m., ter bo takoj načel revizijo železniških tarif za blago, tranzitnih in pristaniških tarif.

Ustanovitev Zveze Industričev za Južno Srbijo. Dne 14. t. m. so se sestali v Skoplju v dvorani Industrijske zbornice in dinstrikt Južne Srbije ter ustanovili svojo Zvezo Industričev.

Proti prenašanju imetja na sorodnike ob plačilih težkočah. »Jugoslav. Lloyd« piše: Zadnja leta mnogi poslovni mošje pod bremenom velikih obveznosti napram svojim upnikom prenašajo svoja podjetja in imetja na žene ali sorodnike. Te zlorabe se vedno bolj širijo in priradevala mnogo brige tudi našim gospodarskim korporacijam. Sarajevska zbornica le započela akcijo, da vse zbornice predože predstavko za pobilanje teh zlorab, ki rušijo kredit in ugled na ših gospodarskih krogov.

Občni zbor ima Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice, r. z. o. z. v Ljubljani, dne 4. marca ob 15. v sejni dvorani posojilnice na Dunajski cesti.

Likvidacija. Zadruga Vorschusskassenverein für die Ortsgemeinden Unter- und Oberkotsch. Pivola, Pachern, Wochau und Rogels. Genossenschaft mit umbeschränkter Haftung, s sedežem v Spodnjih Hočah, je prešla v likvidacijo. Upniki se pozivajo na prijavo terjatev.

Konkurzi so razglašeni o imovini Jaroslava Bremerja, mestnega stavbnika v Ljubljani (prvi zbor upnikov pri delnem sodišču v Ljubljani 22. t. m. ob 10.), o imovini Franca Majzelja, trgovca in javnega družbenika javne trgovske družbe »Danica« Majzelj & Rajšelj v Ljubljani (prvi zbor upnikov 23. t. m. pri delnem sodišču v Ljubljani ob 10.) in o imovini Matije Vrbnjaka, pekarskega mojstra v Mariboru (prvi zbor upnikov pri okrožnem sodišču v Mariboru je bil sklican za 16. t. m.) — V konkurzi zadevi Fritzja Rascha v Celju se za ugotovitve naknadno prilaženih in nadaljnjih terjatev določa narok na 13. marca ob 9. pri okrožnem sodišču v Celju. — Odpravljen je konkurz, razglašen o imovini Mihaela Krošja, trgovca v Radovni vasi.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. t. m. ponudbe za dobavo 120 kg trine vrvice, 2000 pol steklenega papirja in 21.000 pol gladilnega platna: do 26. t. m. za dobavo železniškega gornje-radbenega materiala, 850 komadov lesenih

meril, raznega motvoza, 72 vreten rjavega sukanca; do 2. marca za dobavo 1 nakovalja za kovače. Pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 1. marca ponudbe za dobavo 100 komadov svedrov (Kohlenspiralbohrer), 8. orožniški polk v Ljubljani sprejema do 6. marca ponudbe glede dobave 90 m³ bukovih drv. Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 9. marca ponudbe za dobavo različenega materiala (laneno platno sukanca, itd.). Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 11. marca pri Intendanturi komande III. armijske oblasti v Skoplju glede dobave 700.000 kg ovsu in 600.000 sena; 15. marca pri direkciji pomorskega saobračala v Splitu glede dobave raznih pisalnih in pisarniških potrebščin; 16. marca pri direkciji pomorskega saobračala v Splitu glede dobave 4 komadov sider, 600 metrov verz in 50 komadov spon za verige; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave šamotnega materiala. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Dobava drv za gorivo. Armajska intendantura v Skoplju poziva vsa večja žumska podjetja, da pošljejo 19. t. m. svoje pooblaščenec zastopnike na prvo ustno licitacijo, ki se bo vršila pri armijski intendanturi v Skoplju radi dobave 26.800 metrov drv za gorivo.

Število denarnih zavodov, pooblaščenih za trgovanje z devizami in valutami je znašalo po podatkih generalnega inspektorata finančnega ministrstva dne 1. januarja t. l. 135; od teh samo za valute 93.

Borze

LJUBLJANA (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 76-78, Vojna škoda 275-278, zastavni Kramjske 20-22, komunalne Kramjske 20-22, Celtska posojilnica 200-204, Ljubljanska kreditna 200-0, Merkantilna 100-105, Slovenska 50-0, Kreditni 175-185, Strojne 0-125, Vevče 110-0, Stavbna 90-100, Šeštr 115-120 (115). — Blago: les: hrastovi hlodi od 25 cm napr., media 35 cm d. l. l. l. fco vag. namembna postaja 2 vagona 450-450, (450); smrekovi hlodi od 25 cm napr., media 35 cm, 4 m dolžine, fco namembna post. 2 vagona 225-225, (225); bukovna drva suha: fco nakl. post. 2 vagona 20-20 (20), zdrava, 1 m fco vag. media 25-0; hrastova drva: suha: zdr., 1 m fco vag. n. p. 1 vagon 17.50-17.50, (17.50), 2/3 metrska, 1/3 podmetrska z odpadki od dot., do 15% okroglice, fco vag. Postojna tranz. 0-21.50; bordonali smreka, jelka, na živ rob rezani, s tolerance male oblike, 20x21, 20x24, 24x30, 26x32 cm, 4-10 m, prim. asortirani, fco vag. nakl. post. 425-0; letve, smreka, jelka 25/45, 4 m fco vag. n. p. 435-0; hrastove podnice 4 m 2.65 m in 53 mm 2.80 m, od 18-28 cm, fco vag. Post. tranz. 0-1300; hrastovi neobrobjeni plohi 90, 110, 130, mm, od 2.50-6 m, večina nad 3 m, od 30 cm šir., fco vag. Postojna tranz., 0-1100; remelini, smrekovi v borovi, 7/7 in 8/8 cm, od 4.0, 5, 5.50 in 6 m, fco vag. Post. tranz. 0-600; orehovi plohi, neobrobili, obeljeni, od 40, 60, 80, 100 mm, večina od 40 in 80 mm, od 1.50 m napr., od 5 m, fco vag. nakl. post. 0-1400, fco skladišče Susek 0-1500; bukovni železniški pragovi: 2.51 do 2.60 m, 13 1/4 x 23 x 14 cm 30-0, 2.45 m, 12 1/4 x 22 x 13 1/4 cm 25-0, fco nakl. post. pre m o g: kal. ca 7000 antracit, Orle, fco vag. Skofljica kosovce 0-500, kockovce 0-450, orehovec 0-400, zdrob 0-350; kal. ca 4900, fco vag. Ormož: kosovce nad 60 mm 0-260, kockovce 35/60 mm 0-240, orehovec 20/35 mm 0-210, zdrob 10/20 mm 0-190; kal. ca 3500 fco vag. Novomesto: kosovce 0-170, kockovce 100 mm 0-150, orehovec 50 mm 0-140, zdrob 0-130, rovní 0-120, (vse za toni); poljski pridatki: v glavnem nespremenjeni; za beleženje pa so naslednji zaključki: turščica, času primerno suha, fco vag. Ljubljana, za marec 2 vag. 154-154 (154); turščica fco bar. post., 1 vagon 155-155 (155); par. Zagreb, 2 vag. 167.50-167.50 (167.50); gradbeni material: cement nespremenjen.

ZAGREB. V bančnih in industrijskih vrednotah nobenih sprememb. Vojna škoda le malo poskočila. Promptna se je trgovala po 280 proti 275 včeraj. Za ultimo t. m. se je trgovala po 280-282, a za ultimo marca po 283. — Dinar je nespremenjen. Na zagrebškem deviznem tržišču je bila tendenca enako nespremenjena. Zaključni tečaj so ga gibali v glavnem na včerajšnji višini. Skupni promet v devizah 5.5 mil. Din. Notirajo devize: Dunaj 798.8-802.8, Berlin 1351.9-1355.9, Italija izplačilo 228.77-229.97, London izplačilo 276.18-277.38, New York ček 56.672-56.972, Pariz 207.5-209.5, Praga 168.18-169.18, Švic ca 1094-1098; valute: dolarji 56.02 in pol - 56.32 in pol; efe kt i: bančni: Eskomptna 121-122, Hipo 66.5-67.5, Jugo 105-106, Ljubljanska kreditna 200-0, Obrtna 73-74, Prastrediona 965-970, Slovenska 50-51, Srska 144-145; Industrijski: Eksploatacija 32.5-35, Sečerana 420-445, Savonilja 42.5-44, Trgovlje 370-0, Vevče 110-0; državni: Investicijski 77-77.5, agrarne 44-45, Vojna škoda promptna 280.5-281, za februar 279-280, za marec 282-283.

BEograd. Devize: Atene 80-83, Dolar 799-0, Berlin 1353-1354, Bruselj 258-259, Budimpešta 797-799, Bukarešta 24-24.25, Italija 229.35-229.75, London 276.3-276.9, New York 56.77 in pol - 56.82 in pol Pariz 206-206.75, Praga 168.5-168.6, Švicca 1095.5-1096.

CURIH. Beograd 9.13, New York 519.25, Berlin 123.62, London 25.2525, Pariz 18.81, Milan 20.945, Praga 15.37, Budimpešta 0.007275, Bukarešta 2.215, Sofija 3.70, Dunaj 73.075.

TRST. Devize: Beograd 43.60-43.80, Dunaj 347-351, Praga 73.20-73.70; Pariz 89.50-90.40; London 120.45-121.60, New York 24.67-24.82, Curih 477-480, Budimpešta 0.00345-0.00350, Bukarešta 10.25-11. — Valute: dinari 43.25-43.75, dolarji 24.60-24.80; 20 zlatih frankov 94-97; zlata lira 478.04.

DUNAJ. Devize: Beograd 12.4775-12.5175, Berlin 168.83-169.33, Budimpešta 99.39-99.69, Bukarešta 3.03-3.06, London 34.975-34.975, Milan 28.59-28.71, New York 709-711.50, Pariz 25.67-25.83, Praga 21.0025-21.0825, Sofija 5.13-5.17; Varšava 94.95-95.45; Curih 136.49-136.99. Valute dolarji 709.50-713.50.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pra gi 59.60, v Berlinu 7.38, v Londonu (opoldne) 278, v New Yorku (zaključno 16. t. m.) 1.76 in četrtinka.

sko-rimskega stila v prostega. Tako se je zgodilo, da je bil premagan v 17. min. od črnca Joe Steecherja v Newyorku.

Več sreče je imel tudi Ljubljancem dobro znani ruski orjaški rokoborec Ivan Zakin. V Havani na Kubi je premagal zgoraj omenjenega Joe Steecherja in pa slavnega Poljaka Cziganiowicza. Pri tem pa se je ranil na očesu in je vsled napačnega zdravljenja v nevarnosti, da oslepi. Leži baje v sarajevski bolnici, kamor smo se že obrnili po informacije. Upajmo, da je bila prvotna vest pretirana in da bomo imeli še priliko, gledati simpatičnega Russa, kako polaga svoje nasprotnike na hrbet.

Skoplje : Novi Sad. Reprezentanca Skoplja je v nedeljo dosegla svoj prvi večji uspeh. Premagala je močno reprezentanco Novoga Sada s 2 : 1 (1 : 0).

Narod nogometa. Belgijski nogometni savez ima po svojih objavah sedaj približno 80.000 aktivnih članov. Ker ima Belgija okoli 7 milijonov prebivalcev, je torej vsaka 80. oseba v tej državi, ako se računajo tudi ženska, otroci, dojenčki in stari aktivni nogometaši.

Ravno tisoč golov je bilo zabitih pri tekmah, ki so jih vsa moštva Viktorije Žbžkov odigrala v letu 1925. Score znaša 656 : 344 v korist Viktorije. Ti goli so bili zabiti v 230 tekmah, od katerih je Viktorija dobila 132, izgubila pa 56. 42 tekem je ostalo neodločenih.

S. K. Ilirije nogometni trening dana, v četrtek ob 18. za skupino I. moštva, dalje v soboto, 20. t. m. ob 17. za drugo skupino. — Načelnik.

ASK Primorje (Nogom. sekcija.) Danes v četrtek, ob 20.30 seja odbora nogom. sekcije v prostorih tajništva. Na sejo so vabi g Fröhlich ml. — Tajnik I.

Uprava sportnih prostorov ASK. Primorje ima dana, v četrtek sejo ob 20. v prostorih klubovega tajništva. Blagajnik. Kolesarska sekcija ASK. Primorje vabi vse svoje člane, da se udeležijo sestanka, ki se vrši dana 18. t. m. ob 20. uri v restavraciji »Zvezda«. Vabljeni so tudi vsi za služni člani sekcije. Ker je sestanek važen, se naprošajo vsi za točno in sigurno udeležbo. — Načelnik.

Vremensko poročilo ob 17. t. m.

Kranjska gora ob 7. jutraj: Temperatura - 2 stop. C. Barometer stoji mirno, snega 10 cm.

Bohinjska Bistrica ob 7. jutraj: Temperatura + 2 stop. C. Oblačno, za zimski sport neugodno.

Sax Rohmer:

Rdeči detektiv

— Na sledi smo!

In ta sled je bila svetilka, ki jo je neznanec dvigal v temo! Kerryju, kakor tudi Seton paši se je zdelo, da pomeni ta svetilka življenje izgubljene žene, ki je na tako tragičen način izginila in padla v kako kitajsko beznico! Nobeden izmed njiju ni mislil na zločin ali zločinca, niti na Kazmo ali Sira Luciena, temveč samo na gospo Irvinovo, misterijozno žrtev te misterijozne tragedije. Kerryju so zavnele v ušesih besede njegove soproge: »O, Dan! Moraš jo najti! Uboga reva... Ti ne veš, kako strašno trpi!«

— Če nam danes ponoči uide George Martin, je dejal Kerry, je vsa pomoč izgubljena!

— Tako je, višji nadzornik, je dejal Seton hladno.

Pazno sta gledala, kaj bo možak napravil. Ta je šel navzdol k reki, sedel v svoj čoln in začel veslati. Učarci njegovih vesel so se čuli do obeh mož, ki sta ga opazovala iz skrivališča.

Georges Martin je veslal do srede reke, potem je pa pristil, da ga je voda sama nesla naprej.

Po mojem mnenju je najbolje, če veslava okoli otoka in se skriva nekje pri Nest India Docku, ter ga od tam opazujeva, kam se bo podal. Na ta način mu prestreževa pot.

— Dobro, je dejal Kerry in odprl čoln od pomola. Dolgo ste menda živeli v Orientu, toda geografijo spodnjega dela Temze pa kljub temu proketo dobro poznate.

Krepko sta veslala kakih deset minut, dokler nista prišla v bližino velike ladjedelnice.

— Tu je zelo zapuščen kraj, je dejal Seton, tu se bova skrila. In zaveslala sta med stotinami kolov, ki so bili zabiti v zemljo, ter se skrila pod lesenim ogradjem ladjedelnice.

Res čudna usoda je privedla oba možaka na to mesto, kajti tu je bil tajni vhod v podzemsko pisarno Sin Sin Wa-ja!

Na vrhu zapuščenega ladjedelnice je stal, skrit v senco Kitajec in pazil. Zapazil je bil čoln, ki se je skrill in začel dajati znamenja.

Trije stražniki policijske direkcije so stražili Sin Sin Wajevo hišo, toda ta se ni ganil. Pred par urami je že bil ugasnil luč v svoji spalnici. Med tem ko sta ležala višji nadzornik Kerry in Seton paša skrila pred največjo trgovino z opojninami v Londonu, je dobil George Martin, ki je prihajal s tovorom opojnin, z višine ladjedelnice znak »polcija«. Seton je včasih zaklel, Kerry je neprestano žvečil, toda Georgea pa le ni bilo.

V tem poznem nočnem času se je pa naenkrat začul strašen obupen, divji krik... prihajal je od Bog zna kje, od obrežja, od reke, od vseh strani, in zamrl v šumenju valovja.

Setona roka je kot železne klešče prišla Kerryja za ramo:

— Za pet ran Božjih! je šepnil, kaj pa je to? Kdo pa je to?

— Če to ni bil duh, je bila ženska, je hripavo odvrnil Kerry, ...in sicer ženska, ki umira.

— Kerry! — Seton paša je pozabil na vse formalnosti — Kerry! Če kliče vse stražnike policijske direkcije na pomoč, bomo poslali vse in preiskali vse hiše tega predmestja do zadnje luknje — in našli jo bomo!

— Tako je! je dejal Kerry.

(Konec tretjega dela).

ČETRTI DEL.

SIN SIN WAJEVO OKO.

33. poglavje.

Kitajske čarovnije.

Detektiv Coombes in trije stražniki so pazili na hišo Sin Sin Waja in vsakdo izmed njih bi bil prisegel, da Sin Sin Wa spi. Toda kdor straži Kitajca, straži duha z onega sveta.

Robert Houdin, eden izmed mojstrov moderne čarovnije, je ob isti uri odšel iz Petrograda po dveh različnih cestah, kot nam potrjuje pričanje mnogih verodostojnih prič, toda to ni nič v primeri s čarovnijami, ki jih je uganjal kitajski čarovnik za časa dinastije Ming. Ta je odšel iz cesarske palače ob istem trenutku skozi dvanaest vrat, ki so bila zaklenjena z dvanaestimi ključavnicami in ki jih je stražilo dvanaest stražnikov. Kljub temu je član te čarovniške rodbine prišel nemoteno k cesarju v sobo in nemoteno spet odšel iz palače. Če bi bil detektiv Coombes poznal to kitajsko povest, gotovo ne bi stal tako samozavestno na straži pred hišo Sin Sin Waja.

Vrata njegove hiše, k so se odpirala na malo dvorišče, so bila tako dobro namazana, da so se popolnoma neslišno odpirala. Kot senca je Kitajec smuknil skozi vrata in jih zaprl. S seboj je vzel majhen kovčeg.

Ta kovčeg je postavil ob zid, stopil nanj in po luknjah, ki so bile v zidu, je splezal na vrh. Tu je zaduhal dim smotke. Na drugi strani zida, ravno pod njim, je stal stražnik in kadil. Sin Sin Wa je mirno zlezal nazaj, vzel svoj kovčeg in se splazil naprej. Šel je do konca zida, kjer so bile prazne bencinove kante. Tiho je vzel eno in jo zalučal preko zida, da je s silnim truščem padla na tla. Detektiv, ki se je tiščal ob zid, je začudeno vzkliknil in tekel v smeri, odkoder je prišel ropot. Medtem je pa Sin Sin Wa kot mačka tiho tekel k nasprotnemu koncu zida, postavil kovčeg na tla, splezal nanj in zdrknil navzdol v ulico. Potem je zbežal v meglo in hitel, kar so ga nesle noge.

— Halo! kdo tu? je zaklical detektiv, toda preden se je vrnil na svoje staro mesto, je bil Sin Sin Wa že daleč na drugi strani kanala in lahno potkal navrata brivskega salona Sama Tuka.

Vrata so se v istem trenutku odprla, kot bi bil že nekdo čakal nanj.

— Ali je kaj novega? je vprašal tiho kitajski.

Deček, ki je bil odprl vrata, je potegnil svetilko iz zaprte omare, posvetil na Sin Sin Waja in rekel:

— George je prišel z ladjo, toda dal sem mu znamenje, da sta na straži rdeči detektiv in še en možak.

— Ali sta že odšla?

— Da, toda privedla sta s seboj celo armado stražnikov in sedaj preiskujejo hišo za hišo. Ona se je zbudila in kričala. Čuli so njen krik.

— Ali George čaka?

— Da, čaka in bo dolgo čakal, če lahko mnogo zasluži.

— Dobro.

Sin Sin Wa je šel po stopnicah v klet. Kitajski deček mu je sledil s svetilko. V kleti je Sin Sin Wa potegnil za žico, ki je molela iz ropotije in skrivnostno odprtina v tlaku se je prikazala. Sin Sin Wa si je naložil svoj kovčeg na ramo in začel stopati po stopnicah na vzdol. Prej pa je še dejal dečku:

— Zapri vrata in pazi!

Ko je fant zaprl odprtino, je Sin Sin Wa zapalil vžgalico ter naglo stopal po nizkem predoru naprej. Slednjič je prišel do podzemskih vrat, vrzel tleči ostanek vžgalice na tla, ga pohodil in vstopil v največje londonsko tajno skladišče za opojnine. Za mizo je sedel v pletenem naslonjaču poleg petrolejske peči sključen Sam Tuk s svojimi ogromnimi roženimi naočniki, ki so bili podobni številki 8. Na mizi je stala ladijska svetilka. Ko je Sin Sin Wa vstopil, je Sam Tuk počasi dvignil glavo.

Sin Sin Wa je postavil svoj kovčeg na tla, ga odklenil in vzel iz njega veliko kletko. Naenkrat se je iz nje začul glas:

— Halo! Halo! Sin Sin Wa! Polcija! Polcija!...

— Pridi, moj dragi Tling-a-Ling! je dejal Sin Sin Wa.

Odprl je kletko, iz katere je prilezla kavka in mu sedla v zaplestje. Sin Sin Wa je dvignil roko in Tling-a-Ling je zlezal na gošpodarjevo ramo.

Sin Sin Wa je nato položil prazno kletko na mizo, vtaknil roko v kovčeg in potegnil iz njega zlato in zeleno barvan kip svojega domačega malika. Postavil ga je na mizo poleg kletke. Nato je, ne da bi se zmenil za Sama Tuka, šel k zabojem, ki so bili postavljeni drug vrh drugega ob zidu. Odstranil je eno vrsto teh zabojev in prikazala so se v zidu mala vrata, ki so se odpirala od desne na levo. Ta podzemski jama je bila v resnici polna skrivnostnih presenečenj. Vstopil je v malo sobo. Ta drugi del kleti, ki je bil tako izborno skrit, je bil opremljen. V njem je gorela, kot v prvem delu, petrolejska peč. Svetilka, ovita s papirjem, je visela z nizkega stropa. Tla so bila pokrita s preprogami. V sobici so bili naslonjači, divan, nekaj blazin, kar so bili odnesli iz sob gospe Sin v »Hiši stoterih naslad«. V kotu je stala postelja. Ko je Sin Sin Wa vstopil, je stala v kotu gospa Sin in opazovala žensko, ki je ležala v postelji.

Gospa Sin je bila oblečena v krasen kimono iz zelene svile. Svoje črne lase si je pobarvala temnordeče. Prezirljivo je pogledala preko rame svojega moža.

— Tako, je dejala v kitajščini, torej si slednjič vendar prišel?

Marija Lobe
soproga nadučitelja v pokoju na Krkl.
Pogreb se bo vršil v petek, dne 19. t. m. ob 9. uri popoldne iz hiše žalos in na tistem pokopališču na Krkl.
Krka pri Stični, dne 17. februarja 1926.
1026 Žalujoči ostali.

Radi preselitve drogerije
daje od 1. februarja t. l. dalje
10%
popust
drogerija „ADRIJA“, parfumerija in fotomanufaktura
Ljubljana, Šelenburgova 5

Stanovanje in hrano
pri boljši rodbini v sredini mesta Ljubljane,
= išče =
boljši trg. pomočnik.
Cenji. ponudbe pod šifro „t. marec“ na upravo „Jutra“ Maribor 1002 a

Cinkarna d. d. Celje
išče za takoj
stavbenika-polirja, ki je zmožen po naročilih samostojno zidati industrijske-metalurške peči ter večč risanja. V poštev pridejo le prvovrstne moči. Ponudbe pismeno ali ustmeno. 1023 a

ZLATA JAMA.
Stara, dobro uvedena trgovina z železnino v velikem mestu Slovenije je na prodaj.
Vprašanja pod „Zlata jama“ na upravo „Jutra“ 879

JANEZ BAJT
po 40 letnem zvestem službovanju danes ob 2 uri zjutraj v 66. letu svojega trudapolnega življenja izdihnil svojo blago dušo.
Pogreb draga pokojnika se vrši jutri v četrtek ob pol treh popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.
Pokojnika, ki je bil vzor zvestega uslužbenca ohranimo v trajnem spominu.
Ljubljana, dne 17. februarja 1926. 1029 a
Tvrška E. Hiong, Ljubljana.

Dobro vpeljana, že 30 let obstoječa trgovina s čevlji, čevljarstvi potrebščinami ter čevljarstva obrt z vsemi pripadajočimi stroji se radi boleznimi ugodno proda. Odda se tudi v najem trgovski lokal z delavnico ozir. s skladiščem. Ponudbe na M. BLAZNIK, Škofja Loka. 1019 a

Angelin Hidar
Spisal Ivan Lah,
Cena vezani knjigi Din 32, po pošti Din 1:50 več.
Izdala: Tiskovna zadruga v Ljubljani.

PERUTZ, KODAK, AGFA, HAUFF.
plošče in filme, dalje Mimosa, Satrap, Kodakpapirje, vse foto-potrebnice in fotografske aparate Erneman, Contesa, Kodak Obrta že od 180 Din naprej 35 tina stalno v zalogi
drogerija: Anton Kanc sinova, Ljubljana, Zidovska ulica šte. 1

Zahvala.
Proč Jankoviču za cerkveni obred, zastopnikom univerze in juristične fakultete, pevecem akademikom, predvsem pa akad. društvu Jadran za častno stražo, korporativno udeležbo in častni prenos krste do groba, predsedniku sveta slušateljev, zastopnikom društva juristov, Triglavu, podružnice ferijalnega saveza, poverjenstvu ferijalnega saveza za Slovenijo, starišinstvu ferijalnega saveza in starišinske zveze Jadrana, nadalje za v srce segajoče nagrobne govore gosp. juristu Mačku in g. Jelencu, konečno godbi „Sloga“, vsem darovateljem vencev in šopkov, vsem, ki so spremili predragga nam Jankota na zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo za mnogoštevilna izrečena sožalja.
Ljubljana, 17. febr. 1926.
Rodbina Ivan Pfeiferjeva.

Janez Bajt
danes ob 2. uri zjutraj v 66. letu svoje starosti izdihnil svojo blago dušo.
Pogreb draga pokojnika se vrši jutri v četrtek ob pol 3. popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.
Pokojnika, ki je bil vzor zvestega uslužbenca ohranimo v trajnem spominu.
Ljubljana, dne 17. februarja 1926.
„Arbor“, lesna trgovska industrijska d. d. Ljubljana.

Občinski zastop na Vranskem javlja tužno vest,
da je gospod
Franjo Presečnik
notar in župan občine Vransko
danes preminul.
Za blagor naše občine vedno vnetemu in velezaslužnemu pokojniku bodi na tem mestu ohranjen naš hvaležen spomin.
Vransko, dne 16. februarja 1926.
1034 Občinski zastop.

Alojzij Zehrer
železnikar v p.
danes zjutraj ob 1/4.1. uro, previden s sv. zakramenti, v 69. letu starosti, vdano v Bogu zaspal.
Pogreb se vrši v četrtek, dne 18. t. m. ob 4. uri pop. iz hiše žalosti, Kongresni trg št. 3. 1032 a
V Ljubljani, dne 17. febr. 1926.
Žalujoči ostali.

Ljubljanska kreditna banka
Dolniška glavica Din 50,000.000.—
Rezervni zaklad okoli Din 10,000.000.—
CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA
PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, agencija Logatec
Brzojavni naslovi Banka Ljubljana
Telefon šte. 261, 413, 502, 503 in 504. a.
se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.